

ಐದನೆ ಮುತ್ತು

ತ್ರಿಶೂಲಿಗಳು

ಜಿ. ಪಿ. ಸು.

ವಿಶ್ವ

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೧೯೫೨

ಮುಪ್ಪುಕರು :
ಎಸ್. ಎಮ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಲಲಿತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಶಿಂಮು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಾ
ಬಳ್ಳಾರಿ

C39250R

ಬಂದೂಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಶಿಂಮು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಾ
ಬಳ್ಳಾರಿ

ಅ ವ ಣ

ತ್ರಿಶೂಲಿಗಳನ್ನು ತಾಳುವ
ತಾಖತ್ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ

ಸಂಪಾದಕೀಯ ಸಾವು

ರಾಯರ ಮಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಿತಂದ್ರೆ—ಆ ವಯಸ್ಸು ಯಾವುದು ಎಂಬದು ಮಾತ್ರ ಮಗಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರಾಯರಿಗಂತೂ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ—ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಭೀ ಮಾಡಿದಳು; ಊರಲ್ಲಿ ಅವರಿವರು ಥೂ ಹಾಕಿದರು; ಇನ್ನು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ನಿದ್ರೆಯಿಂದಿದ್ದು ಸೋಮಾರಿ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಬಾಯಿ ಕೆರೆದು ‘ಅ’ಕಳಿಸಿ, ಬಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಚಿಟಿಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ರಾಯರು ಹೊರಟರಂತೆ ತಿಂಮಾಭಿ ಮುಖವಾಗಿ. ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತೆಯು ಕಾಲು ಝಾಡಿಸಿದಂತೆ ನಡುರಸ್ತೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿಂಮ ಹಿಂದೆಬಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಬೆನ್ನಿಗೊಂದು ಬಲವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ತೆಸಿದನಂತೆ. ರಾಯರಿಗಾಗ ಅಪಾರ ಅನಂದವಾಯಿತಂತೆ; ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರಂತೆ ತಿಂಮನ ಮುಂದೆ. ‘ಓಹೋ ! ಆಗಲಿ. ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತರುತ್ತೇನೆ ವರನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ’ ಎಂದು ಹೊರಟನಂತೆ ತಿಂಮ. ‘ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದವನಿರಲಿ ’ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿ ರಾಯರು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದರಂತೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕೊಂಚ ನೆಮ್ಮದಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು. ಒಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತಿಂಮ ಅವಸರವಸರದಿಂದ ಧಾವಿಸಿದನಂತೆ ರಾಯರ ಮನೆಗೆ. “ ಮರತೇ ಬಿಟ್ಟು ಏನೋ ತಿಂಮಾ.... ..” ಇನ್ನು ಏನೇನನ್ನೂ ರಾಯರು ಅನ್ನುವಮೊದಲೇ “ ರಿಡೀ ” ಎಂದ ವನೇ ಹೊರ ನಿಂತಿದ್ದ ಟಾಂಗಾದ ಬಳಿ ಓಡಿ ತಂದೇ ಬಿಟ್ಟನಂತೆ. ಏನನ್ನು? ಮೂರು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಾಲ್ಕು ಕೂಸುಗಳನ್ನು, ಆರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಎರಡು ಹುಡುಗರನ್ನು! ಈ ಐದನ್ನು ತಂದು ಮುಂದಿಕ್ಕಿ “ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಇವನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು. ಬಾಕಿ ಆಗುವ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗುವನ್ನು ನಾಲ್ವಾರು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನಂತೆ ಆ ವ್ಯವಹಾರ ನಿಪುಣ ತಿಮ್ಮ. ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ ನಮ್ಮ ಮಾಲೆಯ ಕೆಲಸ. ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ನೊವೆಂಬರದಲ್ಲಿ ಆಗ

ಬೇಕಿದ್ದ 'ಹನ್ನೊಂದನೆ ಅವತಾರ'ವು ಅವಸರದಿಂದ ಅಕ್ಕೊಬರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಏನೋ ಆಯಿತು ಬಿಡು ಎಂದು ಚಂದಾದಾರ ವೃಂದವು ಕ್ಷಮಿಸಿತು, ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಕರಾರಿನ ಮೇರೆಗೆ ಈ ವರ್ಷದ ಮಾರ್ಚಿಯಲ್ಲೊಂದು ಜುಲೈಯಲ್ಲೊಂದು ಎರಡು ಮುತ್ತುಗಳು ಹೊರಬೀಳಬೇಕಿತ್ತು ನಮ್ಮ ಮಾಲೆಯಿಂದ. ಆಗಷ್ಟು ದಾಟಿದರೂ ಆ ವಾಸನೆಯೇ ಇಲ್ಲ! ಸಪ್ತೆಂಬರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಎರಡೂ ಮುತ್ತುಗಳು ಹೊರತೇಲಿ ಬಂದವು ತಿಂಮಮಹಾಸಾಗರದಿಂದ. ಈ ಅಕ್ಷವ್ಯವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ವಾಚಕಮಹಾಶಯರ ಮನ್ನಣೆ ಬೇಡೋಣವೆ? ಬೇಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಮನ್ನಿಸಿಬಿಡಲು ಅವರೇನು ಕಾಲಾಣೆಯ ಹೂಕಾಯಿಗಾಗಿ ಕಾಡುವ ಹರುಕು ಮುರುಕು ದೇವರುಗಳೇ? ಸಹಸ್ರಾರು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪ ಸರಿಹಾರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ಕಳ್ಳನ ರೀತಿ; ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಲೆ ಬಾಗದೆ ನಿಂತು " ಎಲೈ, ನ್ಯಾಯಪ್ರಿಯನಾದ ದೇವನೇ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಇದೊಂದು ಬಾರಿ ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಬೇಡ ಶಿಕ್ಷಿಸು " ಎನ್ನುವದು ತಿಂಮನ ನೀತಿ.

" ಏಕೋ? ತಡವಾಯಿತು ?" ಎಂದು ಮಾಸ್ತರರು ಗದರಿಸಿ ಕೇಳಿದಾಗ "ಇಲ್ಲ ಸಾರ್, ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಲೇಟ್ ಆಯಿತು." ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಸಂಯಾಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ವಿಳಂಬದಿಂದಲೇ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದ ಓದುಗರನ್ನು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಕಾರಣಗಳ ಯಾದಿಯಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಸರಗೊಳಿಸುವದು ಯಾವ ಧರ್ಮ? ಅನೇಕ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿಯೂ ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ. ಅದರೆ? ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತಹ ಸುಳ್ಳು ಇರುವಾಗ ಸತ್ಯವನ್ನಾಡಿ ಸಾಯಬೇಕೇಕೆ? ಎಂಬದೂ ಹಲವರ ವಾದ. ಕಾರಣಗಳಿಗೇನು ಸ್ವಾಮಿ ಕೊರತೆ? ಅವಿವಾಹಿತ ಸಂಪಾದಕನ ಅರ್ಥಾಂಗಿಯ ಅನಾರೋಗ್ಯವನ್ನೋ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮಳೆಯಾಗಿ ಊರು ಮುಳುಗಿದ್ದನ್ನೋ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಕೊರೆತೆಯಾದುದನ್ನೋ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ ಮಾತನಾಡುವವರೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೋ- ಯಾವುದೋ ಇಂತಹದೊಂದನ್ನು ಹೇಳಿ ಪಾರಾದರೆ ಬರುವದಾದರೂ ಏನು?

“ ಏಕೋ ತಿಂಮಾ, ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ತುಂಟೆ ತಿಂಮ ಹೇಳಿದನಂತೆ—ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದು ನಮಗೆಷ್ಟು ಸರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿ.

“ ಬೇರೇನೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದವನು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವದೊಂದೇ ಸರಿಯಲ್ಲ, ಸ್ವಾಮೀ. ಸರಿಯಾಗಿಯೂ ಬರಬೇಡವೆ ?” ಈ ಉದ್ಭಟತನದೊಂದಿಗೆ ತಿಂಮನ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಬಾರದೆಂದು. ‘ತಿಂಮನ ತಲೆ’ಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮದರಾಸ ಸರಕಾರವು ರೂ. ೫೦೦ ಬಹುಮಾನ ಕೊಟ್ಟಿತಷ್ಟೆ ? ಆಗ ಒಬ್ಬರು ಸನ್ಮಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ತಿಂಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರಂತೆ “ ತಿಮ್ಮನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣವಿದೆ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಗುಣವೂ ಇದೆ. ತಿಂಮನ ತಲೆ ತಿರುಗುವದಿಲ್ಲ, ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕುವದಿಲ್ಲ.... ” ನಮ್ಮತೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನಂತೆ ಆಗ ತಿಂಮ “ ಮಹಾಸ್ವಾಮೀ, ತುಂಬಿದ ಕೊಡ ತುಳುಕುವದಿಲ್ಲ ನಿಜ— ಅದರೆ ಬರೀ ಕೊಡವೂ ತುಳುಕುವದಿಲ್ಲ ” ಅಂತೂ ಇಷ್ಟೆ, ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಇದೆ ತಿಂಮನ ಹಾದಿ. ಅದರೆ ಸಂಪಾದಿಕೀಯ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತ ನಮ್ಮ ಗತಿ?

ಇನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಸ್ವಾಮೀ ಹೇಳೋಣ ? ಏನೂ ಹೇಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚುಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಗಬಹುದೇನೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ನಮಗೆ. ಮುವ್ವರು ಮಹನೀಯರು ಮಾಡಿದ ಮಹೋಪಕಾರದ ಫಲವೇ ಈ ಕೃತಿ. ತಿಂಮನಿಗೆ ಏಕೀಕರಣದ ಮೋಹವು ಇನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರಾವ ಪುರಾವೆ ಬೇಕು? ಮೈಸೂರಿನ ಜಿ.ಪಿ.ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಬಿ. ಎ. (ಬ್ಯಾಚಲರ್-ಆಫ್-ಆರ್ಟ್ಸ್) ಮೈಸೂರಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಧಾರವಾಡದ ಎನ್ಟಿಯವರು, ಎಂ. ಎ. (ಮಾಸ್ಟರ್-ಆಫ್-ಆರ್ಟ್ಸ್) ಎದೆಶಾಲಿ ಇತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಬೀಚಿ, ಎಫ್. ಟಿ. ಸಿ. ಬಿ. ಎಂ (ಫಾದರ್ ಆಫ್ ಟು ಚಿಲ್ಡ್ರನ್, ಬೋರ್ಡ್ ಮೇಲ್ಸ್) ತಲೆಶಾಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ; ತಿಂಮನ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ. ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ವಾಚಕರ ಕೈಯಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಸದ್ಯ ನಾವು ದೂರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಕೊಂಚ ನಿಲ್ಲಿ ‘ ಗಾಳಿ ಮಾತು ’ ಕೂಡಾ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಬಳ್ಳಾರಿ
೧-೯-೫೨

ಸದ್ಯ ಬದುಕಿದ
ಸಂಸಾದಕೆ

ಶೂಲಿಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ

ಮೈ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮೈಶೂಲಿ

ಪುಟಗಳು

೧. 'ಐ'ಯೋ	
೨. ಮಾತಿನ ಮಾನವ	೩
೩. ಹೇ ಮಾನವ	೭
೪. ಥೂ ಹೋಗೀಂದ್ರೆ	೯
೫. ಭಾರಿ ಹುದ್ದೆ	೧೨
೬. ಏನಮ್ಮಾ ನಾವು ?	೧೩
೭. ಜಿನ್ನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ	೧೬
೮. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರ	೧೯
೯. ಪುರುಷೋತ್ತಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ	೨೩
೧೦. ಫಜೀತಿ	೨೮

ಎನ್ನೆಯವರ ಎದೆಶೂಲಿ

೧೧. ಮುದ್ರಾ ದೇವತೆ	೩೨
೧೨. ಸೋಮಾರಿಯ ಪಾಡು	೩೬
೧೩. ನಾನು ಫಿರ್ತಿಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ	೪೦
೧೪. ಶ್ರಾವಣದ ಕೊಳೆ	೪೯
೧೫. ಮೋಡಕಾ ಬಾಜಾರ	೫೬
೧೬. ಮೀಸೆಯ ಕಂಸ	೬೨

ಬೀಜಿಯವರ ತಲೆಶೂಲಿ

೧೭. ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟರಿ	೬೫
೧೮. ಏಕತಂತ್ರ ಜಗತ್ತು	೭೧
೧೯. ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ	೭೫
೨೦. ಕಂಪ್ಯೂಲ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ	೭೯
೨೧. ತಿಂದು ಗರ್ವಭಂಗ	೮೬
೨೨. ನೇಕಾರ ಗೋಳು	೮೯-೯೨

‘ಎ’ಯೋ

ಓನಾನ್‌ರವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಒಂದು ಸಾವಿರದೊಂಭತ್ತನೊಂದರಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಸಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಆತರು. ಬತ್ತಿ ಹಾಲನ್ನು ಚೀಪಿ ಅಮ್ಮನ ಹಾಲನ್ನು ಹೀರಿ ‘ಮಗು’ ವಾದರು. ನಂತರ ತಾಯಿಯ ಹಾಲನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಗೋವಿನಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು....ಬದುಕಿದರು! ಕಂಡಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಮುತ್ತಿಟ್ಟವರೆಲ್ಲ ಕೈಗೆ ದುಡ್ಡಿಟ್ಟರು. ಆ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲೇ ಒಂದು ಜತೆ ಕಾಲಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು; ಕಿವಿಗೆ ‘ತೊಟ್ಟಿ’ ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಶೀತವಾವಾಗ ಅಳಲಿಕಾಯಿ ಪಟ್ಟನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಲೆನೋವು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗಾಗಿ ಬಿಸಿಯಾದಾಗ ‘ಚಿಟಿಕೆ’ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಗುರುತು ಹಣೆಯಮೇಲಿರಬಹುದು. ದೃಷ್ಟಿ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಂತೆ ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಅದರ ಬೂದಿಯ ಅಂಶವನ್ನು ಹಣೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಹಲವಾರು ಸಾರಿ ಔಷಧಿ ಕುಡಿಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಮೇಕೆಹಾಲನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಕುಡಿದರು. ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಮೆದ್ದರು. ‘ರಾಜಭೋಗ’ದಿಂದಲೇ.....ರವರಿಗೆ ‘ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನ’ವಾಯಿತು.....ಸ್ವಲ್ಪ ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ‘ವಡ್ಡೆ’ರಾಗಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಬಲದಿಂದ ತೆವಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು....ನಂತರ....ಅಂಬೆ ಗಾಲಿಕೈದರು. ಎದ್ದುಬಿದ್ದು ಪುಟ್ಟಾಣೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು.....ಪ್ರವರ್ಧಮಾನ ಕೈರಿದರು. ‘ಮಾಮಿ’ ‘ಜೋತ’ ‘ಬೊಬ್ಬ’ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಕಾರ್ಯಗಳಾದವು. ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ನಗಿಸಿದರು; ಅಳಿಸಿದರು. ಶಿಶುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು....ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗಿಂಟೆ ಗಿಂಟೆಸಿಕೊಂಡರು, ವಯಸ್ಸಾಯಿತು, ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ....ಮೇಷ್ಟ್ರ ವೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬೈದರು....ಅಪ್ಪಚ್ಚಿಗಾಗಿ ಅಳುವುದರ ಬದಲು ಗೆಳೆಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೋಳು ಹೊಯ್ದರು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ....ಮಿಡಲ್ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು.....

ಶ್ರೀಶೂಲಿಗಳು

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆಂದರು.....ವಿಲ್ಸನ್‌ನ ಹೊತ್ತಿ ಸಿದರು, ಪ್ಲೇಯರ್ಸ್ ಪ್ಯಾಕ್ ಕೊಂಡರು. ಅಪ್ಪನ ಜೇಬು, ಅಮ್ಮನ ಸಂದೂಕದೊಳಗಿನ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಕ್ಯಾನಿಂತು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ, ಕ್ಯಾನಿಂತು ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ತಿಂದರು....ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ....ಕೊರಳಿಗೆರಡೆಳೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು, ಸರಿಬಸವನಾದ.ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಒಲಿಯುತ್ತ ಬಂದಳು. ಯುದ್ಧ ಸುರುವಾಯ್ತು....ಮಿಲಿಟರಿ ಸೇರಿದರು....ಅಲ್ಲಿಂದ ಡಿಸ್ಮಿಸ್ ಆದರು. ಊರಿಗೆ ಬಂದರು. ಮಿಲಿಟರಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಆದರು. ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರು. ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ....ಅವರ ಹಳತಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರು ! ಅಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಕೊಬ್ಬಳನ್ನು 'ಲವ್' ಮಾಡಿದರು!....ಮಜದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದರು.....ಅಂಗ್ಲೋ ಇಂಡಿಯನ್ ಕು ಬೇರೆಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಳು....ಇವರು....ಒಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು....ಬಿಸಿನೆಸ್ಸು ಡಲ್ಲಾಯಿತು, ಇದುವರೆವಿಗೆ ದಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಡ್ರಾನ್ಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು.....ಡಂಗು ಬಡಿದು ಕೂತ....ಕಪ್ಪುಮಾರ್ಚೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ....ಅಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿದರು. ಬಾಡಿಗೆಗೊಂಡು ರೂಮು ತೆಗೆದರು....ಮಡದಿ ಗೊಳ್ಳೋ ಎಂದಳು? ಅಕ್ಕಿ-ರಾಗಿ, ಸೌದೆ ಡಿವೊಗಳಲ್ಲಿ....ಕ್ಲಾತ್ ಗಾಗಿ ಕ್ಯಾನಿಂತರು....ದಬ್ಬಣಸಾಲೇ ತಿಂದರು. ಚಕ್ಕಳ ಕಡಿದರು....ಮುಸುಕಿನ ಜೋಳ ನುಂಗಿದರು....ಸ್ವಾಂಡರ್ಡ್ ಕ್ಲಾತ್ ಉಟ್ಟರು....ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ ಬಂತು....ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದರು....ಧೀರ ನಾಯಕನಾಗಿ....ಖಾದಿ ಧರಿಸಿರು; ಭಾಷಣಮಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಭೇಷ್ ಅಂದರು....ಸರಕಾರ ಜೈಲಿಗೆ ಹಾಕಿತು....ಅಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡಿ....ಇವರ ಕಾಟ ತಡೆಯಲಾರದೆ....ದೇಶ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಾಯಿತು....ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾದರು. ಮತ್ತೆ ಜನಾ ಆವನನ್ನು ಹಣತಿಂದ ಅಂದರು....ಹಾಗೆ....ಸ್ವಾರ್ಥಿ....ದೇಶದೋಹಿ ಅಂದರು....ಹಾಗೂ.....ಹೀಗೂ....ಪದವಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದರು....ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ....ಹೊಟ್ಟೆ ಶೂಲಿ ಯಿಂದ ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟ....ಅಂತ ಒರಲಿ ಒದ್ದಾಡಿ....ಮನುಜಶರೀರವಿದೇನು ಸುಖ ಅಂತ ಕೊರಗಿ ಕೊನೆಗೆ 'ಗೋವಿಂದಾ' ಅಂದರು....ಮತ್ತೆ....ಇಲ್ಲೇ....ಎಲ್ಲೋ ಅತ ಜನಿಸಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ?....ಅಲ್ಲಾ....ಅಂದ್ವಾಗಿ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯಜಾತೀಲೆ ಹುಟ್ಟಿದಾರೊಂತಾ! ಅನುಮಾನವಲ್ಲವೆ?

ಮಾತಿನ ಮಾನವ

‘ಮಾನವನು ಮಾತಿನ ಪ್ರಾಣಿ’ “ ಮಾನವನ ಮಗು ” ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿದಂತೆಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಕೊನೆಗೆ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಧಿ ಎಲ್ಲೋ ಹಲಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಮೂಗರ ಶಾಲೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ‘ಅವರೂ’ ಒಂದು ತರಹ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ! ‘ಮಗು ಮಾತನಾಡಲಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಳುತ್ತದೆ. ನಿದ್ದೆಗೆ ಅಳು, ಹಸಿವುಗೆ ಅಳು, ಬೇಜಾರಾದರೆ ‘ಕಿರ್ರೋ’ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಮಾತು ಕಲಿಯುವ ಮೊದಲು....ಅಳುವನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಮಗುಳು ನಗೆ ಸೂಸಿ....ನಂತರ ‘ತರಹವಾರಿ’ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುತ್ತದೆ. ‘ವ್ಯಾ’ ‘ಬ್ಯಾ’ ಆ....ಆ....ಯ ಯ್ಯಾ’ ಅನ್ನುವುದು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಮಾತೃಬಾಷೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ‘ಶಬ್ದ ಅನುಕರಣ’ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದಮೇಲೆ “ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬೇಬಿ ” ಗೂ “ ಕನ್ನಡ ಕಂದ ” ನಿಗೂ, ತಮಿಳರ “ ಕೊಳಂದಿಗೂ ” ತೆಲುಗುಗರ “ಬಿಡ್ಡಿ ಗೂ” ಅನುಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಜಗಜಾಂತರವಿರುತ್ತದೆ. ಮಗು ಮೊದಲು ಕಲಿಯುವ ಮಾತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಮ ಪದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ‘ಮ್ಮ’ ‘ಣ್ಣ’ ‘ಮ್ಮ’ (ಊಟಕ್ಕೆ) ‘ಲಾಲ’ (ಹಾಲಿಗೆ) ಇವು ಮಗು ಕಲಿಯುವ ಮೊದಲು ಪದಗಳು. ಕ್ರಮೇಣ ‘ಬಾ’ ‘ಉಹುಂ’ ‘ಸಾಕು’ ‘ಬೇಕು’ ಎಂಬಪದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಅರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲಿತು ಸುಲಭ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸರಿ....ನಂತರ ‘ಆಟ ಊಟ’ ‘ಓಟ’ ಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ತಾನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಆಟದ ಸಾಮಾನು, ನೋಡಿದ ನೋಟ; ಆಡಿದ ಆಟ ಕಂಡ ಕನಸು(!)ಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ತನಗೆ ತೋರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಖುಷಿ ಬಂದ ರೀತಿ

ತ್ರಿಶೂಲಿಗಳು

ಯಲ್ಲಿ ಗೋಜುಗಳಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಕೇಳಲಿ, ಬಿಡಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅನಂದಕ್ಕೆ, ತನ್ನ ತೃಪ್ತಿಗೆ ತನಗೆ ಬಂದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಆಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತನಾಡುವ ಪದಗಳು ಅವುಗಳ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ವೋಷಕರು ವಾಸಿಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧಿವಿಕಾಸವಾದಂತೆಲ್ಲ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿದಂತೆಲ್ಲ ಪದಗಳ ಕಲಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಮೂರು ವರ್ಷದ ಕನ್ನಡ ಕಂದನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುನ್ನೂರು ಪದಗಳು ಗೊತ್ತಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಎಂಟು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನ 'ದಂಟು' ಎಂಬ ಒಂದು ಗಾದೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಮಗನಿಗೆ 'ದಂಟು' ಎಂಬ ಪದದ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಎರಡುಸಾವಿರದೊಂಟು ಪದಗಳು ಗೊತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಯಸ್ಕನಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಪದ, ಬುದ್ಧಿವಂತನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ, ಅತಿ ಬುದ್ಧಿವಂತನಿಗೆ ಹದಿನೂರು ಸಾವಿರ, ಪದ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಏಳನೂರರಿಂದ ಒಂಬತ್ತಿನೂರು ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲು, ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಮಾತು, ಶಾಲೆಯ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಅಧಿನಿಕ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇವಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ನೋಡಿ "ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು 'ಷಾದಿ' ದಹಜ್, ಶೀಷ್‌ಮಹಲ್ ಲಲಿತ ಪದ್ಧಿ ಸಿ ಅಂತ ಅನ್ನುತ್ತವೆ." 'ನಾರು, ಓವಲ್ವೀನ್, ಕಾಫಿ, ಪೀಪಿ' ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೇ? 'ನೆಹ್ರೂ, ಗಾಂಧಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು 'ಮುಷಿ ಹೈ ಕಜಾನ್, ತಕದೀರ್‌ಸವಾರೆ. ಲಾರ ಲಪ್ಪಾಪ್ಪಾ' ಎಂದು ಸಿನಿಮಾ ಕುರುಕು ಪದಗಳನ್ನು ಕುರುಕುವುದಿಲ್ಲವೇ? — ಹೀಗೆ ಮಾತು ಕಲಿತು ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲಗಳಾಗುತ್ತವೆ!

ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕುವರ್ಷದ ಮಗು ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ. ಅರವತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಎಂಟುನೂರ ಎಂಬತ್ತು ಪದಗಳು, ನಿದ್ರೆ ಉಟ, ಆಟಗಳು ಕಳೆದು ಉಳಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿನೂರು ಗುಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಾತುಗಳಾದವು? ಹಾಗೆ ಆಡಿದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಅಮ್ಮ, ಅಣ್ಣ, ಅಪ್ಪ, ಊಟ, ಬಾ, ಹೋಗು, ಹುಂ, ಎಷ್ಟು ಸಾರಿ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ ಯೋಚಿಸಿ! ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸನ್ನು ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಪದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹೇಳಿ ಅರಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ನೂರೈವತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ, ಆಡಲೂಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಾವಿರ ಸಾರಿ, ನೂರಾರು ಬಾರಿ ಆ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಸಾರಿ' ಹುಂ, ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ಐವತ್ತರಷ್ಟು ಈ ಮಾತು ಕತೆ ಮಾನವನ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಅವನ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಫೀಸು ಕೆಲಸದವರಿಗಿಂತ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ (Business men) ಮಾತಿನ ವರಸೆ, ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಜೊನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥವರು ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲು ತೆಗೆದಂತೆ ನೈಸಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು. ಡಾಕ್ಟರು, ಇಲ್ಲವೆ ಕ್ಲರ್ಕ್, ಅಥವಾ ಟೈಪಿಸ್ಟ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಸರ್ವ ವಿದಿತ. ಬರಹಗಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿನಮಲ್ಲರಲ್ಲ.

ಈ 'ಮಾನವನ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲತನ' ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರಬಹುದು (?) ಸಂಸ್ಕೃತ, ಅಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಬಹುದು. ಹಿಂದಿ, ಮುಂದಾದರು—ಸರಿ, ಹಿಂದಾದರೂ ಸರಿ; ಇಂಗ್ಲೀಷದೊಂದಿಗೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಬೆರೆಯಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಬಾಷಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಇಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮಾತಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿ ಬೆರೆಯಬಹುದು. ಹಿಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬೆರೆಯಬಹುದು—ಅಂತೂ 'ಕನ್ನಡಂ ಕಸ್ತೂರಿಯಲ್ಲಿ' ಗಾದೆ 'ಕನ್ನಡಂ ನುಸಾಲೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ' ಯಾಗಬಹುದು.

ಅಂದ ಮೇಲೆ ಮಾನವನು ಪ್ರಗತಿಸ್ಪದದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಗರಿಕನಾಗುತ್ತಿದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಮಾತು ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳ ಭಾರತದ ಮಕ್ಕಳು ಅಮರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಾಗವಾಗಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂದು ಮಕ್ಕಳು 'ಸ್ವಾಮಿದೇವನೆ

ಕ್ರಿಶ್ನಲಿಗಳು

ಲೋಕಪಾಲನೆ' ಬದಲಾಗಿ 'ಅಜಾ ಅಜಾ' ಹೇಳುತ್ತವೆ. 'ಮಾಮಿಯ' ಘೋಷೋಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅಟವಾಡಿ ನಲಿಯುವುದರ ಬದಲು 'ಸುರೈಯ, ನರ್ಗಿಸ್ ದಿಲೀಪ ಕುಮಾರ'ರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತವೆ!

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಪು ಹೂಡಿದ ಕಾಲದ ಮಾತಿನಮಲ್ಲ ಮಂಕಾಗಿದ್ದ. ಅಗಸ್ಟ್ ಹದಿಮೈದರಿದ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಮಿತ್ರಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಬಿಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ!—ಈಗ ಮಾನವನ ಮಾತಿಗೆ ಬಿಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. 'ಕೂತರೊಂದು ಕುಹಕ, ನಿಂತರೊಂದು ಚುರುಕು-ಚೂರು ಮಾನವನ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತಿನಂತೆ.....ಅದರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ—ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶೀಲವೇ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಹಲವು ವೇಳೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ಚಿನ್ನದ ನಾಡಿನ, ವೀಣೆಯ ಬೆಡಗಿನ ಮೈಸೂರಿಯನ್ನರನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳೋಣ! ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 'ಸ್ಟ್ರೈಕ್ ಪಿರಿಯಡ್ಡ್'ನಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಭರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು—ಜನರ ತುಟಿಯಂಟಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. 'ಮೈಸೂರು ಚಲೋ' ಅದಾಗಲಂತೂ ಗಂಟಲೇ ಒಣಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಮುಗಿದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಏರ್ಪಟ್ಟು....ಜನ ನಕ್ಕು ನಲಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು.....ಸರಿ ಮಾತಿನ ಸುರಿಮಳೆ! ಜನ ಈಗ ಪುರಿ ಹುರಿದ್ವಾಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ! ಅನಾವಶ್ಯಕ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಭೂ ಬಾಣ, 'ಥೂ ಬಾಣ', 'ಹೂ ಬಾಣ' ಕಿಡಿಗಳಿಗಂತೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ! ಅಬ್ಬಾ....ಅದೇನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ....ಅದೇನು ಮಾತು....ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋಸ್ವತಂತ್ರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗೂ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಬರಬಾರದೇಕೆ ?

೫ ಮಾನವ

‘ಎ ಮಾನವ!....ಏಯಾ! ಹೇ....ಮಾನವ!....ಬೇಡ, ಉಹಂ, ಬೇಡ....ಅಯ್ಯೋ....ನಿನ್ನ ದಮ್ಮಯ್ಯ, ನಿನ್ನ ದತ್ತಯ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.... ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಸಮಯ ಕಾದು ಕೊಂಡಿದ್ದೆಯಾ?...ಈಗ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬಂಟಿ, ನನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿ ಈಗ ಕೊರಳುಕೊಯ್ಯಲೆಣಿಸಿರುವೆ! ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ತೊಂದರೆ ಒಂದೆ ಎರಡೆ? ಯಾವ ನೀಚ ಅತ್ತೆಯೂ ಸೊಸೆಗೆ ಇಷ್ಟತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿರಲಾರಳು. ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ದುರಾದೃಷ್ಟ, ನನ್ನ ಬಾಳೆ! ನೂರಾರು ಒಡನಾಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ತಾಯಿಯು ತೋಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಸೋದರರೊಡನೆ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತುಂಬು ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಒಡನಾಡಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾರು ಕಾಣದ, ಕೇಳದ ರಲ್ಲೊಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದೆ! ಹಾಯಾಗಿ ಹವಾ ಹೀರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನು ಡಂಜನ್ನು ನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದೆ. ಯೌವನವು ಹೋಗಿ ಜಡ ಬಂತು, ಮೈ ಕೈಯೆಲ್ಲಾ ಸುಕ್ಕಾಯಿತು. ಏನು ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಪ್ಪಾ ನೀನು ಹೇ ಮಾನವ....ಅದೆಷ್ಟು ನಿಷ್ಕರಣೆ ನೀನು? ನನ್ನ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಹೂಡಿತಂದು, ಸರಪಳಿಗೆ ನೇತುಹಾಕಿದೆ. ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಹಾದಿ ಹೋಕರು ಕಾಣುವಂತೆ ಪಬ್ಲಿಕ್‌ಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ್ ಮಾಡಿದೆ! ಕಂಡ ಕಂಡವರು ಬಂದು ಮೈ ಮುಟ್ಟಿ ಮಾನ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಹೇ ಮಾನವ, ‘ಅಡಮ್ಮಿ’ನ ಮಾನವ....ಫೀ ನಾನಿನ್ನಿರಲಾರೆ. ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಹುಂ....ನೀನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನೆ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ? ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ? ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಲ್ಲಿ? ಅಬ್ಬಾ ನಾನು ತಂದೆತಾಯಿ, ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೊಂದಿದ್ದುದು ನಿನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯಿತೇನು? ನನ್ನ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸೋದರದಿಂದ ದೂರಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ದತ್ತಯ್ಯ, ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು.....ಉಹೂ.....ಕೊಂದೇ ಬಿಡು, ಅಬ್ಬಾ

ಕತ್ತು ಚಿವುಟೆ ಚರ್ಮಸುಲಿದು ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ.....ನುಂಗಿಯೇ
ಬಿಡುವೆಯೋ ?

*

*

*

*

ವೊನ್ನೆ ದೇವರಾಜ ಮಾರೈಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು
ನಂಜನಗೂಡು ರಸಬಾಳೆ ಹಣ್ಣುಕೊಂಡು ಕತ್ತು ಚಿವುಟೆ, ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು
ಗೊಳಕ್ಕನೆ ನುಂಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿ !

‘ ಥೂ ಹೋಗೀಂದ್ರೆ ’

[ಇದೊಂದು ಕದ್ದು ಕೇಳಿದ ಕಾನ್‌ವರ್ಸೇಷನ್‌ನೇ ?
ಇಲ್ಲವೇ, ದೊಡ್ಡವರ ಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಟ್ಟುಮಾಡಲು ಹೊಡಿದ
ಕುತಂತ್ರವೇ ? ಅಥವಾ ಲೇಖಕರೇ ‘ ಥೂ ಹೋಗೀಂದ್ರೆ ’
ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಕಪಟನಾಟಕವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಯೇ ?....
.....ವಾಚಕರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ ಒಳಿತಲ್ಲವೇ ?]

“

.....ಹೋಗೀಂದ್ರೆ.

“ಅಹ....ಹುಡುಗ....ಲೇ....ಎನ್ನಾ ಗಾಡ್ತೀಯೇ? ನೀನು....ನೀನು ಯಂತ
ವಳಾಂತೀಯಾ ! ಎಲ್ಲಿ....ತಾ....ಇಲ್ಲಿ....ಬಾ....ಬಾ.... ಹುಂ.... ಇನ್ನೂ
ಹತ್ತಿರ ಬಾ.....”

“ ಸಾಕು, ಸದ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಡಾಗ್‌ಟೆ ಎನೊಂದ್ರೆ....ನಾಚಿಕೆಯಾಗೋಲ್ವೆ ?”

“ ಅಲ್ಲಾ ಕಣೀ....ನಾನು....ನಿನ್ನ....ಸ್ವತಃ ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತೀನ....
ಮಾತನಾಡಿಸೋದೆ....ನಾಚಿಕೇನೇ? ನೀನು....ನನ್ನ ಮಾತನಾಡಿಸೋದೆ
....ಅವಮಾನವೇ ?....ಚೆನ್ನಾಯ್ತು....ನೋಡು....ಆ ಕಾಲೇಜು ಬಾರ್ಡರ್
....ಸೀರೆ....ಅದೇ....ಬ್ಲಾಕ್ ವಾಯಿಲ್ಲಿಂದು....ನೀನು ಉಟ್ಟೊಂಡರೆ....ಅ
ಬ್ಲಾಕ್ ಯಾವುದು....? ಅದೇ....ನಿಮ್ಮ ರಾಮಣ್ಣನ ಮದುವೇಲಿ ನಿನಗೆ
ಹಣಗಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಾ....ಬಳುವಳಿ....ಅ ಸಿಲ್ಕು. ಅದನ್ನು....ನೀನೇ....
ಮದುವೇಲಿ ಬಂದ ಆರತಿ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ....ಹೊಲಿಸಿಕೊಂಡಿಯಲ್ಲಾ ಅದು....
ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ....ಅದೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣ್ತೀಯೇ! ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡ್ಬೇಕು
ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ ಕಣೆ. ”

“ಅಯ್ಯೋ.... ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಯಾವತ್ತೂ ಅಷ್ಟೆ, ನಿಮ್ಮ ಡಾಗ್‌ಟೆ....
ಕುಚೇಷ್ಟೆ....ಆಂ, ಏನಂದ್ರಿ? ಆ ಬ್ಲಾಕ್‌ವಾಯಿಲ್ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲೊಂದ್ರೆ....ಬಣ್ಣ
ಮಂಕಾಯ್ತು. ”

ತ್ರಿಶೂಲಿಗಳು

ಸರಿ....ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ....ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರೋದು ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರೋಲ್ಲ; ನಿಂಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರೋದು ನಂಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣೋಲ್ಲ....ಯಾವತ್ತು ಅಷ್ಟೆ....ಎತಿ....ಅಂದರೆ....ಪ್ರೇತಿ....ಹುಂ....ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಡಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು....ಅ ಪಟ್ಟವಾಳೆ....ಧರ್ಮವರದ ಸೀರೇನೆ....ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆ....ಅರ್ಧತೋಳಿನ ರವಿಕೇನೆ ಧರಿಸಿಕೊ....ಅಲ್ಲಾ....ಅದೆಷ್ಟು ವರ್ಷದಿಂದ ಇಟ್ಟಿದೀಯೇ....ಅ ಸೀರೆ....ಅ ರವಿಕೇನ....ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಅಸ್ತೀನ! ಅಯ್ಯೋ....

ಸದ್ಯ....ಸಾಕು....ಸುಮ್ಮನಿರಿ....ನನ್ನ ರೇಗಿಸ್ಟೇಡಿ....ನಾನೇನು ಎಳೇ ಹುಡ್ಗಿನೇ! ಘಳಿಗೆಗೊಂದು ಸೀರೆ....ಉಟ್ಟೊಂಡು, ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಂದು ಕುಪ್ಪಸ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಹತ್ತುತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಂದು ಸಾರಿ ಪೌಡರಾಹಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಐದೈದು ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ? ಥೂ.....ಹೋಗೀಂದ್ರೆ!

....ಅಲ್ಲಾ....ಹಾಗಲ್ಲ....ಯಾರಿಗಾಗಿ....ನೀನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು....ವಯಸ್ಸಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳೋದೆ ತಪ್ಪೆ? ಸರಿ....ಸರಿ....ಬಾ....ಬಾರೇ....ಬಂಗಾರು....ಬಾರೇ ಬಿನ್ನಾಣಗಿತ್ತಿ.

ಏಯರ್....ತಥಾ....ಬಂಗಾರವಂತೆ....ಬಂಗಾರು....ಮಕ್ಕಳಾಯ್ತು....ಮರಿಯಾಯ್ತು....ಇನ್ನೂ ಬಂಗಾರು....ಹುಡ್ಗಾಟ....ಜಿಲ್ಲಾಟ....ಅಲ್ಲೋಡಿ....ಅಚ್....ನಮ್ಮ ತಾಪತ್ರಯನಾ....ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ....ನಿಮ್ಮಾಟ, ನಿಮ್ಮ ಮಣಿಮಾತು! ಪಾತೂಗೆ ಲಂಗವಿಲ್ಲ....ಜಯಂಗಿ ಜಂಪರಾ ಇಲ್ಲ....ಕಿಟ್ಟಂಗಿ ಕೋಟಿಲ್ಲ....ಶಾಮಿಗೆ ಶರ್ಟಿಲ್ಲ....ಕೈಯಾಗಿನ ಮಗು ಕಮಲೇಗರಡು ಒಳ್ಳೆ ಒಳಗೆ ಹಾಕೋಕೆರಡು ಜೋಟುದ್ದ ಬನೀನೂ ಇಲ್ಲ....ಬಟ್ಟೆ ತಂದ್ಕೊಡಿ....ವಾಸೇ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಹಾಗೆ ಹೊಲೀತೇನಿ ಅಂತಾ....ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಹೇಳ್ತಾ ಇದೀನಿ....ನನಗೊಂದು ಉಡೋಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಸೀರೆಯಿಲ್ಲ!

ಯಾಕೆ....ಮೊನ್ನೆ....ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ....ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಸೀರೆ....ತಗೋ....ಅಂದ್ರೇ....“ಅಯ್ಯೋ ಬೇಡಾಂದ್ರೇ....ಏನು ಸೀರೇನೋ....ಏನೋ....ನೂಲಿಂದು....ಅಂದೆ....ಬೆಂಗಳೂ ಸಿಲ್ಕ್ ಸೀರೇನೇ ತೆಗೆದುಕೊ

....ಅಂದ್ರೆ....ಅಶ್ ಅದೇನು ಜಿನ್ನಾಂದ್ರೆ....ಚಿರತೆ ಹಾಗೆ....ಅಂದುಬಿಟ್ಟಿ!
ಖರ್ಚಿನ ಜೊತೆಗೆ ಖರ್ಚು....ಹೇಗಿದ್ದ್ರಾ....ಸಂಬಳ ಬಂದಿತ್ತು. ಹೇಗೋ
ಈ ತಿಂಗಳು....ಸಾಲವೋ....ಸೋಲವೋ ಅಡ್ಡ ಸ್ವ....ಮಾಡೋ ಬಹು
ದಾಗಿತ್ತು.....

ಅಶ್....ನಿಮ್ಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇ....ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪು
ಹಾಕೋದು....ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡಿ ಇನ್ನಾವಾಗಲಾದ್ರೆ....ದುಡ್ಡಿವ್ವಾಗ....ಒಂದು
ಒಳ್ಳೆ ಮೈಸೂರು ಸಿಲ್ಕ್ ಸೀರೇನೇ....ತೆಗಿಯೋದು!

ಹುಂ....ಹಾಗನ್ನು ಮತ್ತೆ....ಅಲ್ಲ ಬಾ....ಇಲ್ಲಿ ಏನೇ....ಅದು ಕೆನ್ನೇ
ಹತ್ತು.

ಅಯ್ಯೋ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಎಳೆ ಬ್ಯಾಡೀಂದ್ರೆ.

ಓಹೋ.... ಎಲ್ಲಾ.... ಇಲ್ಲದ ನಾಚಿಕೆ ಅಲ್ಲಾ ಕಣೆ.... ಎನ್ನಾ
ಗಾಡ್ತೀಯೆ !

“ಲಲಿತಮ್ಮ....ಲಲಿತಮ್ಮ....ಲಲಿತಮ್ಮ !”

ಅಂ....ಯಾರು....ನೀವೇ.... ಬನ್ನಿ ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿ....ಕುತ್ಕೊಳ್ಳಿ....

“ಅಯ್ಯೋ.... ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ....ಹೋಗ್ಬೇಕು....ಸ್ವಲ್ಪ ಚಕ್ಕಲಿ ಒರಳು
ಇದ್ದರೆ ಕೊಡ್ತಿ. ಇವತ್ತೇ ತಂದ್ಕೊಡ್ತೀನಿ.....”

ಲೇ....ಲೇ....ಇಂದು....ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ....ಏನಾದ್ರೂ
ಮನೇಗೆ ಸಾಮಾನು ತರಬೇಕೇನೆ....

ಏನೂ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ....ಒಂದು ಪಾಂಡು ಕಾಫೀ ಪುಡಿ ಏನಾದರೂ....
ಒಂದಿಷ್ಟು ತರಕಾರಿ, ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಡಿಯಷ್ಟೆ....

ಹುಂ....

“ಅಯ್ಯೋ....ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿದಾರೆಂದ್ರಿ....ಬರ್ತೀ ನಮ್ಮಾ....
ಆ ಮೇಲೆ....”

ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ. ತಡೀರಿ, ಚಕ್ಕಲಿ ಒರಳು ಹುಡುಕಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ....ಕೊಂಚ
....ಹುಂ....ತಗೊಳ್ಳಿ.

“ಬರ್ತೀನಿ....ಲಲಿತಮ್ಮ.”

ಹುಂ....ಕುಂಕುಮ ಕೊಳ್ಳಿ.

ಭಾರಿ ಹುದ್ದೆ

ಕೌನ್ ಗ್ರಾಚುಲೇಷನ್ಸ್....ಸಾರ್....ಬೇಷ್, ನಿಮ್ಮ ಲಕ್ಕೇ ಲಕ್ಕು !
 ಪರವಾಗಿಲ್ಲ....ಒಳ್ಳೆ ಭಾರಿ....ಬೇರೆ ಕೆಲ್ಸ ಸಿಕ್ಕಿತಂತೆ. ಭಾಳ ಸಂತೋಷ....
 ಯಾವಾಗಲಪ್ಪ....ಒಂದು ಪೀಪಾರ್ಟ್ ಅರೇಂಜ್ ಮಾಡಿ ಸಾರ್....‘ಉಪಾ
 ಧ್ಯಾಯಶ್ಚ, ವೈದ್ಯಾಶ್ಚ’ ಅಂತಾ ಹೇಳ್ತಾ....ಈ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕೆಲ್ಸ ಜನ್ಮ
 ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೂ ಬೇಡಪ್ಪಾ....ಅಂತಿದ್ದಿ.... ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಭಾರೀ
 ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಅದೃಷ್ಟವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ?....ಅಲ್ಲಾ ಸಾರ್....
 ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ....ನನಗೇ ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅದೇ ನಿನ್ನೇ ನಮ್ಮ
 ಮನೆ ಹೆಂಗಸರು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅದೂ....ಇದೂ....ಮಾತಾಡ್ತ
 ನಿಮ್ಮಾಕೆ ಹೇಳಿದ್ದರಂತೆ.

ಹೀಗೆ ಹೊಸ ನೌಕರಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆ....ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕೋದು
 ಪುಣ್ಯವಲ್ಲವೇ? ನಾಳೆಯಿಂದಲೇ....ಡ್ಯೂಟಿ ಮೇಲೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಂತೆ ...
 ಅಂತೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ. ನನ್ನಾಕೆ ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಈ ಹಾಳು ಅಂಗಡಿ ಮೇಲೆ
 ಕೂರೋ ಕೆಲ್ಸ ಬಿಟ್ಟು ಸುಶೀಲಮ್ಮನ ಯಜಮಾನ್ಯ ಹಾಗೆ ಹೇಗಾದರೂ
 ಮಾಡಿ ಒಂದ. ಭಾರಿ ಹುದ್ದೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿ....ಅಫೀಸರಾಗಬಾರ್ಡೇಕೆ? ನಂಗೆ ನೀವು
 ಅಫೀಸರಾಗಬೇಕಂತ ತುಂಬಾ ಆಶೆ....ಅಂತ ನನಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟು.

ಅಂದ್ಲಾಗೆ ಸುಬ್ಬರಾಯರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಿದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯ್ತು.
 ಸರಕಾರ, ಜಾತಿ ಮತಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ನೌಕರಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ
 ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಸಾರ್....ಅಂತೆಲ್ಲ....ಪಾಪ....ಮನಕರಗಿ ಮರುಗಿ ಖುಷಿ
 ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದೇ....ಅವರು.....ನನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಗೋವಿಂದರಾಯರು
 ನನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು....ಮೊನ್ನೆ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ.

....ನಾನಂದೆ....ಹೌದು ಮಿಸ್ಟರ್ ಗೋವಿಂದರಾವ್ ಭಾರಿ ಹುದ್ದೆ
 ದೊರಕಿದೆ....ಅದೇ ‘ಸೆನ್ಸನ್ ಎನ್ಯಾಮರೆಟರಾಗಿ’ ಹುಕ್ಕುಂ ಬಂದಿದೆ
ಎಂದು ಹೌಸ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ಲಿಸ್ಟ್ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೌಂಡರಿ ಚೆಕ್
 ಮಾಡೋಕೆ ಬಸ್ ಹತ್ತಿದೆ.

ಏನಮ್ಮ ನಾವು ?

[ಬಾಲು:ವಿನಂತಹ ಇಂಡ್ಯನರ ಪಾಡೇ ಹೀಗಾದಮೇಲೆ ಉಳಿದವರ ಪಾಡು ? ಇವನಂತಹವರು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಿ ಇದಾರೆ; ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂತು ? ಇದೊಂದು ಮಹಾ ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್....ರವರ ಒಣಲೇಖನಿಯ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ.]

ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ....ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ....ರೂಮಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಬೀಗದ ಕೈ ಯಾವಾಗಲೂಜನಿವಾರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಜುಟ್ಟಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ಛಿ, ಜುಟ್ಟಿನಲ್ಲಾಗಲಾರದು! ಉಡುದಾರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕತ್ತಿಗೊಂದು ದಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು(?) ನೇತು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ, ಕೋಟಿದ್ದರೆ ಅದರ ಸಣ್ಣ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ, ಜುಬ್ಬವಿದ್ದರೆ ಅದರ ಎಡಜೇಬಿನಲ್ಲಿ, ಹೆಂಗಸರು....ಪಿನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವೇ, ಸೀರೆಯ ಸೆರಗಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ....ಅಂತು ಅವರ ಅವರ ಅನುಕೂಲ, ಅನಾನುಕೂಲಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಬೀಗದ ಕೈ ಭದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೇ ಸರಿ....ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಳ್ಳರು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡಿಯುವುದು ಖಂಡಿತ ! ಅಬ್ಬಾ ! ಈಗ, ಕೇವಲ ಅಹಿಂಸೆಯ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಕೈಯಿಂದ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದು.... ಜೋಕೆ—ನಮ್ಮ ಬೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚು; ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಿತಿ ಮೀರಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಇಂಡ್ಯನೂ ತನ್ನ ಬೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಚೂರು ಚೂರು ಮಾಡಿಎಸೆದು....ಆ ಮೇಲೆ? ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದೇವೇ; ಸರಿ....ಇಲ್ಲವಾದರೆಅಗೋ....ಅವನು....ಯಾರು ? ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಕಾರದ ಒಳಗಿನ ‘ ಧಪ್ಪ ’ ಕಲ್ಲಿನ ಭಾರಿ ಗೋಡೆಗಳೊಳಗೆ ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ....ಮಲಗಿದಾನೆ ನೋಡು, ಆಜಾನು ಬಾತು ರಂಗಧಾಮ, ತಲೆದಿಂಬಿಗೆ ‘ ಪಡಿ ’ ಅಲ್ಲ ‘ ಅಜ್ಞೇರು ’

ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು....ಅವನೇ ಗತಿ. ಈಗಿನ ಪ್ರಜಾ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟು ಭಾರಾ ಬಿಟ್ಟು ಎತ್ತಿದೇವೇ....ಸರಿ....ಇಲ್ಲವಾದರೆ!....ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ರೆಸ್ ಪಾನ್ಸಿಬಲಿಟಿಗಳು ಬಹಳವಿವೆ. ಅಂತಾ ಲೆಚ್ಚರ ಬುಡೋದ:ನ, ಸ್ವಭಾವ.

ಮೊನ್ನೆ....ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಿಸಿಲಡಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗುತ್ತಾ ಇದ್ದ! ನಿಜವಾಗ್ಲೂ ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋಲ್ಲ. ವಾಯುದೇವ ಆ ಕಡೆ ಮಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಜೋರಾಗಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಅವನು ಬೂಡ್ಲು ಹಾಕಿದ್ದನೋ ಇಲ್ಲವೋ.... ತಿಳಿಯದು....ನಾನು....ಸ್ವತಃ ರಸಗ್ರತೀಲ ಕವಿ ಅವನು....ಯಾರು? ಅದೇ ಲೆಚ್ಚರ ಹೊಡೆಯುವ ಆಸಾಮಿ....ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಪ್ರಕೃತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿ ತೇಲಾಡಿ, ನುಣಪಾದ ಕರೀ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ.... ಆಹಾ....ಎಷ್ಟು ಜಿನ್ನಾಗಿದೆ ರಸ್ತೆ....ಅಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಹೀಗೇ ಅದು, ಇದು ಮೋಟಾರು ಸಿಕ್ವಿತ್ತು...ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆದರಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿ ದೆವು. ಕಾರುಗಳೂ, ಸೈಕಲ್ಲಗಳೂ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹರಿದುವು. ಇನ್ನಷ್ಟು ದೂರ ಬಂದೆವು....ಲೊಟಲೊಟ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು....ಒಂದು....ಜಟಿಕಾ ಬಂತೆ! ಕುದುರೆ ಕೆನೆಯಿತು....ರಸ್ತೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲೇ ಬಂದೆವು....ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ರನ್ನು ಮೀಟ ಮಾಡಿದೆವು....ಅದರೆ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ....ಸರಿ. ಬಾ....ಅಂತಾ ರಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದೆಳೆದ ಅವನು....ಸರಿ....ನಂದಭವನದ ಭುವನಕ್ಕೇರಿದೆವು..... ಹತ್ತು ನಿಮಿಷವಾಯಿತು...ಮಸಾಲೆದೋಸೆ ಇಬ್ಬರ ಮುಂದೂ ಒಂದೊಂದು ಕುಳಿತುವು! ಮಿನುಮಿನುಗುವ ಹಾ ಅಂತ....ನಡುಗುತ್ತಾ....ಗಂಗೆಯೂ ಗ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಳು! ಸರಿ, ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ....ಕ್ಯಾಫೀನ್ ವಿಷದ ಪಾನೀಯಲೋಟದೊಳಗೊಂದು ಲೋಟದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡಿ ಹೊಗೆ ಯಾಡಿತು. ವಿಷವಾದರೂ, ಸತ್ತರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲವೆಂತ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಕುಡಿದೆವು.

ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಮಂಡಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮಡಿಸಿ ದಟ್ಟ ಸುತ್ತಿದ್ದ. 'ಹಾಫ್ ಫಾರಂ' ಪರಟೆವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ 'ಅಶೋಕ ಕುಮಾರ' ನಂತಿದ್ದ.

ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಕೆಟ್ಟನ್ನು ಪಿಡಿದು, ಬಲಗೈಲೊಂದು ಹರಕಲು ಬಟ್ಟೆ ಯೊಂದನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಬಂದು ನಿಂತಿತು....

ಅಗ.... ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಗೆಲೆಯ.... ತಕ್ಷಣ.... ಎದ್ದು ಪ್ಲೇಟನ್ನೂ.... ಲೋಟಾಗಳನ್ನೂ ಬಕೆಟ್ ಒಳಗೆ ಹಾಕಿದ.... ಗಲಾಸನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ 'ತಮ್ಮ' ಬಂದು ತೆಗೆದೊಯ್ದ.... ಭುವನದಿಂದ ಭವನದ ಹೊರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು, ತುಂಬು ಮಿಸೆಯನ್ನು ತಿರುವುತ್ತಿದ್ದ, ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪೀಠವನ್ನು ಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಆ.... ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪರ್ಮಿನಿಂದ ಒಂದು ಚೂರು.... ಕಾಗದ(?)ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಕೇವಲ ಕೆಲವೇ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ಅದೂ ತೂತು ಚೂರುಗಳನ್ನು ವಾಪಸು ಪಡೆದು ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟಿವು.... ಮಾರ್ಕೆ ಟ್ಟಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದೆವು.... ಹಣ್ಣಿನಂಗಡಿಯ ಸಾಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ ತಗುಲಿ ಸಿದ್ದ ಒಂದು ಬೋರ್ಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

'ಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ' ಅಂತ, ಅದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಯೂ ಇತ್ತು. ಕೂಡಲೆ, ಅವನು ಒಂದಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಕಿತ್ತಳೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಂಡು, ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿದು ನನಗರ್ಧ ನುಂಗಿಸಿ, ತಾನು ಮಿಕ್ಕುದನ್ನು ನುಂಗಿ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ.

ಹುಂ.... ಅಂ.... ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟಿವು.... ಅಲ್ಲೊಂದು ಬೋರ್ಡು.... ಮತ್ತೊಂದು ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು.... ಪಾಪ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ದಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹಾಗೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ.... ಮನಿಸಿವಾಲಿತಿಯ ವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು.... ಉಹುಂ.... ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.... ಮರೆತಿರಬೇಕು.... "ಈ ಕೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೇ ಉಗುಳಿ" ಸರಿ.... ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿ.... ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಗೆಲೆಯ ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ ಉಗುಳಿದ! ಅವನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಖಂಡಿತ ಅಡ್ಡ ಬರಲಿಲ್ಲ!

ಅವನಂದ.... ಲೋ ಸುಬ್ಬ.... ಏನಮ್ಮ ನಾವು.... ಅಂ.... ನಮ್ಮ ರೆಸ್‌ವಾನ್ಸಿಬಲಿಟಿಗಳನ್ನು ರಿಯಲ್ಯೆಸ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ?.... ಅಂದ.... ಹೌದು, ಹೌದು, ಯಸ್ಸೆಸ್ ಎಂದು.... ಕತ್ತಲಾಡಿಸಿ, ಅವನ ಹೆಗ್ಗತ್ತ.... ಮೇಲೆ ಕೈಚಾಚಿ, ಭೀಷ್ ಎಂದು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಭುಜಕಟ್ಟಿ "ಬಾಲು" ನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ.

ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೆಂದರೆ ಇದೇ ಅಲ್ಲವೇ?

ಚೆನ್ನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ

“ಅವನ ಮುಖದ ನೀರಿಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಅವನು ಕತ್ತು ಎತ್ತದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಮುಖ ಕಂಡರೆ ಅವನು ಹ್ಯಾಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಸಂಧಿ ಗೊಂದಿಗಳ ದಾರಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ!” ಅಂತೀರಲ್ಲಾ, ಪಾಪ.... ಅವನೇನು ಅಂಥಾ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರುವುದು? ನಿಮಗೇನು ಹಣ ಸಾಲ ಕೊಡ ಬೇಕೆ? ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದನೆ? ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಾಲನ್ನೇನಾದರೂ ಅಪಹರಿಸಿದನೇ? ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗುತ್ತೀನಿ ಅಂತ ‘ಚಕ್ಕರಾ’ ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೇಮಾಘಾತ ಮಾಡಿದನೆ? ಛೇ....ಪಾಪ ಆ ರಾಜು.... ಬೊಜ್ಜಾ ಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಲ್ಲವೆ? ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ರೀತಿ ಹಂಗಿಸುವುದೇ?.... ಅವನೋ “ಅಯ್ಯೋ....ಅವರು ಅನ್ನದೆ ಇನ್ಯಾರು ಅಂತಾರೆ....‘ ಬೊಜ್ಜು ’ ಅಂದರೆ ಅಂದರು ” ಅಂತಾ ಹಲ್ಲು ಕಿರೀತಾನೆ!....ಛೇ ಇದು ಚೆನ್ನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ....ತೀರ ಕಿಲಾಡಿಗಳು ನೀವು! ಕೆಲವು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಮಾನ ಕಳೇತೀರಿ! ಕಂಡ ಕಂಡವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ರೇಗಿಸುವುದೇನು ಚೆನ್ನ? ಮೊನ್ನೆ ಮುಂದುಗಡೆ ಮನೆ “ಶ್ಯಾಮಲ” ನ್ನ ‘ಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲನ್ನು ತೇದು ಲೇಪಿಸಿದಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ, ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಕಾಂತಿ!’ ಅಂದು ಬಿಟ್ಟು.... ಅವರಮ್ಮನ ಕೂಡ ಅವಳು ಅಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದಳಂತೆ....‘ಅಯ್ಯೋ....ಅವರು ತಾನೆ....ಗೇಲಿ ಮಾಡ್ತಾರೆ....ಸುಮ್ಮನಿರಮ್ಮಾ’ ಅಂದರಂತೆ! ಆ ಗೌರಮ್ಮ ನವರ ಮಗಳು ‘ಪಂಕಜ’ ನ್ನ “ ತೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕನ್ ಸಪ್ ಸಪ್ ವೇಷಂಟು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದಾಳೆ” ಅಂತ ಮುಖ ಮುರಿದಿರಿ. ಅವಳು ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಮನೇ ಕಡೆಗೆ ತಲೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ....ಅಕೋ ಬಂದಳು!....ಓಹೋ....ನೀವು ಇದಾರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋದಳು! ‘ ಬಸ್ಸು ಬಂತು ಬಸ್ಸು ’ ಉಸ್ ಎಂದು ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತು ನನ್ನ ಹೆದರಿಸಿ. ನಾನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಣಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಧೊಂಡೂಬಾಯಿ ಧಾವಿಸಿ ಬರ್ತಾ ಇದ್ದು!

“ಅಲ್ಲಾ, ಮಾವನ ಮನೆಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಇಟ್ಟೊಂಡಿರೋ....ಅ ಇಸಮು ಅ ನಾಗರಾಜನ್ನ “ನಿನೇ ವಾಸಿ, ಒಬ್ಬರ ಹಂಗಿಲ್ಲ, ಹವ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಇಂಡಿಸೆಂಡೆಂಟು, ” ಅಂತೀರಲ್ಲಾ! ಅವನು ಪಾಪ....ಹುಸಿನಗೆ ನಗ್ತಾನೆ! ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣ ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ ಅಂತ ತಿಳಿದು “ ಒಂದೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಕೊಡಯ್ಯಾ !” ಎಂದು ಕೇಳ್ತೀರಿ! ಪಾಪ ಮನೆ ಮೇಷ್ಟ್ರುಅದೇ ನಮ್ಮ ಮರಿಯ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಅಚ್ಚುಗಟ್ಟುಗಿ ೩ ನಾಮ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಮರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳ್ತೊಡುತ್ತಾ ಇರೋವಾಗ “ ಲೋ ಮರಿ, ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ ಪಾದಕ್ಕೆ ಗೋವಿಂದಾ ಅಂತಾ ಅದಿಯೆ ? ” ಅಂತೀರಿ !

“ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಮೋತಿಖಾನೆ ರೈಟರ್ ಮಗು ಅಟವಾಡ್ತಾ ಇದ್ರೆಅದನ್ನು ಮೋತಿಖಾನೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಅನ್ನೋದು ! ‘ ಬಾ ಬಾ ಗುಬ್ಬಿಮರಿ ತಂದಿರುವೆ ಕಡ್ಲೆ-ಪುರಿ ’ ಅಂತಾ ಅ ಪುಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅಟವಾಡ್ತಾ ಇದ್ರೆ, ‘ ಗುಬ್ಬಿ ನಂಗೆ ಕಡ್ಲೆಪುರಿ ಕೊಡು ’ ಅಂತ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಿರ್ರೋ ಅನ್ನಿಸೋದು ! ‘ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗಳು ‘ಸೀತೆಗೆ’ ಮದುವೆಯಾಯ್ತು’ ಅಂತ ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ‘ ವನವಾಸ ಕಾಣದೆ ಇಲ್ಲ ’ ಅಂತ ಹರಸಿದಿರಿ! ‘ನಿಮ್ಮ ಅಫೀಸರು ರಾಜಾರಾಯರ ಮಗಳು ‘ ಶಕುಂತಲ ’ನಿಗೆ ಮದುವೆ ನಿಸ್ಕರ್ಷೆಯಾಯಿತೆ?’....ಅಂದರೆ....‘ದುಷ್ಯಂತ ಸಿಕ್ಕುವುದು ಸುಲ ಭವೇ ? ’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತೀರಿ!

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಿ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡ್ತಾ ‘ ಶಿವಾಯ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಾಯ ಶಿವರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣುವೇ ’ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ರೆ ‘ ಶಿವ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಂತೆ. ವಿಷ್ಣು ಶಿವನಿ ಗೊಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಸಾಕು ತೆಗೆಯೋ.... ದೇವರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ನೀನ್ಯಾಕೆ ಇಂಟರ್‌ಫಿಯರ್ ಆಗಬೇಕು....ಎಳು ಎಳು !’ ಅಂತ ಅವನನ್ನ ರೇಗಿಸಿದಿರಿ ! ನನ್ನಂತೂ ಸಾವಿರದೆಂಟು ಸಾರಿ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ಕತ್ತು ಉದ್ದವಾಗಿರೋ ಹೊತ್ತೆ ‘ ಒಂಟೆ ಕತ್ತು ’ ಅಂತೀರಿ. ನಿಶ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೈಕಾಲು ಸಣ್ಣಗಿರೋದರಿಂದ ‘ ಕೊಳೆ ಕಾಲು ’ ‘ ಕಣ್ಣು ಮಾಲಾಗಿದ್ದರೆ ಪುಣ್ಯವಂತೆ ’ ಅಂತಾರೆ....ನೀವು....‘ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಆಕಾಶ

....ಇನ್ನೊಂದು ಭೂಮಿ.... ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆ ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ ! ಪೂರ್ವಕಾಲದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕೂದಲು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ.... ' ನಾಲ್ಕು ಕೂದಲೂ.... ಗಾಳಿ ಯಾವ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ' ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ! ಹೀಗೆ....ನೀವು ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ.... ತಥಾ ಚಿನ್ನಿಲ್ಲಂದ್ರೆ ! ಅಲ್ಲಾ, ಅವತ್ತು ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿರು ನಿಧನರಾದರು, ಅಂತ ಓದಿದರೆ....ಅ.... ' ಛಿ ಛಿ ಗೋತ ಹೊಡೆದದ್ದು ಪರಮ ಅನ್ಯಾಯ ' ಅಂತೀರಲ್ಲಾ.... ಅಲ್ಲಾ ನಾನು ಸತ್ತರೂ.... ನೀವು ನಗ್ತಾ ನಗ್ತಾ ಇರ್ತೀರಾ ?”

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪುತ್ರ

ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರನೆನ್ನುವರೇ....ಭೇಲೇ....ಭೇಷ್....
ಹೆಬ್ಬಿ ಗುಬ್ಬಲೆ, ಯಾವನೊಬ್ಬನಾದರೂ ಕಾರಿಡುವ ಹಾಗಾದನಲ್ಲಾ,
ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನಲ್ಲಾ, ಅಂತ. ನನ್ನ ಕಮಲು
ವೀಣೆ ಕಲಿಯಬೇಕು ಅಂದಳು, ವೀಣೆ ತಂದೆ; ಸಿಲ್ಕು ಸೀರೆ ಬಯಸಿದಳು,
ತಕ್ಷಣ ಧರ್ಮವಿಲಾಸದಿಂದ ತಂದೆ; ಕೈಗೆ ಬಂಗಾರದ ಬಳೆ ತೊಡಿಸಿದೆ;
ಕೊರಳಿಗೆ ಕಂಠಿ ಹಾರ ಹಾಕಿದೆ. ನಾನೂ ಕೈಗೆ ವೆಸ್ಟ್ ಎಂಡ್ ರಿಸ್ಪ್
ವಾಚ್ ಕಟ್ಟಿದೆ; ಉಲ್ಲನ್ ಸೂಟ್ ಧರಿಸಿದೆ; ರೇಡಿಯೋ ತಂದೆ; ಎಲ್ಲರೂ
ನನ್ನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎನ್ನುವವರೇ. ಅಷ್ಟು ನಿಯತ್ತಿನಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಅನ್ನಿ: ನಾನು ಊಟಮಾಡುವುದು ಬೆಳಿ ತಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ; ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯು
ವುದೂ ಬೆಳಿ ಲೋಟದಲ್ಲೇ! ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನಮ್ಮೂರಿನವರು ಹೊಗಳಿ
ದರು; ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಮಾವನವರಂತೂ
....‘ ವಾಹವ್ವಾ ’ ಅಂದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದರೂ....೫-೬ವರುಷದಿಂದ ನಮ್ಮ
ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ೩ ವರ್ಷದ ‘ರಾಜ’ ಕಾಂಪೌಂಡಿನ
ಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡುತ್ತಾನೆ ಅನ್ನಿ. ನನ್ನ ಮಾವ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ೨ ವರ್ಷ
ವಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಅದ್ಭುತಿಯಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮಗಳು, ಅಳಿಯ
ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನಿಸಿತೇನೋ !....ಆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಬದುಕಿದ್ದಿ
ದ್ದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ಖುಷಿಪಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ! ಹುಂ....ಅವರಿಗೇ ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲ !
ಮೊನ್ನೆ....ನಮ್ಮ ಮಾವನವರೂ ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಅಳು ‘ ಕೆಂಪ ’
ರಾಜೂನ ಪೆರಾಂಬು ಲೇಟರಿನಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಕಾಂಪೌಂಡಿನೊಳಗೇ ಆಟ
ವಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾಂಪೌಂಡೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಬಲು ಖುಷಿಯಾಯಿತು.
ವಿಾಸೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲೇ ನಕ್ಕರು.

ಕಮಲು ಕಾಫಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಸರಿ....ಭಾನುವಾರ, ಅಂಗಡಿಗೆ
ರಜಾ....ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡಿದೆವು. ಮಾವನವರನ್ನೂ ‘ದ್ರೋಹಿ’

ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೇ; ಮ್ಯಾಟಿನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೇಗಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆವು. ರಾತ್ರಿ ಬಾಟಮಾಡಿ ಎಲಡಿಕೆ ಜಗಿಯುತ್ತಾ

“ಪರವಾಯಿಲ್ಲಪ್ಪಾ.... ಬಲು ಸಂತೋಷ....ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರ ನೋಡಿ ಬಲು ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು. ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆದೆಯಲ್ಲ....ಅಯ್ಯೋ.... ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ....ಎನ್ನೋ ಏ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ.... ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಪ್ಪ.....ಈ ಮನೆಗೆಷ್ಟು ಬಿತ್ತು ?.....”

“ಏ ಸಾವಿರ....ಮಾವಯ್ಯ. ”

“ ಕಾರಿಗೆ....? ”

“ ಅದೂ ಬಹಳ ಚೀವು ಮಾವಯ್ಯ.‘ಮೂರು.’ ಸೆಕೆಂಡ್ ಹ್ಯಾಂಡ್.”

“ ಆಗ್ಲಿ....ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ ! ರೇಡಿಯೋ ? ”

“ ಅದು ನನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್....ನನ್ನ ಅಂಗಡಿ ಪಾರ್ಟಿನರ್ ಇದಾನಲ್ಲ.... ಅವನ Friend ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ನನಗೆ ಸುಲಭಕ್ಕೇ ಸಿಕ್ಕು....ನನಗೆ ೨೦೦ ಬಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ. ”

“ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗಾದ್ರೆ ಬಿಸಿನೆಸ್ಸು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಿದೇಂತಾಯ್ತಲ್ಲ !”

“ಎನ್ನಿಲ್ಲ ಮಾವಯ್ಯ....ಬಹಳ ರಿಪ್ಪು, ಏನು ಬಿಸಿನೆಸ್ಸೋ ಎನ್ನೋ.... ಮುಳುಗಿಹೋಗೋ....ಸಂದರ್ಭ.... ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿ ರೇಟ್ಸ್ ವೇರಿಯಾಗ್ತಾ ಇದೆ....ಹೇಗೆ....ಮನಿ ಇನ್ವೆಸ್ಟ್ ಮಾಡೋದು ? ”

“ ಮತ್ತೆ ಬಿಸಿನೆಸ್ಸು ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲೇ....ಇಷ್ಟೊಂದು ವಹಿವಾಟು ನಡೆ ಸುತ್ತಿದೀಯಾ ? ”

“ ಎಲ್ಲಾ....ಇನ್ ಸ್ಟಾಲ್ ಮೆಂಟು ಬೇಸಿಸ್ ಮಾವಯ್ಯ ! ”

“ ಸರಿ....ಸರಿ—ಮನೆ, ಕಾರು, ರೇಡಿಯೋ, ಎಲ್ಲಾ ! ”

“ಹುಂ, ಮಾವಯ್ಯ, ಜವಳಿ, ಒಡವೆ, ದಿನಸಿ ಅಂಗಡೀಲಿ ಕೂಡ, ಕಂತಿನ ಬೇಸಿಸ್ಸು ! ”

“ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ! ಹೀಗಾದ್ರೆ ಹೇಗೆ....ಸುಮ್ಮನೆ ಹುಡುಗಾಟವಾಯ್ತು ? ಅಂಗ ಳಿಗೆ—ಅಪಾಯವೆಷ್ಟಿದೆಯಪ್ಪಾ....ನಿನ್ನ ಅಂಗಡೀಲಿ?”

“ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ೧೦೦ ರೂಪಾಯಿಂದ ೧೫೦ ರ ವರೆವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ.”

“ತಿಂಗಳಿಗೆ....ಕಂತು ಎಷ್ಟು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ?”

“೧೦೦, ೧೫೦ ರ ಹತ್ತಿರ....ಬರುತ್ತೆ. ಮತ್ತೆ ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯ, ಮನೆ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟು, ಬ್ಯಾಂಕು, ಸೊಸೈಟಿ— ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಮಾವಯ್ಯ ! ಮಂತ್ರಿ ಇನ್‌ಸ್ಟಾಲ್‌ಮೆಂಟಿನ ನಗದು ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂತಿನವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೋ ಏನೋ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮಾಡ್ತಿದೀನಿ.”

“ನೋಡು, ಹೀಗಾದ್ರೆ ಬಲು ಕಷ್ಟ. ನಿನಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಾಲದು. ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅಂತ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥ ಇದ್ದ ಹಾಗಾಯ್ತು ? ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪದಾರ್ಥದ ಕಂತನ್ನಾದರೂ ತೀರಿಸಿ ‘ಇದು ನಂದು’ ಅಂದ್ಬಿ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ದೊಡ್ಡಿಸ್ತಿಕೆ ? ಪಾದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಎಕ್ಕಡ ಹೊಲ್ಲಿಕೋಬೇಕು. ‘ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೊಡೋಣ ’ ಅನ್ನೋಕೆ ನನ್ನ ತರ್ರೆ ತಾಪತ್ರಯಗಳೇ ನೂರೊಂಟು ! ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೇಳೋದು ! ಏನು ಹೇಳೋರು ಕೇಳೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ಇವತ್ತು ನಿನ್ನ ಹುಡ್ಗು ! ಯಾವ ಗ್ಯಾರಂಟೀ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಹಿವಾಟು ?

“ಲೇ ಕಮಲು, ನೀನಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಂಡನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳ್ಳಿ ಬೇಡ್ವೆ ! ಲೋ....ಕಿಟ್ಟು, ಇನ್ನೇಲಾದ್ರೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲತ್ಯೊ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮಹಡಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಚಿನ್ನದ ಗೋಪುರ ಹಾಕೋಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ.”

“ ಇಲ್ಲ ಮಾವಯ್ಯ. ”

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಾವನವರು “ಸರಿ....ನಾ ಬರ್ರೇನಪ್ಪಾ ” ಅಂದರು.

“ಕಾರು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ.....ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಬಿಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು” ಅಂದೆ.

“ಏನೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಿಟಿ ಬಸ್ ಇದೆಯಲ್ಲ ! ರಾಜು ಎಲ್ಲಿ?”

“ಲೋ....ಕೆಂಪಾ....” ಅಂದೆ.

ಕೆಂಪ ರಾಜನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ. ನೋಡು ಮರಿ, ಅಜ್ಜಾ ಕೂಗ್ತಾರೆ—ಎಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ.

ಮಾವಯ್ಯ.... “ಬಾ ಮರಿ”.... ಅಂತಾ ರಾಜನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಕೈಯಲ್ಲಿ ೧೦ ರೂಪಾಯಿನ ಒಂದು ನೋಟನ್ನಿಟ್ಟರು. “ಬರ್ರೀ ನಮ್ಮ ಕಮಲು....ನಾಸ್ತೇಳಿದ್ದು ಜ್ಞಾಪಕವಿರಲಿ.... ಹುಷಾರಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ.”

ಮಾವಯ್ಯನೊಡನೆ ಸ್ವೇಷನಿಗೆ ಹೋದೆ.

“ಲೋ....ಕೆಂಪಾ....ನೋಡು ಡಾಕ್ಟರು.... ಶಿವಗೊಲ್ಲಿಗೆ ಈ ೧೦ ರೂಪಾಯಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಬಾ ಅಂತೇಳಿದ್ದ್ರಾ ಅಂತ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಬಾ!”

“ಹುಂ....ತಾಯಿ....”

ಸ್ವೇಷನಿಂದ ಮಾವನವರನ್ನು ರೈಲಿಗೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. “ಕಮಲು, ಎಲ್ಲಿ ಆ ೧೦ರೂಪಾಯಿ?....ಸಧ್ಯ....ಮೊನ್ನೆಯಿಂದ ಆ ಶೆಟ್ಟಿನನ್ನು ಬಳಿಕಡೆ ದಂಡನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ....ಮೊದಲು ಇವತ್ತು ಬಿಸ್ತಾಕಿ ಬಿಡ ಬೇಕು. ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ಗಂಡಾಂತರವಾದರೂ ಕೇಳಿ.”

“ಇಲ್ಲಂದ್ರೆ, ನಾನು ಅದನ್ನು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ....ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟಿ!”

“ಅಯ್ಯೋ! ಛಿ ಎಂಥಾ ಕೆಲ್ಸನೆನೇ ಮಾಡೋದು! ಹೇಳ್ವಿ ಕೇಳ್ವಿ.... ಏನೋ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ ತನ ಮಾಡೋದು!”

“ಸರಿ....ನಾಕು ಸಧ್ಯ....ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ....ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮಂತ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ; ನುಗ್ಗಾಗಿ ಟೆಸ್ಟಿಕ್ಯೂಡಿಸಿದ್ದು ಟಾನಿಕ್ಯೂ ತಂದಿದ್ದು ಈಗೇರಡು ತಿಂಗಳಿಂದ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ ಆಗಿತ್ತು. ೧೦ ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೀನಿ ನಾಳೆ ಮೊದಲು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇನ್ನು ೫ ರೂಪಾಯಿ ಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ.... ಮಗುವಾದರೂ ಮೊದಲು ನಮ್ಮಂತಾಗಲಿ!” ಅಂದಳು.

ಪಿಳಪಿನ ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಾ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ತಲೆ ಕೆರೆಯುತ್ತ ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ರಾಜು ಭೋಷೆಂತ ಬಂದು ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ.

ಪುರುಸೋತ್ತಿಲ್ಲಾಂದ್ರೆ

[ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶ್ವರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಸಿಕ್ಕಿತೇ ?
ಅಳುಗಳನ್ನು ಅಳುವ ಆಸೆ ಸೀತಮ್ಮನಿಗೆ; ಮಕ್ಕಳ
ಕೈಗೆ ಕೋಡಬಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಸುವ ಕರುಣೆ
ಕಮಲಮ್ಮನಿಗೆ.

ಕಮಲಮ್ಮನ 'ಕಾಮ:ಸ್ನೆಹಿ'ಗೂ ಸೀತಮ್ಮನ 'ಸಿರಿ'ಗೂ
ಅಣ್ಣ ಹೊಣೆಯೇ ?]

ಹೋಗ್ಬೇಕು, ಅಯ್ಯೋ, ವಿಪರೀತ ಕೆಲಸವಿದೆ; ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಗೆ
ಕೂತಿದೆ ಕೆಲಸ. ನಲ್ಲೇಲಿ ನೀರು ಬರೋ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ
ಬಿಡ್ತಾರೆ; ೫ ಗಂಟೆಗೆ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತೆ. ಹಂಡೇಗೆ ನೀರು ತುಂಬಬೇಕು.
ಅಡಿಗೇಗೆ ಕುಡಿಯೋಕೆ ನೀರು ತಂದಿಡಬೇಕು. ಒಕ್ಕಲಗಿತ್ತಿ ಮುಸುರೆ
ತೊಳೆಯೋಕೆ ಬರೋ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. ಒಗದ ಬಟ್ಟೆ ಹಿಂಡಿ ಹರಡಬೇಕು.
ಮಗು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕೈ ಬಿಡುಲ್ಲಾಂದ್ರೆ. ಬಲೇ ರಗಳೆ. ೨೪ ಗಂಟೆಯೂ
ಕಂಕುಳು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಾಡೊಲ್ಲ. ತಫ್ ಬೇಜಾರಾಗಿದೆ. ಎನ್ನಾಡೋದು.
ಹುಡುಗರು ಇಸ್ಕೂಲಿಂದ ಬರೋ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು ಇನ್ನು 'ಅಮ್ಮಾ, ತಿಂಡಿ,
ಕಾಫಿ ಕೊಡು' ಅಂತಾ ಹೊಡಕೊಳ್ಳುಕ್ತೆ. ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗೋದಿ
ಬೀಸಿಕೊಂಡು ಬಾರೋ ಅಂತ ನಮ್ಮ ಮೂರ್ತಿಗ್ಗೊಳಿದೆ. "ನಂಗಿ ಸಿನಿ
ಮಾಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡು, ನಾನು ಹೋಗ್ಬೇಕು" ಅಂತಾನೆ. ಸತ್ಯಂಗ್ಗೊಳಿದೆ
"ಹೋಗಿ, ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡ್ಕೊಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಬಯ್ಯಾರೆ" ಅಂತಾನೆ.
ನಾಗಣ್ಣಿಗ್ಗೊಳಿದ್ದೆ ಚಿನ್ನಿ ದಾಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡ್ತಾನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಗ್ಗೊಳಿದೆ
" ಹೋಗಮ್ಮ, ಅಣ್ಣಯ್ಯಂಗ್ಗೊಳು, ನಂಗಾಗುಲ್ಲ " ಅಂತಾಳೆ. ಅಯ್ಯೋ
ಪುರುಸೋತ್ತೆ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ....ಇನ್ನು ಒಂದೆರಡೆಟು ಬಿಟ್ಟು ನಾಗಣ್ಣಿನ
ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಅವರು ~~ಮಾ~~ಸಿನಿಂದ ಬರೋ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು.
ಬರ್ರೀನೀಂದ್ರೆ....

ಏನವಸರಾಂದ್ರೇ, ಒಂದೇ ಬೀದೀಲಿದ್ದರೂ ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರೋದು ಐದಕ್ಕೆ, ಅರಕ್ಕೆ ಒಂದಾವರ್ತಿ. ಕೆಲ್ಸ ಇದ್ದೇ ಇದೆ, ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ. ಏನು ಸಮಾಚಾರ ? ನಿಮ್ಮ ಪುಕ್ಕು ಗಂಡನಿಂದ ಕಾಗದ ಬಂದಿತ್ತೇ ? ಯಾವುದೂ ಕೆಲ್ಸ ಗಿಲ್ಸ ಸಿಕ್ತೆ ?

ಅಯ್ಯೋ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ....ಅದು ಏನೋ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಮಿಲಿಟರೀಲಿ ಹಿಂದೆ ಕೆಲ್ಸಕ್ಕಿದ್ದೋರನೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಾರಂತೆ, ನೋಡ್ಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅವರ ತಂದೆ ಮನೆಗೆ ತುಮಕೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾನೋ ಅಥವಾ ಬರ್ತಾನೋ ಕಾಣೆ. ಕಾಗ್ದ ಗಿಗ್ದ ಬಂದಿಲ್ಲವು. ಅಯ್ಯೋ, ಈ ಹಾಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತೀಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೋಂದ್ರೆ....ಏನೋ ಕಾಲ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೋಂದ್ರೆ. ಸೀತಮ್ಮ.....ಅದೇನು ಗಾಂಧಿಯವರೋ ಏನೋಮ್ಮ....ಹಾಗಂದ್ರಾಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಗಾಂಧೀ ಮಹಾತ್ಮನು ಕೊಂದನಲ್ಲಾ ಅವನು ಸಾಯಿಸಿ ಬಿಡ್ತಾರಂತೆ. ಮರಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸಿದಾ ರಂತೆ. ಏನೋ ತಪ್ಪು ಮಾಡ್ತಾ ಅನ್ನಿ, ಅದರೆ ತಾನೆ ಅದು ಹೇಗಿ ಕೈಯಾರ ನಾವು ಸಾಯೋದು ? ಅವನು ಮಾಡ್ತಾ ಅಂತ ನಾವು ಅವನು ಕರೆಂಟು ಕೊಟ್ಟು ಭೋಷ್ಪಂತಾ ಸಾಯಿಸಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡುವೋದಂತೆ. ಹಾಗಂತ ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನ್ರು ಅಂದ್ರು. ಅದೇನು ಮಹಾ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೇಂದ್ರೆ. ನೋಡಿ, ಮೊನ್ನೆ ಏನಾಯ್ತಂತೀರಿ, ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಲೈಟ್ ಹಾಕುಕ್ಕೇಂತ ಹೋದೆ. ಸ್ವಿಚ್ ಹೀಗಂದೆ. ತಕ್ಷಣ ಮೈ ಕೈಯೆಲ್ಲಾ ಜುಮ್ಮಂತು. ಸರಕ್ಕಂತ ಕೈತೆಗೆದು ಬಿಟ್ಟೇ ಅನ್ನಿ. ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ಅಬ್ಬಾ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ತುಳಸಮ್ಮಂಗ್ಲೇಳಿದೆ. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ " ಅದು ಹಾಗೇ ಆಗುತ್ತೆ " ಅಂದು ಬಿಟ್ಟು. ಅವರೇ ಹೇಳಿದ್ದು. ಗಾಂಧಿ ಸಾಯಿಸಿದೋನಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೇಂತಾ. ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲಾನ್ನಿ, ಅಯ್ಯೋ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ್ರೂ ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀವು ನನ್ನ ಸಾಯಿಸಿದ್ರೂ ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆ ಅದೇನು ಮಹಾ, ಮಹಾತ್ಮಾನೇ ಒಪ್ಪಲ್ಲ. ಏನೊಂದ್ರೆ ಆ ಭಗವಂತ ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆಯೇ ? ನಂಗೆ ತಡೀಲಿಲ್ಲ. ಅಂದೇ ಬಿಟ್ಟೆ ಅನ್ನಿ. ಬರ್ತೀನೀಂದ್ರೆ ಪುರುಷೋತ್ತಿಲ್ಲ.

ನಿಂತೊಳ್ಳು ಕುಂಕುಮ ಇಟ್ಟೊಂಡು ಹೋಗೋರಂತೆ. ಕಮಲಮ್ಮ ನೋರೇ.

ಹುಂ. ಕೊಡಿ ಅವ್ವ ಬೇಗ. ನಿಮ್ಮನೆಲಿ ಅಡಿಗೆ ಎನ್ನಾಡಿರೊಂದ್ರೆ? ನಾನೇನೋ ಒಂದು ಅನ್ನ ಸಾರು ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಸೊಪ್ಪಿನ ಹುಳಿ, ಬಾಳೇಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೊಂದ್ರೆ. ಅಯ್ಯೋ ಅದೇನು ಸೊಪ್ಪೇ ಹಾಳು. ಬರಿ ಕಡ್ಡಿ, ಕಡ್ಡಿ; ಬಲಿತು ಕಟ್ಟುರಾಗಿರುತ್ತೆ; ಅದೋ ಆಣೇಗೆ ಓ ರಂತೆ. ಕಿರುಬೆರಳು ಗಾತ್ರಕ್ಕಿರುತ್ತೆ; ಆ ಹೊಸಕ್ಕೆ ಅನ್ನಕ್ಕೂ....ಅದಕ್ಕೂ....ಹೊಟ್ಟೆ, ತೊಳ್ಳೋಬೇಕು.—ಎನೋ ಕಾಲ ಅತೀ ನಾಜೂಕಾಯ್ದೊಂದ್ರೆ. ಒಂದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ ನಾಕಾಣೆ, ಐದಾಣೆ. ಅದೂ ಒಂದು ಬೇಲದ ಕಾಯಿ ಗಾತ್ರ ಇರುತ್ತೆ. ಎನೋ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊತ್ತು ಹುಡುಗರ ಕೈಗೆ ಒಂದು ಚೂರು ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡೋಣಂತ ಮೊನ್ನೆ ಓ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತರಿಸಿದ್ದೆ; ಮುಂದುಗಡೆ ಮನೆ ಸೇತೂರಾಯರ ಕಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿನ ಅಕ್ಕಿ ತಂದಿದ್ದೆ. ಅಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು; ಅದೇ ಅವರ ಹೆಂಡತೀನ ಬಾಣಂತನಕ್ಕೆ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾರಲ್ಲ, ಅದರಿಂದ ಸಿಕ್ಕು. ಎನೋ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲೊಂದ್ರೆ. ಕೋಡುಬಳಿ.

ನಾನು ಅದಕ್ಕೇ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುಲ್ಲಮ್ಮ. ಸರಿ, ನಿಮಗೂ ನಮಗೂ ಅಣಹೊಣೆಯೇ? ಮನೇಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಟವಿಲ್ಲ. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ಕೈತುಂಬಾ....ಇದೆ. ಮನೇಲಿ ಅಳು ಕಾಳು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಇದಾರೆ. ಅದೇನೋ ಹೇಳ್ವಹಾಗಾಯ್ತು, ಸೀತಮ್ಮ.

ಅಯ್ಯೋ ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಿ. ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಬಂತೆ ಭಾಗ್ಯ!ಹುಂ....ಅಳು ಕಾಳು ಇದ್ದರೆ ಬಂತೆ ಭಾಗ್ಯ! ಕಾಲ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಯ್ತು, ಕಮಲಮ್ಮ. ಹಿಂದಿನ ಹಾಗಲ್ಲ. ಎನೋ ಕೈಲಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ಅಳೂ ಕಾಳೂಂತ; ಒಂದು ಮಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ ಬಿದ್ದಿದ್ರೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಆ ಕಡೆ ಹಾಕಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನಾವು ಕೇಳ್ವೇಕು. ಅವರು ಮಾಡಿದಾಗ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು. ಮೊನ್ನೆಯಿಂದ ಹೇಳ್ತಿದೀನಿ 'ನಮ್ಮ ತಾಯೀ ಮನೇಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟು ಬಾ' ಅಂತ. ಎನೋ ಇಲ್ಲಾಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದು. ಚೀಲಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಟ್ಟು ಓ ದಿನವಾಯ್ತು. ಎನೋ ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇರೋದರಿಂದ.... ಮನಸ್ಸು ತಡೆಯಲ್ಲಾ....ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ....ಅವತ್ತು ನನ್ನ ತಮ್ಮನ

ಫಲಿತ

೮ ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಡಬ್ಬವೆಲ್ಲೆ ? ಹುಣಿಸೇ ಹಣ್ಣಿನ ಕುಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಟ್ಟ ದ್ವೀಯೆ ? ಥೂ, ಹಾಳು, ಒಂದ್ವಿಕ್ಕಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ, ಸಂಸಾರಸ್ಥರ ಸಂಸಾರವೇನೇ ಇದು ? ಆ ಉಪ್ಪಿಂದೆಲ್ಲೇ ?

ಅಯ್ಯೋ ಏನಪ್ಪ ಗಾಡ್ವೀರೀಂದ್ರೆ ! ಸುಮ್ಮನೆ ಎಲ್ಲಾದಕ್ಕೂ ರೇಗೋದು! ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲೇ ಆ ಒಡುವಿನ ಮೇಲೇ ಇದೆ—ಮೆಣಸಿನ ಪುಡೀದು. ಆ ಬೇಳೆ ಡಬ್ಬದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಎಲ್ಲೆಟ್ಟ ಆ ಬೇಳೆದನ್ನು ? ಈಗ ನೀವೇ ಬೇಳೆ ಬೇಯ ಹಾಕಿದ್ದಿ !

ಎಲ್ಲೋ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬೇಳೆದು ಸಿಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತ. ಬೇಳೆ ಬೇಯ ಹಾಕಿ ದ್ದಾಯ್ತು. ಮೆಣಸಿನ ಪುಡೀದು ಎಲ್ಲೆಡ್ಯೋ ಏನೋ ! ಅದೋ ಹಾಳು ಒಂದೇ ತರಹದ ಡಬ್ಬಗಳು ! ಬ್ಯಾಡ, ಒಂದೇ ತರಹದ್ದು—ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹದ್ದು ತರ್ತೀನೀ ಅಂದ್ರೆ—ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ, ಬ್ಯಾಡೀಂದ್ರೆ, ಒಂದೇ ತರಹದ್ದು ಜಿನ್ನೊಂದ್ರೆ, ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತೆ ಅಂತಾ ನಗುನಗುತ್ತ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು.

ಥೂ, ಸುಮ್ಮನೆ ಗೊಣಗುಟ್ಟಬ್ಯಾಡೀಂದ್ರೆ !

ಹೂಂ, ಅಲ್ಲಾ ಕಣೇ ! ಆಯಾಯ ಡಬ್ಬಗಳ ಮೇಲೆ ಆಯಾಯ ಸಾಮಾನಿನ ಪಟ್ಟೀನಾದ್ರೂ ಅಂಟಬಾರ್ತೇನೆ ? ಬೇಳೆ ಕುದ್ದೋಯ್ತು. ಸಧ್ಯ ಸಿಕ್ಕಪ್ಪ—ಮೆಣಸಿನ ಪುಡೀದು! ಎಷ್ಟು ಹಾಕ್ಲೇ ಮೆಣಸಿನ ಪುಡೀನ ? ಒಂದು ಬೊಗ್ಗೆ ಹಾಕ್ಲೇನೆ ? ಒಂದರ್ಧ ಕಲ್ಲೋರೆ ಸಾರು ಮಾಡಿದ್ರೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತೇನೆ ?

ಹೂಂ, ಮೊದಲೊಂದು ಹಿಡಿಯಷ್ಟು, ಮೇಲೊಂದು ಸ್ವಲ್ಪ—ಒಂದು ಚಮ್ಪದಷ್ಟು ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ. ಕಲ್ಲೋರೆ ಮೇಲೆ ಆ ತಟ್ಟೇ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಡೀಂದ್ರೆ !

ಹೂಂ, ಹಾಗೇ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ತಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲೆಟ್ಟದೀಯೆ ?

ಅಲ್ಲೇ ನೆಲುವಿನ ಮೇಲೆ, ಹಾಲಿನ ಮಡಕೇ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿಲ್ವೀಂದ್ರೆ !

ಹೂಂ, ಸರಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಧೂ ! ಹಾಲೂ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಫಿಗೇನಪ್ಪಾ ಗತಿ !

ಏನವಸರಾಂದ್ರೆ? ಕೊಂಚವಾದ್ರೂ ನಿಧಾನವೆ ಬೇಡ್ವೆ? ಅತ್ತಾಂದ್ರೆ ಅತ್ತ !

ಹೂ. ಮುಜ್ಜೆ ಕಣೆ—ಹುಣ್ಣೆ ಹಣ್ಣೆಂದೆಲ್ಲೆ ?

ಅಲ್ಲೇ ಆ ಬಡ್ವಿನ ಕೆಳ್ಳೆ ಅಂಚು ಕಿತ್ತೋಗಿರೋ ಆ ಸಣ್ಣ ಕುಕ್ಕೇ ಲಿಲ್ವೆಂದ್ರೆ !

ಹೂಂ, ಸಿಕ್ಕು, ಯಾತ್ರಲ್ಲಿ ನೆನೇ ಹಾಕೋದೇ?

ಅಲ್ಲೇ ಯಾವಾದ್ರೂ ಒಂದ್ವಣ್ಣ ಗಂಜು ತಗೋಳೀಂದ್ರೆ !

ಏನೇ, ಈ ಸಣ್ಣ ಗಂಜಲ್ಲಿ ನೆನೇ ಹಾಕಿದೀನಿ! ಕಲಾಯಿ ಇದೇ ತಾನೇ?

....ಅಯ್ಯೋ ಕಥೆ, ಮೊದ್ಲೆ ಹೇಳ್ಬೇಡ್ವೇನೆ? ತಥಾ ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು.

ಅಲ್ಲೇ ದೇವ್ರ ಮುಂದಿರೋ ಆ ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟೆಗಾದ್ರೂ ಸುರೀರೀಂದ್ರೆ.

ಹೂಂ, ತಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲಾ ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮವಾಗಿದೆಯಲ್ಲೇ.

ಹೂ, ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಗೋರಿ ವ್ರತಕ್ಕಿಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದೆನಲ್ಲಾಂದ್ರೆ—ಅಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರುಹಾಕಿ ಗಲವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡಿ !

ಹೂ, ಆಯ್ತು, ನಂಗೆ ಬೇಕೆ ಕಿವುಚಕ್ಕೆ ಬರೋಲ್ಲ ಕಣೇ !

ಅಯ್ಯೋ, ಆ ಸಣ್ಣ ಕೈಮಂತು ತಗೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡ್ಡು ಬಿಡೀಂದ್ರೆ!

ಮಂಕೆಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ ?

ಅಲ್ಲೇ ಆ ಸ್ವಾಂಟ್ ಮೇಲೆ.

ಕಲ್ಸೋರೆ ಒಲೆ ಮೇಲಿರೋವಾಗ್ಲೆ ಕಡದುಬಿಡೋದು ತಾನೆ ?

ಹೂ—

ಅಯ್ಯೋ ಭಿಸಿ ! ಮುಖಕ್ಕೆ, ಮೈ ಕೈಗೆಲ್ಲಾ, ಬಟ್ಟೆಬರೆಗೆಲ್ಲಾ ಆಯ್ತಲ್ಲೇ... ..

ಹೋಗ್ಲಿ, ಸಾಕೊಂದ್ರೆ. ಅನ್ನವಾಯ್ತು; ನೋಡಿ; ಸಣ್ಣ ಒಲೆಮೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ರೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ಅಯ್ಯೋ ಮರ್ದೆಹೋಯ್ತು, ತಡ್ವೇ !

ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಳ್ಳಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಿ, ಅನ್ನದ ತಪ್ಪೆಲೆ ಸರಿಯಾಗಿಟ್ಟು ತೊಳಸೀಂದ್ರೆ !

ಮುದ್ರಾದೇವತೆ

ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳು ದೋಷಗಳೆಂದು ಒಪ್ಪಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳು ನನ್ನ ಸಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಕವನ ಬರೆದು, ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕಾವ್ಯನಾಮ ವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ 'ಕವಿಕಂಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕೊಂಡರು. ಅದರ ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷದಿಂದ ಅದು 'ಕವಿಹಂಸ' ಎಂದು ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು 'ಕವಿಹಂಸ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮವನ್ನೇ ಅನುರವಾಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರರು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿದ 'ಪೌರನೀತಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಹೊದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ, ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲೇ ತಪ್ಪು ಅಚ್ಚಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ತಪ್ಪೆಂದರೆ ಇಷ್ಟೆ—'ಪೌರ ನೀತಿ' ಎಂದು ಹೋಗಿ 'ಪೌರನೀತಿ' ಎಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಅದಕ್ಕೊಂದು ತಿದ್ದುಪಡೆಯ ತೇಜೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದರು. ಅದರ ಅದರಿಂದ ಅಚ್ಚಿನ ಬಿಡಗಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಅರಿತು, ಹಾಗೇ ಇಟ್ಟುಬಿಡಲು ನಾನು ಹೇಳಿದೆನು. 'ಸರಿ, ಸಹೃದಯವಾಚಕರು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದ ಬಹುದಲ್ಲ!' ಎಂದು ಅವರೂ ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಅದರ ವಿಚಿತ್ರದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಈ ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷದ ತಲೆಬರಹವೇ, ಅದರ ಮೊದಲನೆಯ ಆವೃತ್ತಿ ಆರೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರರು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಗೃಹ ಬರೆಯುವುದುಂಟು. ಗೃಹಿನ ಪುಟಗಳು ನೂರಿದ್ದರೆ, ಒಪ್ಪೋಲೆಯ ಪುಟಗಳು ನೂರಿದ್ದು ಇರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಒಪ್ಪೋಲೆಯ ಬರೆಯನ್ನು ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಇಟ್ಟು— 'ಒಪ್ಪೋಲೆ ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಗೃಹ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.' ಎಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಇನ್ನಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ, ಇದರ ಮೋಜು : ಒಪ್ಪೋಲೆಯಲ್ಲಿ 'ತಪ್ಪು' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ

ಸರಿಯಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಿದ್ದು 'ಒಪ್ಪು' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ತಪ್ಪು ಶಬ್ದಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. 'ಹಾಗಾದರೆ ಸುಳ್ಳೇ ಒಪ್ಪೋಲೆಯನ್ನೇಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು?' ಎಂದು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಸಾಲು ಮರುಮೋಪೋಲೆ ಬರೆದು ಬಿಡೋಣ— 'ಇಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪು, ಒಪ್ಪು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು' ಎಂದು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಓದಬೇಕು—ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದೆ. ದುರ್ಯೋಧನದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಒಪ್ಪೋಲೆಯ ತುಕಡಿಗಳನ್ನು ಸಾವಿರ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೂ ಅಂಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು : " ತಪ್ಪು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು, ಒಪ್ಪು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪು ಎಂದು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಓದಬೇಕು. ಎಂದು ಬಿದ್ದು ದು.

ಕೆಲಕೆಲವು ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳು ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿರುತ್ತವೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. " ಎಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಓ ಕೊಡಬೇಕು " ಎಂದಿದ್ದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ " ಎಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕು " ಎಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. " ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ಮತಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು " ಎಂಬ ಒಂದು ಇಲೆಕ್ಟನ್ ಪ್ರಕಟಿಸೆಯಲ್ಲಿ " ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, " ಎಂದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಒಂದೆಡೆಗೆ 'ದಿವಂಗತ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ದಿ. ಎಂಬ ಲಘು ಪ್ರಯೋಗವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಲೆಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ದಿವಂಗತ' ಎಂದು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ತಿದ್ದಿದಾಗ, ಕಂಪೋಜಿಟರನು ' ದಿ ಇಮ್ಯಾರ್ಟಲ್ ಮ್ಯಾನ್ ' ಎಂಬ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಹ 'ದಿವಂಗತ ಇಮ್ಯಾರ್ಟಲ್ ಮ್ಯಾನ್ ' ಎಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಒಂದೆಡೆಗೆ ' ಮುಗಿಬಣ್ಣ ' ಎಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ " ಮುಲಗಿ ಬಣ್ಣ " ಎಂದು ಅಚ್ಚಾದಾಗ, ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕರು " ಬಣ್ಣ " ಎಂಬುದು ಮರಾಠಿ ಶಬ್ದವಿರಬಹುದೇ?—ಎಂದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಲೇಖ ಬರೆದರು. ಏಕೆಂದರೆ 'ಮುಲಗಿ' ಮರಾಠಿಯಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯೊಂದರ ಜಾಹಿರಾತಿನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ— ' ಪ್ರಸಂಚದರ್ಪಣ ನಾಟಕ ಕಂಬನಿ ' ಎಂದು ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಆ ಮೇಲೆ ಬಂತು.

ದಿವಂಗತರಾದ ಕೆಲವು ಮಹನೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಸಾದ ಒಂದು ಸಭೆಯು ಗೊತ್ತುವಳಿ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಒಬ್ಬ ದಿವಂಗತರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತನಾಮ R. S. ಎಂಬದರ ಬದಲು P. S. ಎಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು ಪಾಪ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಶ್ರೀಯುತ P. S. ಇಂಥವರು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬಂತು—‘ದಿವಂಗತರು P. S. ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ನಾಟಕದ ‘ಕ’ ಕ್ಯಾ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ‘ಕ’ ಕ್ಯಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತರವಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಅಂತೆಯೇ ಅದೆಷ್ಟು ಸಲ ಉತ್ತರದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಕಲೆ’ ಯಂತಿದ್ದು ದಕ್ಷಿಣದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ‘ತಲೆ’ ಯಾಗಿದೆಯೋ—‘ಕತ್ತಿ’ ‘ತತ್ತಿ’ ಯಾಗಿದೆಯೋ—ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟು ಹೇಳಲು ಅಂಜಿಕೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅಂತೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವಿಮರ್ಶೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು—‘ತಲಾಭಿ ಮಾನಿಗಳೆಂದು ತರೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಹೀಗೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದ ರಿಂದ, ತಲೆಯ ತೊಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆಯನ್ನು ತಂಡರಿಸಿದ ಅಂದಿನ ರೂವಾರಿಗಳೆತ್ತ, ತಾಗದದಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನು ತೊಲೆಮಾಡಿದ ಇಂದಿನ ತಲಾತಾರರೆತ್ತ!’

ಕಂಪೋಜ್ ಮಾಡುವ ಮುಂದೆ ಅಕ್ಷರದ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಅದ ಅನಾಹುತಗಳು ಮನೋರಂಜಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. “ಮರಣದೇವನು ಕಣ್ತೆರೆದನು” ಎಂಬ ಮೆಳೆಗಾಲದ ವರದಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ‘ರ’ ದ ಕೊಂಬನ್ನು ‘ವ’ ಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟದರಿಂದ ‘ಮರಣದೇವನು ಕಣ್ತೆರೆದನು’ ಎಂದು ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ‘ಶಂಭು ರಾವ’ ಎಂಬುದರ ಬದಲು ‘ಶುಂಭರಾವ’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಮಹನೀಯರ ಹೆಸರು ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ‘ಹುಚ್ಚರಾಯರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯನು ಅಳಿಯನು’ ಎಂದಿದ್ದು, ‘ಹುಚ್ಚರಾಯರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯನು ಅಳಿದನು’ ಎಂದು ವ್ಯಂಗಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಅಚ್ಚಾಗಿತ್ತು, ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ‘ಚಂದಾಹಣ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ‘ಚೆಂದಾ ಹೆಣ’ ವೆಂದೂ

‘ಡಾಂಟುಕ’ ಎಂಬುದರ ಬದಲು ‘ಡಾಂಭಿಗ’ ಎಂದೂ ‘ಘಟಸ್ಥೇಟ’ ಎಂಬುದು ‘ಘಟಸ್ಥೇಟ’ ಎಂದೂ ‘ವೈವಿಧ್ಯ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ‘ವೈವಿಧ್ಯ’ ಎಂದೂ ಅಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಹೇಳಿದನಲ್ಲ; ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಲೆಯ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕಲೆಯ ಭೂಷಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದು. ಅಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಶಿಕ್ಷಿತನಾದ ಒಬ್ಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಂಪೋಜಿಟರನಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸುವುದು. ಅವನ ಲೇಖನ ಸ್ವಾಲಿಪ್ಯಗಳನ್ನು, ಕಂಪೋಜಿಟರನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊಳೆಜೋಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನೂ ಬೆರೆಯಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೂ ಅವನ ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಅವರಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರುವನು. ಏಕೆಂದರೆ ‘ನಾಡಿಗ ಮಧ.ಸೂದನ ಶೇಷಗಿರಿ’ ಎಂದರೆ, ಲಘುರೂಪವಾಗಿ ‘ನಾ. ಮ. ಶೇಷಗಿರಿ’ ಎಂದು ಬರೆದ ಹೆಸರನ್ನು ಅವನು ಯಾವ ವಿರಾಮ, ಅಲ್ಪವಿರಾಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿರಂತರವೂ ‘ನಾಮಶೇಷ’ ಗಿರಿಯವರು ಎಂದು ಅಚ್ಚುವನಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಅಂತೆಯೇ ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಭ್ಯಾಸದ ವಿಕೆಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಮೂಲ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಲೇಖನ ದೋಷಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಲೇಖಕನ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ, ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಕಂಪೋಜಿಟರನ ಬುದ್ಧಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ; ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಶೋಧಕರ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅನ್ನಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹೇಳುವುದು ಮುದ್ರಾಕ್ಷರವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾದ್ದು ಮುದ್ರಾಪೇಕ್ಷೆಯೆಂದು.

ಸೋಮಾರಿಯ ಪಾಡು

“ಕಾಯಕವೆ ಕೈಲಾಸ” ಎಂದು ಮಹಾನುಭಾವರೊಬ್ಬರು ಸಾರಿದರು. “ಈಸರ್ಜೆಕು, ಇದ್ದು ಜಯಿಸರ್ಜೆಕು” ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು ಉಗ್ಗಡಿಸಿದರು.

ಕಾಯಕ ಮಾಡಿದರೆ ಕೈಲಾಸವಂತೆ ! ಸ್ವಾಮೀ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೊಪ್ಪತ್ತು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬದುಕರ್ಜೆಕೆಂದು “ಆಸೆ ಪಡುವದು ಬಿಟ್ಟು ಕೈಲಾಸ ಸೇರುವದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟಾರು ? ಅಂತೆಯೇ ಜೀವಂತ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಗಳಾಗುವ ಪುಣ್ಯ ನಮಗೆ ಬೇಡ.

“ಈಸರ್ಜೆಕು ಇದ್ದು ಜಯಿಸರ್ಜೆಕು. ಈ ದಂಡೆಯಿಂದ ಈಸುಬಿದ್ದು ಆ ದಂಡೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಜಯಸಿದಂತೆ. ಇದೇ ದಂಡೆಯ ವೇಲೆ ಹಾಯಾಗಿ ದ್ದರೆ ಆಗುವ ನಷ್ಟವೇನು? ಎಳೆಯ ಬಿಸಿಲು ಬಿಳಿಯ ಮಳಲು. ಹಾಯಾಗಿ ನೆಭದ ನೀಲಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ “ರಾಮಾ ರಾಮಾ” ಎಂದು ಈಚೆ ನವರು ಮಲಗಿದರೆ ಈ ದಾಸರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಏಕೆ ?

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೋ ಕಾಯಕ, ಕೆಲಸ. ಕಾರ್ಯ ಏನೇ ಆಗಲಿ; ಒಂದೂ ಸಲ್ಲದು. ಬದುಕುಬದು ಬರಿ ಕಾಯಕವೇ ಅದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಯಂತ್ರಕ್ಕೂ ಅಂತರವೇನು ?

ಕರ್ಣಾಟಕ ಆರ್ಥಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಡವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದರೆ ವೇಳೆ ಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನು ಉದಾರನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. “ನನಗೆ ವೇಳೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಗನಾದರೂ ಬೊಬ್ಬಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಯೇ? ವೇಳೆಯನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವ ಕರ್ಣರ ಕರ್ಣಾಟಕರು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು ? ಇಂತಹ ಕರ್ಣರ ನಾಟಕವೇ ಕರ್ಣಾಟಕ. ಕರ್ಣಾಟಕ ಎಂಬುದೇ ಒಂದು ಮಹಾನಾಟಕವೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಲಿಕರ್ಣರು ನಿರುದ್ಯೋಗವೀರರಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ಮಹಾಪಾತ್ರಗಳು.

ಮಂಜಾವಿನಿಂದಲೂ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಕಾಯಕ, ಕಾಯಕ ಎಂದು ಹೆಲುವಿ, ದುಡಿದು ಬೆವರುಸೂಸಿ ಮಾಡುವದೇನು ? ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮುಖಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಓಡಾಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ರಾಜನಂತೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ರಾಜನಂತೆ, ಇರುವದು ಎಷ್ಟು ವಿಹಿತ !

ಸೋಮಾರಿತನವೆಂದರೆ ನನಗೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸೋಮಾರಿತನದ ಹೊರತು ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಸೋಮಾರಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಈ ದೀನ ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತನು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು ಎಷ್ಟು ಸಲವೋ !

‘ ಸೋಮಾರಿ ’ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಏನಿರಬಹುದು ? ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆಲ್ಲ ‘ ಸೋ ’ ಎಂಬ ‘ ಮಾರಿ ’ ಎಂದೋ ? ಅಥವಾ ಸೋಮ + ಅರಿ ಎಂದೋ ? ಸೋಮನ ಅರಿಯೊ, ವೈರಿಯೊ ನನಗೆ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಸೋಮಾರಿಯ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನಾಳಿನ ಚಿಂತೆ ನಾಳಿಗಿರಲಿ. ಇಂದೇಕೆ ನಾಳಿನ ಕೊರಗು ? ಎಂದು ಕವಿ ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಮನವಾರೆ ಜೀವನದ ಸುಖದ ಬಟ್ಟಲು ವೆಂಬ ಸುರೆಯನ್ನು ಸುರಿದು ಜಗತ್ತಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಮರೆತು ಓಲಾಡುವ ಧೀರ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಯಾರಿಗೆ ಸೇರದು ?

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ, ಯಾವಾಗಲೂ ತಾನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತ ಮಲಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ತನ್ನ ಇನಿಯಳು ಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿದ್ದಾನೆ.

ನಾನು ಸೋಮಾರಿ ಎಂದೊಡನೆ ನಿಷ್ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆನೆಂದು ತಾವು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಸೋಮಾರಿತನವೆಂದರೆ ಬರಿ ನೈಷ್ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ನಿಜವಾದುದಾದರೂ ಒಂದು ಕರ್ಮವೇ ! ಎಂದ ಮೇಲೆ ಸಜೀತನ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವವರೆಗೂ ಯಾವದೇ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಾಹಿರನಾಗಿರುವದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?

ನನಗೆ ಸೋಮಾರಿ ತನವೆಂದರೆ ಇಷ್ಟೆ—ದುಡಿದು ಬೇಡ; ಕಾಯಕ ಬೇಡ. ಈ ದುಡಿದು ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಪಾರಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಎಷ್ಟೋ

ಸಲ ರೋಗಿಯಾಗಲೂ ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ರೋಗಗಳಲ್ಲೆಯೂ ಸೋಮಾರಿ ಇಚ್ಛೆ ಸುವ ರೋಗವೇ ಬೇರೆ. ಯಾವುದೆಂದರೆ ಜ್ವರ. ಚಳಿಗಿಂತ ಜ್ವರ ಮೇಲು. ಜ್ವರದ ಕಾವು ರೋಮರೋಮವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮೆದುಳಿಗೂ ಅಡರಿದಾಗ ರೋಗಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ಕಾವ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಮಹಾಪೂರವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ! ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಒಂದು ಕೈಗನ್ನಡಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಹೀಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದು ಬಡಬಡಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿದರೆ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಬಹುದಲ್ಲ—ಎಂದು ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ ! ರೋಗಿ ವೇದಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಬರಿ ವೇದಾಂತವೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವದು. ರೆವಿನ್ಯೂ ಕಾರಕೂನನಾಗಿದ್ದರೆ ಬರಿ ಲಂಚದ ಮಾತೇ ಪುಟೆದು ಬರುವವು. ಅಂತೂ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯವಲ್ಲವೇ ಇದು ! 'The poet sings and the world over hears.' ಕವಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೇಳಿದವರು ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೂ ಹೀಗೇ ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹಾಡಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನೂ ನಮ್ಮ ವರ್ಗದವನೇ ಎನ್ನೋಣ. ಆದರೆ ಅವನದು ಒಡನುಡಿಯಾದರೆ ನಮ್ಮದು 'ಬಡಬಡಿಕೆ' ಯಾದೀತು ಅಷ್ಟೆ.

ನನ್ನದೇ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಸಿಗೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹರವಿರಬೇಕು. ಕೈಚಾಚಿದಲ್ಲಿಂದೂ ಭಾವಗೀತ, ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಬೇಕು. ತಲೆಗೆ ಒಂದು ದೀಪ, ಶಾಂತವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಓದುತ್ತ ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಲಾವಿದನ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಡನಾಡಿಕಳಾರೂ ಬೇಡ. ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕೊಂದೇ ನಾನು ಈ ಸೋಮಾರಿ ತನಕ್ಕೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಾಗ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಒಡನಾಡಿ ಎಂದರೆ ? ಮತ್ತೆ ಸುರುವೆ ನಾಳಿನ ಹಾಳು ಸಂಸಾರದ ಎಣಿಕೆನೆನಕೆಗಳು. ಅಂತೇ ನಿದ್ರೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಓದಬೇಕು; ಎಚ್ಚರವಾಗುವವರೆಗೂ ಮಲಗಬೇಕು. ಎದ್ದಾಗ ತಲೆದಿಂಬಿಗೆ ಉಪೇಪಾನ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದಷ್ಟು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಹಾಗೇ ಶೇಷಶಾಯಿಯಂತೆ ವಿಶೇಷ ಶಾಯಿಯಾಗಿ ಮಲಗ

ಬಿಡಬೇಕು. ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತು, ಹೊರಗಿನ ಶಬ್ದ ಒಂದೂ ಬೇಡ ! ನಿದ್ರೆಯೊಂದೇ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಸಾರಿಕ ರೋಗಕ್ಕೂ ರಾಮಬಾಣವಾಗಬೇಕು.

ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬದ ಊಟವಾಗಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೈಗುಳಗಳ ಉಡುಗರೆ ಕೊಡುವರೋ ಎಂಬ ಭಯ ತೇಕುತ್ತ ಏದುತ್ತ ಕಚೇರಿಯತ್ತ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜೀವನಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಒದ್ದಾಡಿ ಹೋಯಿತು.

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಬೇವಿನ ಮರ. ಅಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಣುವ ದೂರಿನ ಗುಡ್ಡ. ಅದರಾಚೆಗೆ ಹಸಿ ತುಂಬಿದ ಕೊಳ್ಳ. ಬೇವಿನ ಮರದ ಸುತ್ತಲೂ ತುಂಬಿ ಬೆಳೆದ ಎಳೆ ಹಸುರು. ಸುತ್ತಲೂ ದನಗಳು ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕರಗಳು ಓಡಿಬಂದು ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಹುದುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ದನಗಾಯಿ ಬೇವಿನ ಮರದಡಿ ಮಲಗಿ ತನ್ನ ಹಿಗ್ಗನ್ನೇ ಕೊಳಲಿನಿಂದ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ದನ ಕಾಯುವದೆಂದರೆ ನಮಗೊಂದು ಬೈಗುಳದ ಗಾಡೆಯ ಮಾತು. ಈ ನಿಶ್ಚಿಂತ ಸುಖ ಸಿಗಬೇಕಾದರೂ ಪಡೆದು ಬರಬೇಕು ಎನಿಸಿತು.

ನಾನು ಫಿರ್ತಿಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ

ರೂಕವಾಚಕರೆ, ತೀರ್ಪಿಕೆ “ಫಿರ್ತಿ”ಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ, “ಪ್ರೀತಿಯ” ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರಲಿ. ಆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ನಡುವೆ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬೇಡ.

ಹಗುರಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನೊಡನೆಯೇ ಮೈಗೂಡಿ ಬಂದ ಹುಟ್ಟುಗುಣ; ಕೇವಲ ಯುದ್ಧ ಕಾಲದ ಸೌಕರ್ಯವಲ್ಲ. ಹಗುರಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದೆಂದರೇನು ಎಂದು ಉಟ್ಟ ಭೂತರದ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಉಡಿಗೆ ಇಲ್ಲ; ಹೊದಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ಬಹಳ ದೂರದ ಬಹು ಕಾಲದ ಪ್ರವಾಸವೆಂದಿದ್ದರೆ ಬಗಲೊಳಗೊಂದು ಚಾದರು. ನಿತ್ಯದ ಮುದ್ರೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಒಯ್ಯಲು ನನಗೆ ಭಾರ. ಚಾದರವೊಂದಿ ದ್ದರೆ ಒಂದು ಜಮಖಾನೆ ಎಲ್ಲೆಯಾದರೂ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ “ಎಳು ಗಂಟೆಯ ಬ್ಲೇಡು” ವೊಂದಿದ್ದರೆ ಉಳಿದ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿ ತಾನೆ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವಿರುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಬೀಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಸಹ ನಾನು ಇಷ್ಟೆ ಹಗುರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಓ. ಬೀಗರ ಮನೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೋಗುವುದೇನು ಮಹಾ ವಿಷಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೀಗರ ಮನೆಯೆಂದರೆ ಬಾಡಿಗೆ ಯಿಲ್ಲದ ಟಿ. ಬಿ. ಎಂದು ಮಗು ಕೂಡ ಹೇಳಬಹುದು. ಉಟ್ಟ ಭೂತರ ವೇಕೆ ದಿಗಂಬರರಾಗಿ ಹೋದರೂ ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಅಥವಾ ನಾನು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಸತತವಾಗಿ ಬೀಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅಭ್ಯಾಸದ ಬಲದಿಂದಲೋ ಏನೋ, ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರ ಉಳಿದ ಬಳಗದವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗಲೂ “ಏನೋ ಬೀಗರ ಮನೆಗೆ ಬರೋ

ಹಾಗೆ ಬಂದೀಯಲ್ಲ ಶುದ್ಧ ಬರಿಗೈಯಿಂದ" ಎಂದು ಬೈಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಗನಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನಾನು ಹಗುರು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವ ಚಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನಗಳನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಚಳಗಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನಗಳಿರುತ್ತವೆಯೆಂಬುದು ಒಂದೂವರೆ ಕೋಟಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವಿಷಯ. ಸಮ್ಮೇಲನದ ಮುಂಚೆಯೇ ಬರುವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹೊದಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡಾಗಿ ತರಬೇಕೆಂದು ಉರೂರವರು ಕೊಟ್ಟ ಎಚ್ಚರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ ಕನ್ನಡಿಗನಿಗೆ ಏನೆನ್ನುವಿರಿ? ಮಲಗಲು ಸ್ಥಳ, ಹಾಸಲು ಜಮಖಾನೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸಮ್ಮೇಲನಗಳ "ಬುಕ್‌ಸ್ವಾಲಿ" ನಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದೇನೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ನನಗೆ. "ಬುಕ್‌ಸ್ವಾಲಿ"ನವರೂ ನಿಮ್ಮ ಬೀಗರೋ?" ಎಂದೆನ್ನಬಹುದು ನೀವು. "ಸ್ವಾಮಿ, ಆರಾಣ್-ಎಂಟಾಣಿಯ ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಬೀಗರಾಗದೆ ಏನು ಪಠಾಣರಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ?" ಎಂದೇ ನನ್ನ ಉತ್ತರ. ಎಷ್ಟೊಸಲ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಬಿಲ್ಲದಂತಹ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ನಾಲ್ಕು ಗೇಣು ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಸ್ಥಳ ಅವರಿಂದ ಬಂತೆಂದೇ ತಿಳಿಯಿರಿ. ತಲೆಗೆ ದಿಂಬು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾಲ್ಕು "ಬಾಲಪ್ರಪಂಚ"ಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತಲೆಗಿಟ್ಟು ಹಾಯಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಹುಟ್ಟು ಚಾಣಾಕ್ಷನಿರಬೇಕೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

"Travel as you like" ಹೋಗಿ "Travel-light" "ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿರಿ" ಎಂಬ ಉಪದೇಶದ ಕಾಲವಿದು. ಅಂಗಡಿಕಾರ "ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸರಕು ಒಯ್ಯಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಉಂಟೆ? ಉಂಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಈಗಿನ "ಕಂಟ್ರೋಲ್" ಕಾಲದಲ್ಲಿ. (ಈ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಹಾಕುವದಕ್ಕಿಂತ ಸರಕಾರ "ಬರ್ಥ ಕಂಟ್ರೋಲ್" ಒಂದನ್ನೇ ರಾಮಬಾಣದಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದರೆ

ಎಷ್ಟು ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತು!) ಬಹುಶಃ ಹೆಗ್ಗುರಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ರೈಲು ಕಂಪೆನಿಯವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮನುತಿಗೆ ಹೊಳೆದಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕಾರಣನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನೀವು ನಂಬದಿರುವುದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ನಾನು “ಫಿರ್ತಿ”ಯ ಮೇಲಿದ್ದಾಗ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರವಾಸಮಾಡುವುದು ಹೆಗ್ಗುರಾಗಿಯೇ. ಸರಕಾರಿಯ ಫಿರ್ತಿಯೇ ಇರಲಿ, ಖಾಸಗಿ ಫಿರ್ತಿಯೇ ಇರಲಿ, “ನಾಡಹಬ್ಬ”ದ ಫಿರ್ತಿಯೇ ಇರಲಿ ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಗ್ಗುರಾಗಿಯೇ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ನಾನೂ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಡನೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ “ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಲೈಬ್ರರಿ”ಯೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಅದಲ್ಲದೆ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವಷ್ಟೆ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಬಗಲಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ವಾರ (War ಅಲ್ಲ) ಪತ್ರಿಕೆಗಳು. ಇಷ್ಟಾಯಿತೆ, ಒಂದು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ Holdall ಉ, ಸೂಟಕೇಸು ಅಂತೂ ಸರಿಯೇ. ಆ ಸೂಟಕೇಸಿನಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಹತ್ತಿಂಟು ಶರ್ಟ್, ನಾಲ್ಕಾರು ಸೂಟು-ಒಂದೆರಡು ಜೋಡು ಬೂಟು (ಕೆಲವರು ಬೂಟೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚೀಲ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆ “ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ” ಹೋಲ್ಡಾಲ್ ಅಂತೂ ಸರಿಯೇ), ಟೂಥ್‌ಬ್ರಶ್, ಟೂಥ್ ಪೇಸ್ಟ್, ವಾಟರ್ ಬ್ಯಾಗ್, ಪೇವಿಂಗ್ ಸೆಟ್, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಬಿಸಿನೀರು-ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಾನಗಳಂತೂ ಸರಿಯೆ. ಇದು ಮಹಾಜನರ ಪಂಥವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೊಂದು ದರ್ಬಾರು ನಮಗೇಕೆ?

ಆದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಟ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಓದಲಿ ಬಿಡಲಿ, ನಾಲ್ಕೈದು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗಡ ಒಯ್ಯುವುದು. ಅವೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡತಕ್ಕಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳು. ವೇಳೆಯಿಂದ ಬಡವನಾದ ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ಪ್ರವಾಸದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೇಳೆ ಕೊಡದ ಹೊರತು ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಬಹಳ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಮಾತೂ ಸಿದ್ಧ. ಯಾವ ಯಾವಾಗ ನಾನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆಂದು ಒಯ್ದಿರುತ್ತೇನೋ ಪ್ರವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬರುವತನಕ ಅವು ಭವ್ಯವಾಗಿಯೇ ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆ. ಒಯ್ದಿದ್ದೆನಲ್ಲ ಎಂಬುದೊಂದೇ ಸಮಾಧಾನ. ಅಲ್ಲದೆ

ಉಳಿದ ಕಾಲ ಪುಕ್ಕಟೆ ಕಳೆದರೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಹಪ್ರವಾಸಿಗರ ಮುಂದೆ — ಈ ಮನುಷ್ಯ ಎಷ್ಟು ಓದುತ್ತಾನಲ್ಲ ಎಂಬ ಛಾಪನ್ನಾದರೂ ಹಾಕಿರುವೆ ನೆಂಬುದೂ ಅಷ್ಟು ಸಂತೋಷ.

ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ ವನ್ನು ಜ್ವರ ಬಂದಾಗ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಒರಗಿ ಓದುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ವಿರಹದಲ್ಲಿ ಓದುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಪ್ರಣಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓದುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಉಟದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಓದುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ತಿರುಗಾಟ (Walking) ದಲ್ಲಿ ಓದುವ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಉಟವಾಗಿ ಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ಓದುವ ಗ್ರಂಥಗಳು— ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ದಕ್ಷನಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಗ್ರಂಥವೊಂದನ್ನೇ ಅವರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬರೆಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಎಷ್ಟೋ ಲೇಖನಗಳು In train ಎಂದೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಾನು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಎಣಿಸಬಹುದು. ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿಯೇ ನಾನು ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಲ್ಲಿ? ನನ್ನ ಎಷ್ಟೋ ಹರಟೆಗಳ ಕಾರಖಾನೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ಸರಕೂ ಇಂತಹ ಕಾರಖಾನೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರಬಿದ್ದು ದೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ನಾನು ರೈಲಿನ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಟ ಬೀರಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಕಿವಿ ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ನಾನಿಲ್ಲ ಹರಟೆ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬುದು ಅವರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಟಿಕೆಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರನು ಸಹ ನನ್ನ ಆವೇಶದ ಬರೆವಣಿಗೆ ನೋಡಿ ಹಾಗೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಲ “ಟಿಕೆಟ್ ಇಲ್ದೆ ಟ್ರಾವಲ್” ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಈ ವೇಷ ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆ?

ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆನೆಂದರೆ ವಿಷಯ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ. ಎರಡು ವಾರ ವೊಂದಲೇ ನನಗೆ ಅಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಎರಡು ವಾರ ಇದೆಯಲ್ಲ—ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಯವರೆಗೂ ಕಾಲಹರಣವಾಗಲೇಬೇಕು. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ವಿಷಯ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಯುವುದು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ. ಗಾಡಿಯ ಓಟಕ್ಕೆ ವಿಚಾರಗಳ ಓಟ ತಾಳಹಾಕಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸಮೀಪದ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದಾಗ ನಮ್ಮ ವಿಷಯ ಸಿದ್ಧತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಸಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಆ ಊರಿನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಕೂತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಆ ಊರ ನಿಲ್ದಾಣ ಮುಟ್ಟಿ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಕೈಕುಲುಕಿಸಿದಾಗಲೇ ಗೊತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಪೆಚ್ಚಿನಾಗಿ ಮಾಡುವುದೇನು? “ಕ್ಷಮಿಸಿ” ಎಂದೆ. ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಹೊರಣೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿತ್ತೋ ಎಂಬ ಭಯ ಮಾತ್ರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡದೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅಪಹಾಸ್ಯವೆಂಬುದೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದೇ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯೆಂದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಷ್ಟೆ? ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ ಬಂಟಿ ನಾನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸರಿ, ಅಭಿಮಾನವೆಲ್ಲಿಯದು ಬಂತು? ಕೈಬಿಟ್ಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ನೀವು ಎಣಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ “ಇಂಟರ್ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡಾಗಲೂ ನಾನು ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ನನ್ನ ಧಾರಾಳತನವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಿರಷ್ಟೆ? ಇಂಟರ್ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡಿದ್ದೇನಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳ ಸಿಗದಾಗ ನಿಂತುಕೊಂಡಾದರೂ ಇಂಟರ್ ನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಾಗ ಇಂಟರ್ ಇದ್ದರೇನು ಸೆಕಂಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಇದ್ದರೇನು ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕೂತರೆ ಸಾಲದೆ?

ನನಗೆ ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೆ

ನಾನು ಸಾಹಿತಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗಲಾದರೂ ನಂಬುವಿರಾ ? ದಲಿತರಿಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊರಟ ನಾವು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಕಾಣಬೇಕೇನು ?

ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಜನರೇ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಎಡಕ್ಕೊಬ್ಬ ಮುಠಾಳು, ಬಲಕ್ಕೊಬ್ಬ ಕಟ್ಟಾಳು ಇಂತಹ ವೀರ ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಇತ್ತಂಡದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಸ್ಥಳ ಸಾಲದೆ ಒದ್ದಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರೂ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾದ ಅವರ ಪ್ರಸಂಚದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಾರ್ಥಕಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಮ್ಮೆ “ರಾಯರ, ಕಡ್ಡಿ ಐತೇನ್ರಿ ?” ಎಂದು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ವಿಷಾದಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗೋಣು ಹಾಕಿಹಾಕಿ ಗೋಣು ನೊಂದುದೂ ನೆನಪಿದೆ. ಇಂತಹರಿಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು “ಕಡ್ಡಿ ಪಟ್ಟಣ” (ಏನು “ಲಂಕಾ ಪಟ್ಟಣ”ವೋ ?) ಇಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸ್ಥಳದ ಅಭಾವಕ್ಕಾಗಿ ಬಡಿದಾಟ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಈ ಅನಾಗರಿಕರು ಇಂತಹ ಇಮ್ಮಡಿ ಪದವೀಧರನಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಮಮ್ಮಲ ಮರುಗಿದ್ದೂ ಉಂಟು ಈ ಅಪಮಾನ ಇನ್ನೊಂದು ಹರಟೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದರ ಸಾರ್ಥಕತೆಗೆ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡುದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರಿಬ್ಬರು ಬಡಿದಾಡುವಾಗ “ಸ್ವಾಮಿ, ಕ್ಷಣಿಕ ಹೊತ್ತಿನ ಗೇಣು ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಕೇ ಬಡಿದಾಟ? ಯಾರ ಮಾಲಕಿಯದೀ ಸ್ಥಳ ? ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂದಿನ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನೆತ್ತರು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮಣ ಶೀಲತೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಮಹಾ ವೈರಿ — ಎಂದು ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದುದೂ ನೆನಪಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗಾಯಿತು. ಹುಬ್ಬಳಿಯಿಂದ ನಾನು ಹರಿಹರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಗಾಡಿ ನಿಲ್ದಾಣ ಸೇರುವುದೊಂದೇ ತಡ ಅಕ್ರಮಣ ಶೀಲರು ಅಭಿಯೋಗ ನಡೆಸಿದರು. ನಾನೂ ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ನುಸುಳಿಕೊಂಡೆ. ಕೂಡಲು ಸ್ಥಳವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ರಸಿಕರು ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನೊದ್ದು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವೇ ನಗುತ್ತ ಸಿಗಾರಿಟ್ಟಿನ ಹೊಗೆಯೊಡನೆಯೇ ಆ ನಗೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತ

ಕೂತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ನಿಂತೆ. ಅವರು ಓದು ತಿರುವುದು ಒಂದು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಹಾಗೇ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಹಾಗೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು “ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿ ಆಕಳಿ ಸಿದರು. ಆ ನಾಟಕ ನನ್ನದೇ ಆಗಿತ್ತು. ನಾಟಕಕಾರನಿಗೆ ಅವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಲು, ನನಗೆ ಕೂಡಲು ಸ್ಥಾನ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. “ನಾಟಕ ಹೇಗಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. “ಒಳ್ಳೇ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದರು. “ಬರೆದವನು ನಾನೇ” ಎಂದೆ. ಅವರು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದರು. ಪತ್ರಿಕೆ ತೆರೆದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಚಿತ್ರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. “ಇವರ ಚಿತ್ರ ಮುಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು” ಎಂದೂ ಸಂಪಾದಕರು ಕಾಣಿಸಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಚಿತ್ರ ಅವರಿಗೆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನಿಜ. ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಸ್ಥಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಆದರೆ ನಾನು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಕಷ್ಟವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿಗೆ. (ಆದರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಬಗೆಯ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದೇ ಸಾಹಿತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ರಿತವರು ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದೂ ಉಂಟು ಮತ್ತೆ!)

ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಮಾನವ ಸರಕುಗಳೆಂಬಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕಲೇರಿರುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂದಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದಾಗ ಉಸಿರಾಡಿ ಸಲೂ ಸ್ಥಳ ಸಿಗದೆ, ತರುಣಿಯರ ತುಂಬಿದ ತೋಳು ಮೈಗೆ ತಾಕಿ ಪುಲಕ ವೆದ್ದಾಗ ಅಷ್ಟೆ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ತರುಣ ರಸಿಕರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ರಸಿಕನಾಗಿ, ಕವಿಯಾಗಿ ಇಂತಹ ರೋಮಾಂಚಕರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಮಾನವನೆಂದೇ ಬಗೆದು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡಿ. ಯಾಕೆ? ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರೇಮವಿವಾಹಗಳ ಮುನ್ನುಡಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿದರೆ ತಪ್ಪೇನು? ಅದು ಸರಿ, ಆದರೆ ಮದುವೆಯಾದವರಿಗೆ ಬಂದ ಇಂತಹ ಅನುಭವ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಡದಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಪ್ರಸಂಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗುತ್ತದೆಂಬುದೇನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೋ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗವೆಂದರೆ ಒಂದು ಅನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮ. “ಆಹಾ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ಸಂಸಾರವ್ಯಾರಿಗಿ ! ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆಕೊಂಡು ಒಯ್ಯಾರೋ ಗೋರೀಗಿ ” ಎಂದು ತಾಳಗತ್ತಿನಿಂದ ಬೆನ್ನಿಗಡರಿದ ಕೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕಡ್ಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಾಷ್ಠತರಂಗವನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸರಾಗವಾಗಿ ಎಳೆಯುವ ಬಿಕ್ಕೆಯವನ ಹಾಡು ಕರುಳುತಟ್ಟಿ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಬಹುದು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ “ಅಬ ತೇರೆ ಶಿವಾ ಕೋನ ಮೇರಾ ಕೃಷ್ಣ ಕನಯ್ಯಾ ” ಎಂದು ಹಾಡುವ ಬಾಲಿಕೆಯ ತರಬೇತು ಹೊಂದಿದ ಸಂಗೀತ ನಮ್ಮನ್ನ ಚೈರಿಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಜಗತ್ತು ದ್ವಂದ್ವಮಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೆಂಬದನ್ನು ಒಂದು ಥರ್ಡ್ ಕ್ಲಾಸ್ ವರ್ಗದಿಂದಲೇ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. “ದುನಿಯಾ ಏಕ ತುಘಾನ್ ಮೇಲ ” ಎಂದು ಕಾನನಬಾಲೆ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ “ ಗಾಡಿಯ ಸೀಮೆ, ಅಲಂಪಿನ ಸಂತೆ ”ಯನ್ನು ರೈಲು ಗಾಡಿಯ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ ? ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗೆಯ ಕಂಬನಿ, ದೀವಳಿಗೆಗೆ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಳಿಯ ದೇವನ ಹಿಗ್ಗು ಎರಡಕ್ಕೂ ಕಲಕದೆ ಗಾಡಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ ಯಾರು ತಂತಮ್ಮ ತಾಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಯಾರು ಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಏನಿದ್ದರೇನು ಎಂದು ಗಾಡಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೊಂದನ್ನೇ ಬಗೆದು ಓಟಕೊಡುತ್ತದೆ— ಹೀಗೆಂದು ವೇದಾಂತಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವವನಿಗೂ ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗ ಅನ್ನ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ.

ಹೆಗ್ಗುರಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದು ನನ್ನ ಹುಟ್ಟುಗುಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ನಲ್ಲವೆ ? ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಜಂಕ್ಯನ್ ಸ್ಟೇಶನ್ನುಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಗಾಡಿಗಾಗಿ ದಾರಿಕಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ದಿನವಿದ್ದರಂತೂ ತೀರಿತು. “ಹಿಮಕೆ ಭೇಷಜ” ವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಅನಾಥನಾಗಿ ಅಂಡಲೆದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಭೇಷಜವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಬಹುದಾದರೂ ನನಗೇಕೋ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೋಜು.

ತೀರ ಅರಿಯದ ಪ್ರದೇಶದವಾಗಿರಬೇಕು. ನನ್ನವರೆನ್ನುವವರು ಯಾರೂ ಇರಬಾರದು. ಆಗ ನನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನನ್ನ ಪದವಿ, ನನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಹಿತಿ

ನೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಬೀದಿಯ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಸುತ್ತಲಿನ ನೆರವಿ
ಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದೆ ನನಗೊಂದು ಕುತೂಹಲ. ವಾರಿಯ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಗಂಪಾಗಿ ನೆರೆದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ
ಹಸಿವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಗರನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಹಸಿವನ್ನು
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನಂತೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಪಾಠೇಯವನ್ನು ಒಯ್ಯುವ
ಪರಿಪಾಲನನ್ನಿಟ್ಟೆಲ್ಲ. ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟಾಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ ಭಜಿ (ಕಹಿಯಾದ)
“ಫಿಲ್ಟರ್ ಚಹ” ಕುಡಿಯುವುದೂ ಒಂದು ಸೊಗಸೇ. ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ
ಹೊರಟಾಗ ಇನ್ನೂ ಏನೆನೋ ವಿಚಿತ್ರ ಮೋಜು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.
ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ಹುಚ್ಚುತನಕ್ಕೆ ನಗಬಹುದೆಂಬ ಬೀತಿ ನನಗೆ.
ಸಿಗಾರೆಚ್ಚಿನ ಚಟವಿಲ್ಲದ ನಾನು “ಫಿರ್ತಿ”ಯ ಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ
ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ಸಿಗಾರು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಯಾವುದರ ದರ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದು
ಗೊತ್ತಿರದೆ, ಅಜ್ಞಾನ ಒಪ್ಪಲಾರದೆ, ಅಂಗಡಿಕಾರನ ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ
ಚಿಲ್ಲರೆ ಇದ್ದರೂ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಚಿಲ್ಲರೆ ಕಿಸೆಗೆ
ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗದ ಪ್ರವಾಸವೆಂದ ಮೇಲೆ ನಿದ್ಧಿಯ ಮಾತನ್ನು
ಎತ್ತಲಿಕ್ಕಾದೀತೆ? ಹಾಸಿ—ಹೊಚ್ಚಿದರೂ ನನಗೆ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಿದ್ಧಿ
ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಕೂತುಕೊಂಡೇ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ತಲೆ ಅಪ್ಪಳಿ
ಸುತ್ತ ತೂಕಡಿಸುವವರನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಭ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ
ನಿದ್ಧಿಯ ರೀತಿ ಎಂತಹದಿರ. ತುದೆಂಬುದನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.
ಗಾಡಿಯ ಸಪ್ತುಳದಲ್ಲಿಯೂ ಗೊರಕೆ ಕೇಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಕೂತು ನಿದ್ರಿಸು
ವವರಿಗೇನೆನ್ನಬೇಕು ?

ನನಗೊಂದೇ ಸಮಾಧಾನ; ಜಗತ್ತು ಹೀಗೆ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗ ನಾನು
ಕಣ್ಣೆರೆದಿರುತ್ತೇನೆಲ್ಲ-ಎಂದು. “ಯಾ ನಿಶಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಸ್ಯಾಂ
ಜಾಗರ್ತಿಪಾಹಿತಿಃ” ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರಾವಣದ ಕೊಳೆ

ಶ್ರಾವಣದ ಹೆಸರು, ಶ್ರಾವಣದ ವರ್ಷಾಪೈಭವ, ಶ್ರಾವಣದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು, ಶ್ರಾವಣದ....ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೆ ಶ್ರಾವಣದ ಕೊಳೆಯೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಕಳೆಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲದೆಂಬುದು ಬಹುಜನ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಹೊಳೆದಂತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರಾವಣದ ಜಿಟಿ-ಜಿಟಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಟಾರುಗಳಿಲ್ಲದ ಬೀದಿಗುಂಟ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರನಾಗಿ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ (ಮಳೆಯ ಕೃಪಾ) ಭತ್ತರಿಗೆ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗಂಟೆ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬ್ರೇಕು ಇದ್ದಾಗ ಧಾರವಾಡ ಮಾಳ ಮಡ್ಡಿಯ ಏರಿಯನ್ನು ಹತ್ತುವ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾವುದೇ ಕವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಒಳಗಾಗಿ ಅವನು ಶ್ರಾವಣದ ಕೊಳೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಕಾವ್ಯ ಬರೆದಿರದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಕವಿಯೇ ? ಎಂದು ಸಂದೇಹ ತಾಳಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಮಳೆ ಒಮ್ಮೆ ಭೋರ್ಗರೆದು ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತೆಂದು ಭತ್ತರಿಗೆ ಇಳಿಸಿದಾಗ ಮತ್ತೆ ಜಿಟಿ-ಜಿಟಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲು ಪುನಃ ಭತ್ತರಿಗೆ ಯನ್ನೇರಿಸಿದಾಗ ಎದುರಿನಿಂದ ಗಾಳಿ ಬಿರನೆ ಬೀಸಿ ಕೃಪಾಭತ್ತವು ಮಣೆದು ಡೊಂಬರಾಟ ಮಾಡಿ ಬೆನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಮಾಡಿ ನಿಂತಾಗ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರನ ಫರ್ಜಿತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೆ ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ಈ ಸಡಗರ. ಕಾಲೋಳಗಿನ ಚಪ್ಪಲಿ ನೆನೆದು ಪಟ್ಟಿ ಹರಿದು ಬಿಚ್ಚಿ-ಬಿಚ್ಚಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಬೀದಿಯ ಕೆಸರೆಲ್ಲಾ ಕಾಲಗುಂಟ ಕೊಸರಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಕಾಲೋಳಗಿನ ಧೋತರ ಚುಂಗು ಚೇನಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿಟ್ಟ ರಥವು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲದಂತೆ ಸಿಗಿಬಿದ್ದಾಗ, ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಥದ ಚಕ್ರವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಕರ್ಣನಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಕನಿ ಕರದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಈ ಸೈಕಲ್ ಮಹಾರಥಿಯು ತೋರುತ್ತಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಯಾನೆ ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಸದು ?

ಶ್ರಾವಣವು ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯ ಹಬ್ಬದ ಕಾಲ. ಬಸಸಿರಿಯ ಹಸಿರ ಸೊಗಸು. ಕೇದಗೆ, ಶಾವಂತಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಸುರಿಗೆಗಳ ಸಂಭ್ರಮದ ಕಾಲವಿದು. ಮನೆ-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಹಬ್ಬದ ಸಾಲು. ಬೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕವಿವಾಣಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ವೈಭವಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುವುದೇನೂ ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕವಿಯ ಕಣ್ಣು ಬೆಳೆಯ ಐಸಿರಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ನೋಡಿದರಾಗದು. ಕೊಳೆಯ ಮೈಸಿರಿಯನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು. ನೋಡಿ ಕಾವ್ಯದ ಕಿಡಿ ಕಾರಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲೇ ಬರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜದ ತ್ರಿವರ್ಣಗಳನ್ನು ಈ ಬಗೆಯ ವಿವಿಧ ವರ್ಣಗಳ ಪುಷ್ಪರಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿದೆಯೆಂಬ ಆಧುನಿಕ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕವಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು.

ಮಳೆಯ ಕೊಳೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಗೊಬ್ಬರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಬೆಳೆಗೂ ಅದು ಒಳ್ಳೇ ಗೊಬ್ಬರವೆಂದು ಬಹು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮಳೆಗಾಲ, ಕಾರ್ಮುಗಿಲು, ವರ್ಷಾಕಾಲ, ಕಾರ್ಗಾಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ನೇಕವಾಗಿರಬಹುದು. ವರ್ಷಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಡಿಯಾದ ಅಷಾಢ ಪ್ರಥಮ ದಿವಸದ ಮೇಘವು ಕವಿ ಕಾಲಿದಾಸನ ಅಮರ ಸಂದೇಶದ ದೌತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದೂ ಅಮರವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಮಳೆಯಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಎದ್ದ ಈ ಕೊಳೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳನ್ನು ಸ್ಫೂರ್ತಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊಳೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಕಳೆ ಹೇಗೆ, ನೀವೀಗ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿರಿ.

ನಮ್ಮ ನಗರದ ರಾಜಬೀದಿಗಳಿಗೆ ಟಾರ ರೋಡುಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುಷ್ಕಳ ಕೊಳೆಗೀಗ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಅದರೂ ಆ ಗತವೈಭವವನ್ನು ಕಾಣಲು ಇನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಕೆಲಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ.

ಒಮ್ಮೆ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬೀದಿಯ ಒಂದು ಓರೆಹಿಡಿದು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಾನು ಈ ನಡುಬೀದಿಯ ಜಂಜಾಟಬೇಡವೆಂದು ಅನಾಸಕ್ತ ಯೋಗಿಯಂತೆ ಗಟಾರದ ಓರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಹೋಗುವೆ. ಹೀಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಹಿಂದೆ ಮಳೆ ಹೊಡೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಮಳೆಯ ವೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಅದರ ತುಷಾರಸಿಂಚನವನ್ನೂ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಬೀದಿಯ ನಡು ನಡುವೆ ಕೆಂಪು

ವರ್ಣದ ಪಂಕ್ತವು ಮಡುವುಗಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹಾದಾಡುತ್ತಿರುವವರ ಪಾದಗಳ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪಂಕ್ತೇರುಹಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನೂ ಇದೇ ಹಾದಿ ಯಿಂದಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ ? ನಾನು ಬರಿಗಾಲಿನಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮೊಟ್ಟೆ, ಜೆಪ್ಪಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಾತರಲಿ, ನನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ನಾನೇ ಪಂಕ್ತಸಿಂಚನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರ ದೆಂಬುದೇ ಉದ್ದೇಶ. ಬರಿಗಾಲಿನಿಂದ ಭರದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಐದೂ ಬೆರಳುಗಳ ಸದುಗಳಿಂದ ಹಿಸುಕಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಪಂಕ್ತಶರಧಿಯ ನ್ನಿಸುವ ಮಾರುತಿಯ ಅಪರಾವತಾರವಾಗಿ ಸಾಗಿದ್ದೆ. ಪಾದಗಳನ್ನು ಪಂಕ್ತದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದಲೇ “ಕನ್ಡಯ್ಯಾ ಮಾರೋ ಪಿಚಕಾರಿ ” ಎಂಬ ಗೀತವು ನೆನಪಾಗಬಾರದೆಂದು ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳನ್ನಿಡುತ್ತಾ ನಡೆ ದಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಅವೃಷ್ಟಿ ಅದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ರಭಸದಿಂದ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂತು ಒಂದು ಟ್ರಕ್ಕು. ಅಗಿನ ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಇನ್ನೂ ನಾನು ಹೌಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಗಂಗಾನದಿಯ ಬೆಳ್ಳೆನ್ನರಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿ ರುವ ನನ್ನ ಧೋತರದ ಗತಿಯೇನಾಗಿರಬೇಕು ? ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ನಮ್ಮ ವರು ಖೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕು ಕೇಳಿದರು. “ ನನಗೆ ಪ್ರಿಂಟಿನ ಪತ್ರಿಕೆ ಬೇಡವೆಂದ ವರು, ನೀವೀಗ ಪ್ರಿಂಟಿನ ಧೋತರ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲ? ಇದೊಳ್ಳೇ ಫ್ಯಾಶನ್ನು ! ” ಎಂದು.

‘ನಮ್ಮೂರಿನ ಮಳೆಯು ಕೊಳೆಯು ಸತಗರ ಇದು ’ ಎಂದು ನನ್ನವರ ಮುಂದೆ ತಮಾಷೆಯೇನೊ ಮಾಡಿದರೂ ಪೌರನೀತಿಯ ಪ್ರಥಮ ತತ್ವ ಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅರಿಯದೆ ಬೀದಿಯ ರಾಡಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆರಚುವ ಈ ‘ರಾಡಿಕಲ್’ ಡ್ರೈವರುಗಳ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಿಟ್ಟು ತಾಳಿದೆ. ನನ್ನವರ ಮುಂದೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದ ರಾಡಿ ಯಾಕೆ ಎಂದು ಸುಮ್ಮ ನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಬೀದಿಯ ಮೇಲೆ ವುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ರಾಡಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆಂದು ಇನ್ನೊ ಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಅದರ ದುರಪಯೋಗ ಮಾಡುವವರಿಗೇನೆನ್ನಬೇಕು? ‘ ತನ್ನಂತೆ ಪರರು ’ ಎಂದು ಕಾರಿನೊಳಗೆ ಬಿಚ್ಚನೆ ಕೂತುಕೊಂಡ ಜನರು ಏಕೆ ಬಗೆ

ದಾರು ? ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಧಾಲಿನಂತೆ ಹಿಡಿದು ಕಾದಾಡುವ ಯೋಧನಂತೆ ನಿಂತರೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಗಳು, ಕಾರುಗಳು, ಹಿಂಗಾರುಗಳು ಇಕ್ಕಲಗಳಿಗೂ ಚಿಲ್ ಎಂದು ರಾಡಿ ಸಿಡಿಸುತ್ತ ರಭಸದಿಂದ ಒಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವುಗಳ ಏಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನೆ ಪಾಪಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಈ ಮಳೆಯ ಮೈಭವ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರೊಳಗೂ ನಮ್ಮೂರಿನ ಮಳೆಯ ಮೈಭವ ಹೇಳತೀರದು. ಅದರದೊಂದು ಮೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಬೇರೆ. ಏನೋ ಅಬ್ಬರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು, ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತೆ ತಿಳಿಯಾಯಿತು ಎಂದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ರಿಸಿ ರಿಸಿ, ಸಿಡಿ ಮಿಡಿ ಮಾಡುವ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ರಿಸಿ ರಿಸಿ ಹತ್ತಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಗಲಿನಂತೆ ಮನಸ್ಸೂ ಮೋಡಗವಿದು ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಳೆಂಬುದೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಳೆ ನಿಂತಿತೆಂದು ಕೊಡೆ ಇಳಿಸಿ ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದರೊಳಗೇ ಮತ್ತೆ ಸುರುವೆ ಜಿಟಿ ಜಿಟಿ, ರಿಟಿ ರಿಟಿ. ಕೊಡೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀವು ಹೊರಗೆ ಹೋದಾಗಲಂತೂ ಮಳೆ ಖಂಡಿತ. ಅಂತೆಯೇ ನಮ್ಮೂರ ಮಳೆ ಹಟಮಾರಿ ಮಗುವಿನಂತೆ.

ಇದರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿ ತೀರದು. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೊಂದು ಅರ್ಜಂಟಿ ಲೆಟರ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡುವುದಿತ್ತು. ಟಿಪಾಲು ಕಟ್ಟುವ ವೇಳೆ ಸಮೀಪಿಸಿತ್ತು. ಹೊರಗೆ ಜಿಟಿ ಜಿಟಿ ಮಳೆ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥದರಲ್ಲೆ ಗಡಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದೆ. ಪತ್ರ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಪತ್ರದ ವಿಳಾಸವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಅಂಗೈ ಮೇಲೇ ಮೂಡಿಬಿಟ್ಟಿದೆ! ಒಬ್ಬ ಹೆರಟಿಗಾರರು ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬರೆದುದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಮಳೆಗಾಲದ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮನ್‌ನು ಓಲೆಗಳ ಮೇಲಿನ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೈಗೇ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಡೆಯೆಂಬನಾತ ಪತ್ರವನು—ಅವನು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಲೆನ್ನುವನಂತೆ.

ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಗವಳಿಗಿತ್ತಿ ಗಂಗಳನ್ನ ಮುಷಿ ಹೇಳತೀರದು. ಒಳ್ಳೇ ಹೈನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಹಸಿರು ಬೆಳೆದೀತು ಎಂದಲ್ಲ. ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬೆರೆಸಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ, ಪಾಪದಕಿಂತ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಎನ್ನಿರಿ ಬೇಕಾದರೆ, ಗುರಿಯಾಗದೆ ಪಕ್ಕತಿ ತನ್ನಕಾಯಕವನ್ನು ಈಡೇರಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು. 'ಏನವ್ವಾ

ಗಂಗವ್ವಾ ಹಾಲು ಛಲೋ ಕೊಡತೀ ಇಲ್ಲೊ ? ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ 'ಯವ್ವಾ ಮಳೆ ಒಂದೀಟ ಕಡಿಮೆ ಅಗ್ಗಿ ತಡೀರಿ, ' ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ, ವರುಣ ದೇವರು ಸುರಿಸುವ ಮಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವಳ ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಸುರಿಸುವ ಹಾಗೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿಯಿತೋ, ಸರಿ, ದನಕ್ಕೆ ಮೇವೇ ಇಲ್ಲಾ, ಹಾಲು ಹೇಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು ? ಎಂದು ಸುರುವು. ಸರಿ, ನಾನೂ ಅವಳ ರಗಳೆಗೆ ಬೇಸರಿಯದೆ "ಗಂಗವ್ವಾ, ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಹಾಲ್ಗಿರೇನೆ ಅದೆಯಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿವೆ ಹಾಲು ತಂದು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು" ಎಂಬಾಗ 'ಅಲ್ಲಿ ಹಾಲು ತರಲಾಕ ನಂವ್ಯಾಕ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಬೇಕು. ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕರೀ ಐತಿ ' ಎಂದು ಅಷ್ಟೇ ಚುರುಕಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುವಳಾಕೆ.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ವೈಭವ ಹೇಳತೀರದು. ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹಂಚು ಹೊಚ್ಚಿದರೂ ಮತ್ತೆ ಹತ್ತಾರು ಕಡೆ 'ಪಂಚೇರು' ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸ್ವಾತಿಯ ಮಳೆಗಂತೂ ಮನೆಯೊಳಗೇ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದು ಟೀಬಲ್ ಬುಡಕ್ಕೆ, ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ಅದರ ಬುಡಕ್ಕೆ ಮಲಗಿದ ನೆನಪು ನನಗಿದೆ. ಮಳೆ ಅಷ್ಟು ಜೋರು ಇಲ್ಲದಾಗ ಮಾಳಿಗೆಯ ಸಂದುಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿಟ್ಟ ತವ್ವೇಲಿ, ಪಾತೇಲಿ, ಡಬರಿ, ಬಕೆಟ್ಟುಗಳು ಟಪ ಟಪ ತಾಳೆಯ ಸಪ್ಪುಳ ನಡೆಸಿದಾಗ ಹಾಯಾಗಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದು!

‘ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ನೀರೊಲೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ’ ಎಂಬುದೊಂದು ಸ್ವಯಂವರವನ್ನಿಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಅಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಳೆಗಾಲದ ಹಸಿ ಕೆಚ್ಚು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು, ಅಗ್ನಿಯೇ ತಣ್ಣಗಾದ ಈ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಂಪಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಅಗ್ನಿ ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಂತಹ ಸಮಿತ್ತುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಗತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮತ್ತೆ ನೀರೊಲೆಯ ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣದೊಂದು ರಾಕೆಟ್ ಫಾಲ್ಸ್ ಧಾರೆಗಟ್ಟಿ ಇಳಿಯುತ್ತಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥದರಲ್ಲಿ ನೀರೊಲೆ ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂಥದೆ ಒಂದು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವಳಿಗೆ ಒಂದು ಜೋಡಿ ಖಾದಿ ಸೀರೆಗಳನ್ನು

ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಾನು. ಸೀರೆಯನ್ನು ಒಗೆದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕೋಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿ ಭತ್ತಿನಂತೆ ಒಣ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆಳಾಕೆ. ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೀರೆ ಅರಿವಾಗ ಒಂದು ಮಳೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಈ ಹಿಮ ಶುಭ್ರ ಸೀರೆ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಭೋತರ ತಂದಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಅವೆರಡೂ ಜೋಡಿಸಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ತನಗೆ ಪ್ರಿಂಟಿನ ಪತ್ತಲ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮೂರ ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿಯ ಪೇಟೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸದಿದ್ದರೆ ಈ ವೈಭವಪೂರ್ಣ ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಗಿಯದು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿರು ತೊಪ್ಪಲಪಲ್ಲಿ. ಹಸಿರು ಪಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆದು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದ ನಾನು ಬರಿ ಹರವಿಯ ಪಲ್ಯವನ್ನೇ ತರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರಿ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸದೆ ಕೈಯೊಳಗೆ ರಾಶಿಗಳನ್ನೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತರುವಾಗ ಬೀದಿಯ ದನ-ಕರುಗಳೆಲ್ಲಾ ನನ್ನನ್ನೇ ವೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಹಸಿರು ಕಾಯಿ ಪಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. “ಯಾಕ್ರಿ, ಹಸಿರು ಪಲ್ಯೆ ಬಿಟ್ಟ್ರಾ?” ಎಂದು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಕೇಳಿದಾಗ “ಛೆ ಛೆ. ಈ ಕಾಲರಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದರೂ ತಿನ್ನುವುದುಂಟೆ? ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಹಸಿರು ಪಲ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ.” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಪಲ್ಯೆಯ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದರೆ ರಜ್ಜು-ರಾಡಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೂಸಿ ಹರಿದು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿ ಕೊಂಡರೂ ನೈಯೆಲ್ಲಾ, ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ ರಾಡಿ. ಮನೆಗೆ ತಂದ ಮೇಲೂ ಬಚ್ಚಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡಿಸದೆ ಕೊಳೆ ಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿ ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಳೆತ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ತುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಸೀಕರಣೆಯೆಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ತುಂಬಾ ಹೊನಲಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಿಲ್ಲದ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮೂರ ಮಳೆಗಾಲದ ನಮ್ಮೂರ ಕೊಳೆಯೆಂದರೆ, ಹೇಳಿದಿನಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗರ

ಎಂದು. ಮನೆ, ಬೀದಿ, ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟಿ, ಮಾರ್ಕೆಟು, ಕಚೇರಿ, ತಿಪ್ಪೆ, ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಕೊಳೆಯು ರಾಜ್ಯ. ಈ ಕೊಳೆ ರಾಜನ ಅಧಿಕಾರ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಹರಕು ಜಿಪ್ಪಲಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಭತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ, ಮನೆಗಳ ಮ್ಯಾಚ್ಚುಗಳ ಮೇಲೆ, ಮ್ಯಾಚ್ಚುಗಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಗಳ ಹಾಸುಗೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಹೊರಪಿನ ಹೊತ್ತು ಸಾಧಿಸಿ ಒಣ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಅಗಸನ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ, ತಿರುಗಾಡುವ ಯುವಕರ ಪಾಯಿಜಾಮದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರ

ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಓದುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಪಾದಿಸುವಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸೆ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಕಾರಣವುಂಟು. ನನ್ನ ಮನೆಯ ಪುಸ್ತಕಾಲಯದ ಮುಕ್ತಾಲು ಭಾಗ ಸಂಗ್ರಹವಾದುದು ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನಿಂದಲೇ. ಕಿರಿಯ ಕಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪಿರಿಯ ಕೃತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ, ಪುಸ್ತಕ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪುಸ್ತಕ 'ಪರಿಚೇಜ್' ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂತು. ನನ್ನ ಸುದೈವವೂ ಸಾಹಿತಿಗಳ ದುರ್ವೈವವೂ, ಅಂತೂ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಬೆಲೆ ಇಳಿದುದು ಶೋಚನೀಯ ಸಂಗತಿಯೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ಟ್ರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಯಿದು ಬರುವಾಗೊಮ್ಮೆ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಮುಂದೆ ಕೆಲವೇಳೆ ನಿಂತು ಗ್ರಂಥಪರೀಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಯೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದೊಂದು ಚಟವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ನನಗೆ. ಆ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಮಾಲಕನಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ನಾನು ಅವಸರದಿಂದ ಸಾಯಕಲ್ ಸವಾರನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ— 'ರಾಯರ ಬುಕ್ಕು ಬಂದಾವ್ರೇ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡಿಗರ ವಾಚನಾಭಿರುಚಿಯ ಮಟ್ಟ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಆ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯಿಂದಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯರಸದ ರುಚಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಿಂತ ಕನ್ನಡದ ಕಿಸುನೆಲದ ಗೆದ್ದಲಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಅರಿತವೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಂಚುಗಳನ್ನೂ ಮಧ್ಯ-ಮಧ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಅವು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

'ಕನ್ನಡ ಬಾವುಟ'ವು ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆರುಕಾಸಿಗೆ ಕೈವಶವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇಕೆ, ಒಮ್ಮೆ ಮುಚ್ಚುಂಡೆಯಾದಾಗ ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿ ತರಲು ಹೊರಟಿದ್ದೆ.

ನೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಆ ಘಟ್ಟೋತ್ಸವ 'ರಾಯರ, ಒಂದು ಎತ್ತಲಾರದಂಥಾ ಪುಸ್ತಕ ಐತಿರಿ'—ಎಂದು ಎತ್ತಿ ಕೂಗಿದ. ಒಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ—ಕಿಟಿಲ್ ಶಬ್ದಕೋಶ! 'ಯಾವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ'—ಎನ್ನುತ್ತ ಪುಟ ತಿರುವಹತ್ತಿದೆ. ಪುಟಕ್ಕೊಬ್ಬರ ಸಹಿ ಇತ್ತು. ಅಚ್ಚಾಗದಿದ್ದ ಮೊದಲ ಪುಟದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಸಹಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. 'ಅಂತೂ ಇಷ್ಟು ಜನ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲ' ಎಂದಿಷ್ಟೆ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. 'ಎನಪ್ಪಾ, ಏನು ಕೊಡಬೇಕು?' ಎಂದೆ.

'ಏನು ನೀವೂ ನೋಡಿ. ನನಗೂ ಓಟು ತಲಬಾಗೆಯ್ತು.' ಅವನ ತಲಬು ನನಗೆ ತರುವಾಯ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಸರಿ, ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಲಬಿ ಗಿಂತ ಅವನ 'ಕಳ್ಳಿ'ನ ತಲಬೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವಾಗ ಕೇಳಿದಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡುವನೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆ—

'ಏನೋ ನಿನ..... ಪುಸ್ತಕ ಎಲ್ಲಾ ಹರಿದುಹೋಗೇತೆ. ಮ್ಯಾಲೆ ನೋಡಿದು, ಬರೇ ಶಬ್ದಾರ್ಥದ ಬುಕ್ಕು. ಒಂದು ಕಡಿ ಇಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಇಲ್ಲಾ!'

'ಯೇಬಾರ ಕೊಡಬೇಕಂತೀರಿ ?'

ಈ ತಲಬಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ-ಎಬ್ಬೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡೆ, ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲ.

'ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕೊಡತೇನಿ ನೋಡು!'

'ಎನ್ನಿ ರಾಯರ ?'

'ಅದೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಾ. ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಾಗಿ ತಂದ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಅವೆ. ಅಷ್ಟೆ ಕೊಡೋದು' ಎಂದವನೆ ಮುಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟೆ.

'ಹೂಂ, ತೆಗೀರಿ-ತೆಗೀರಿ. ಜಿಂಜಿ ಯಾಳೇವು. ಆಗ್ಯಾರ ಹೋಗ್ಲಿ. ಮತ್ತ ಯಾವ ಹೊತುಗೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಅರ್ಲೇಮಟಾ!' ಎಂದು ಭಾರವಾದ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ನೀಡಿದ. ನಾಲ್ಕಾಣೆಗೆ ಎಂತಹ ಅಪರೂಪ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಸಿಕ್ಕಿತಲ್ಲ—ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆ. 'ಕಾವ್ಯದ ರಸದೂಟಕ್ಕೆ ಈ ಶಬ್ದಕೋಶವು ಉತ್ತಮ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ' ಎಂದು ಕೊಂಡೆ. ಬಗಲೊಳಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನೇ

ರಿದೆ. ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ—“ ನನಗೇನೋ ಈ ಮಹಾ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕಿತು. ಪಾಪ, ಆ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಮಾಲಕನಿಗೇನು ಲಾಭವಾಯಿತು ? ”—ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಶೆಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಲೆಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟು ಇರುವನೆ ? ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವನು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎರಡಾಣೆಗೆ ಕೊಂಡಿರದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನಾಲ್ಕಾಣೆಗೆ ಮಾರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ? ಅದನ್ನು ಎರಡಾಣೆಗೆ ಮಾರಿದ ಮಹಾರಾಯನ ತಲಬು ಎಂತಹದಿರಬೇಕು ?ಅಥವಾ, ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಾರ : ಇವನೇನಾದರೂ ‘ಕಳ್ಳ’ ಇಗಾಗಿ ಈ ಕಳ್ಳಪೇಟೆ ಹೂಡಿದ್ದಾನೋ ? ಈ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಇದರ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದರೂ, ಇದನ್ನು ಮಾರಿದ ಆ ಸತ್ಯಸಂಧನಿಗಾದರೂ ಇದರ ಬೆಲೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಡವೆ ? ತಸ್ಮಾತ್ ಇದು ಕಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಾರವೇ..... ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ‘ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಕಳ್ಳಪೇಟೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ನಾನು ನನ್ನ ಸಭ್ಯ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನೇ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆ ? ’ ಎನಿಸಿತು. ‘ ಈಗಿನ ಜಗತ್ತು ನಿಂತಿರುವುದೇ ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯ ಮೇಲೆ’ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನವೂ ಕೂಡಲೆ ಬಂದರೂ ಮನಸ್ಸು ವಿಚಾರ ಕಲ್ಲೊಲದಿಂದ ಸ್ತಿಮಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ..... ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ಆತ ಕದಿಯುವುದಕ್ಕಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು ?ಇಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದೆ. ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಯ ಸಪ್ತುಕಕ್ಕೆ ನನ್ನವಳು ಒಳಗೆ ಪುಟೆದು ಬಿದ್ದು ಹೊರಗೆ ಬಂದಳು. ಸಾಹಿತ್ಯಭಕ್ತನ ಈ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗೆ ಮೂಗು-ಮುರಿದು ‘ಫಿಸ್’ಗರೆದು ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

ಸಂಶೋಧಕರು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಆದರೆ ಮೋಡಕಾ ಬಾಜಾರಿನ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯೇಕೆ, ರತ್ನಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ—ಕೃತಿರತ್ನಗಳು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಶೆಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನನ್ನು ಎರಡಾಣೆಗೆ ಈ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿ ನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೋಧವೇ ? ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಂತಹ ಅಮೌಲ್ಯ ರತ್ನಗಳೇ ಸಿಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸ ಹೋದಾಗ—ಔಷಧಿಯ ಕ್ಯಾಟಲಾಗಿಗೆ ಎಂಟಾಣೆ ಕೇಳಿದನಂತೆ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೆ : ಆ ಪುಸ್ತಕದಷ್ಟು

ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ನುಣುಪಾದ ಹಾಳೆಗಳುಳ್ಳ, ಅನೇಕ ರಹಸ್ಯದ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಗ್ರಂಥ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ, ಎಂದ ಮೇಲೆ ಸರಿಯಲ್ಲವೆ ? ಒಂದೂ ಚಿತ್ರವಿಲ್ಲದ ಹಾಳೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಗೆದ್ದಲಿಗಳಿಂದ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಬುಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಭಾರತದ ಹಳೆಯ ಬಾಶಿಲಾಮಿಶನ್ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಅಲ್ಲವೆ ಅಲ್ಪ ಬೆಲೆಗೆ ದೊರೆಯ ಬಹುದಾದ್ದು ? ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಶೋಧಕನ ಕಣ್ಣು ಬೇಕೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನಂತಹ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ರಾಶಿಯ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ರವಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯ ಎಲ್ಲ ರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಕಣ್ಣೇ ಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಯಾವ ಅಪರೂಪ ವಿರೂಪ ಗ್ರಂಥವೂ ಸಿಗದೆ, ಮರುದಿನವೇ ನನಗೇ ಯಾಕೆ ಮಿಲ್ಟನ್ ಕವಿಯ 'ಪೆರಡಾಯಿ:ಜಾಲಾಸ್ಪ' ದೊರಕಬೇಕು ? ಇದಕ್ಕೆ ಅದೃಷ್ಟವೆನ್ನು ವಿರೂ ದೃಷ್ಟಿಯೆನ್ನುವಿರೋ ?

ಇದೇ ಸಂಶೋಧಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ 'ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿ'ನ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ನೋಡುವುದು ಇದೀಗ ವಿಹಿತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಘಟೋತ್ಕಚನಂತಹ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನೂ ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯನ್ನು ನಡಸಿದ ಆಧಾರ ನಮಗಿರಲಾಗಿ ಕಳ್ಳಪೇಟೆಗೆ ವಿವೇಕದ ಲೈಸೆನ್ಸಿ ನಗತ್ಯವೇನು ? ಆದರೆ ಸರಕಾರದ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಾಗಿಸುವ ಕತ್ತಲೆಯ 'ಕಳ್ಳಪೇಟೆ'ಗೂ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕಣ್ಣು ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಸರಕಿನ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಮಹದಂತರವಿದೆ. ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರಕಿನ ಬೆಲೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಹೆಚ್ಚಿ ರಬಹುದು. ಈ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಸರಸ್ವತಿಯ ಬೆಲೆ ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ, ಇಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವು ಸರಸ್ವತಿಯ ಬೆಲೆಗೆ ಕಂಪ್ರೋಲ್ ಹಾಕುವ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯದು. Secondhand Book Depot ಎಂದು ಇರುತ್ತವೆ. ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳದೂ ಹಣೇಬರೆಹ. ಒಬ್ಬ ಒಡೆಯನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ ದಾರಿಕಾಯುಕ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗ್ರಂಥ

ಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥ ಬೆಲೆಯಿಂದರೂ ನಿರ್ಧಾರವಾದ ಒಂದು ಕ್ರಯವಿದೆ. ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರು ಎಂದೊಡನೆಯೇ ' ಅನಾಥ ಬಾಲಿಕಾಶ್ರಮ ' ಇದ್ದಂತೆ — ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕುವರನ್ನು ಕೈಬಂದಂತೆ ಮಾರುವುದು. ಈ ಅನಾಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವೇಣ್ಮಣಿಗಳೂ ' ಬೀದಿಯ ನಾರಿ 'ಯರಾಗುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಿರತ್ನಗಳೂ ಕಸವಾಗುತ್ತವೆ.

'ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಬಂದ ಹೆಸರು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ' ಮೋಡಕಾ ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಮುರುಕುತನ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುರುಕು ಜೀನಸುಗಳಿಂದ ಸುಂದರ ವಸ್ತುವನ್ನು ರಚಿಸುವ ಕೈವಾಡ ಮರಾಠೆಗರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ; ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಂದು ಗಾದೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, 'ಚವಲಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಡವಲು ' ಎಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲ—ಹಾಗೆ. ಈ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರ: ಪುಸ್ತಕ, ಕಬ್ಬಿಣ ಸಾಮಾನು, ಚಪ್ಪಲಿ—ಯಾವುದರದೂ ಇರಬಹುದು.

ಮುರುಕು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೀದಿಗೆಸೆದುಬಿಡುವುದು ನಮ್ಮ ಧಾರಾಳತನ ಇದು ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿ. ನನ್ನವಳು ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಚ್ಚುವಾಗ ನಾಲ್ಕೈದು ಗ್ರಂಥಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದ್ದು ವೆಂದುಕೊಂಡು ಅವನ್ನು 'ಕೈಹಿಡಿ' ಯಲಿಕ್ಕೊಂದು ಒಲೆಯ ಸಂದಿಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಈ ಸ್ವಚ್ಛತನ ಕಡಿಮೆಯಾದುದು ನಾವು ಚಾಳಿ ನಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ. ನಮ್ಮ ಬಲಶಕ್ಯಕ್ಕೆ ಮರಾಠೀ ದಂಪತಿಗಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ' ಕಚರಾ ಸಾಮಾನು ' ಗಳ ಕಪಾಟೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುರುಕು ವಸ್ತುಗಳು, ಹರಕು ಚಪ್ಪಲಿಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಹಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು—ಅಂತೂ ಅದು ಒಂದು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹ ಆಗಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಮನುಷ್ಯ ಬರಬೇಕು, ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿತು ನನ್ನವಳೂ ಒಂದು ಕಪಾಟು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೋರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಟೋವ್

ಗ್ಲಾಸಿಲ್ಲದ ಕಂದೀಲು, ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆಂದು ನಾನು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ರಬ್ಬರ ಬೂಟು....ಅಂತೂ ಇವಳ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರು ಮುಂಬಯಿಯ 'ವ್ಹಾಯಿಬಾವೇ ಲೇಡಲಾ' ದಂತೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಾ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಹೊಸ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದೇ ತೀರುವಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂತು. ಆ ಮೇಲೆ ನಾನು ಆ ಚಾಕನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯ ತೋರಲಿಲ್ಲ.

ಕಸದಿಂದ ರಸಮಾಡುವುದೇ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರಿನ ರಹಸ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಣ್ಣು ಬೇಕು. ಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕಾರಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮೂರಿ ನಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರುಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಮಾರ್ಕೆಟ್ಟಿನ ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಗುಂಟೆ ಇವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಬಯಲೇ ಇವರ ಬಾಜಾರು. ತುಂಬೆಲ್ಲ ಮುರುಕು ಸಾಮಾನು ರಾಶಿ—ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಗಳಿಂದ ಯಂತ್ರದ ಸಾಮಾನು ಪಲ್ಲಂಗಗಳ ವರೆಗೂ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನು ಸಿಗುತ್ತವೆ ಮುಂದೆ ಬೀಕಲಾದ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಬಸ್ಸಿನ bodyಯೇ ಅವರ ಮನೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿ ರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರೆ. ಇಂತಹವು ಸ್ಥಾಯಿಯಾದ ಅಂಗಡಿಗಳೇ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕೆಲವು ಸಂಚಾರಿ ಅಂಗಡಿಗಳೂ ಇರು ತ್ತವೆ. ಒಂದೆರಡು ಗ್ಲಾಸಿನ ದೀಪಗಳು, ನಾಲ್ಕೊಂಟು ಗೈಡು-ಕೈಪಿಡಿ ಗಳಂತಹ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು; ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಸಾಮಾನು ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಎದ್ದು ಬಿಡುವರು.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ಜಪಾನೀ ಯಾತ್ರಿಕರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೈಯ ಕುಶಲತೆಯೆಂದರೆ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುವಂತಹದು. ಪುರುಷನೂ ಹಾಗೇ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹಾಗೇ. ಒಂದಾಣೆಯ ಕಬ್ಬುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ತಿಂದು ರಸ ವುಂಡು ಉಳಿದ ಬಿಂಡಿನಿಂದ, ಕಬ್ಬಿನ ಸಿಗುರಿನಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಹೂ- ಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೇ ಅಣೆಗೊಂದರಂತೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರು. ಕಸದಲ್ಲಿ ರಸವನ್ನು ತುಂಬುವ ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿಗೆ ನಾನು ತಲೆಬಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಮೋಡಕಾಬಾಜಾರು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಮತೂಕವಾದೀತು ?

ಮೀಸೆಯ ಕಂಸ

“To be or not to be” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಮ್ಮೆಟ್ಟನಿಗಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೂ ಅಜೀವ ಘೋರ ಪ್ರಶ್ನೆ !— “To keep or not to keep.” ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂದು. ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತವನು ಗಂಡು ಸೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಫ್ಯಾಶನ್ನು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಫ್ಯಾಶನ್‌ನ ಪ್ರವಾಹದ ಗುಂಟೆ ಹೋಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಮೀಸೆ ತೆಗೆದಾಗ ನಮ್ಮ ತಿರ್ಥರೂಪರು ನನ್ನ ಮಗ್ಗಲ ಮಡಚಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಯೋಗ್ಯ, ಇನ್ನೂ ನಾನು ಜೀವಂತ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಈ ಅವಲಕ್ಷಣವೇ ಅಂತ ! ಗಂಡುಸಿಗೆ ಮೀಸೆ ಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಆದರೆ ನಮಗೂ ಏಕೆ ಬೇಡ ಎಂಬ ಸಮತಾಪಟುಗಳಾದ ಅನೇಕ ಹೆಂಗಳೆ ಯರ ಮುಖದ ಮೇಲೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾನು ಕರಿಯ ಎಳೆಗುರುಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆಂದಾಗ ಒಂದು ತಮಾಷೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ : ಮೀಸೆ ಯೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀನು ಹೆಂಡತಿಯಂತೆ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿತ್ತು’ ಎಂದು ಒಬ್ಬನೆಂದಾಗ ವಿತ್ರನು ‘ನನಗೆಲ್ಲವೆ ಮೀಸೆ?’ ಎಂದನಂತೆ. ‘ಮೀಸೆ ಇದ್ದುದು ನಿನಗಲ್ಲ ನಮ್ಮವರಿಗೆ’ ಎಂದು ಬಂತಂತೆ ಉತ್ತರ. ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತು ಗಂಡಸೂ ಬೇಡ, ಮೀಸೆ ಇಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸೂ ಬೇಡ ಎಂದು ಹಿಟ್ಟರನಂತೆ ಎಷ್ಟೋಸಲ ಅರೆಮೀಸೆಯಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಮೀಸೆ ಕಡಿಯುವುದೊಂದು ಚಟವೇ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಬೇಕು. ‘ಅಣ್ಣನ ಮೂಗಿನ ಕೆಳಗೆ ಗುಂಗಾಡು ವ:ನೆ ಮಾಡಿದೆ ಏಂತ.’ ಆದರೆ ಹಿಟ್ಟರನ ತರುವಾಯ ಅವನ ಮೀಸೆಯೂ ನಾಶವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಕೆಲವು ಸಿನಿಮಾ ಹಿರೋಜ ಎಂದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ Stunt heroes ಗಳ ಫ್ಯಾಶನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂತು—ಕಟಿ ವಾಯಿವರೆಗೂ ಸಣ್ಣ ರೇಖೆಯಂತೆ ಮೀಸೆ ಬಿಡುವುದು, ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರ ನಂತೆ. ಈ ರೇಖೆ, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ತದಿಗೆ, ಚವತಿಯ ಚಂದ್ರರಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಪ್ಪ ವಾಗಿ ಜಾಡವಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಫಾಶನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅನವಸ್ಥೆ

ಗೀಡಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ನನಗೇಕೋ ಇದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಮೀಸೆ ಬಿಟ್ಟವರು ಮುಂಬಯಿಯಂತಹ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಸಕತ್ತರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಇಂತಹ ಸಿಪ್ತ ನನಗೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಮೀಸೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ತೆಗೆಯದೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿ ಮೇಲ್ದಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೋ ಎಂಬದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಂಶೋಧನವನ್ನೆ ನಡೆಸಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಿಂದ ಮೀಸೆಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ವೀರನಾಯಕರ ಕಲ್ಲಿಮೀಸೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮನಸ್ಸು ಹಿಡಿಯಿತು. ನಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ ಇದೇ ತರಹ ಮೀಸೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಸಂತೆ ಪೇಟೆ ಮಾಡುವಾಗ ಎರಡು ಹಣ್ಣಿನ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿಮೀಸೆಗಳ ಇಕ್ಕೆಲದಲ್ಲೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ! ಆದರೆ ಪಾಪ, ಬಡಪಾಯಿಯಾದ ನನಗೆ ಬುಟ್ಟಿ ಹೊರುವುದಿರಲಿ, ಕಲ್ಲಿಯ ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಹೊರುವ ತ್ರಾಣವಾದರೂ ಬೇಡವೆ ? ಅಂತೂ ಕಲ್ಲಿಮೀಸೆಗೂ ಸಂಚಕಾರ ಬಂತು. ಆಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯ ' ಮೀಸೆಮಾಮಾ 'ನ ನೆನಪು ಬಂತು. ಮೀಸೆ ಮಾಮಾನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಮೀಸೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿಸದೆ ಉದ್ದವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬಾಯಿಯೆಂಬುದಿದೆಯೆಂಬುದು ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿತೆರೆದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಬಾಯೊಳಗೂ ಮೀಸೆಗಳೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ದಟ್ಟವಿಯಂತೆ ತೋರಬೇಕು ಮೀಸೆಮಾಮಾ ಚಹಾ ಕುಡಿಯುವಾಗ ನೋಡಬೇಕು. ಮೀಸೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಿಂಹದ ಆಯಾಲಿನಂತೆ ಬಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ಈಸಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಹವು ಮೀಸೆಗಳಿಂದ ಫಿಲ್ಟರ ಆಗಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಮಾನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಮಿ ಚಹ ಸೋಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಚಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾಮಾನ ಮೀಸೆಯ ಸಂದುಗಳೊಳಗಿಂದ ಚಹಾ ಸೋಸಿ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಚಹಾವುಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಮೀಸೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ; ಆ ಮೇಲೆ ಸವಡಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವುಡಿಯನ್ನು ಕೊಡವಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಮೀಸೆಮಾಮಾನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಒಂದು ವರುಷದ ' ಬೇಬಿ ' ಮಾಮಾನ ಮೀಸೆಗೆ ಜೋತು ಬಿದ್ದಾಗ ಮಾಮಾ ಒದ್ದಾಡಿದ ಪರಿಯನ್ನೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬೇಬಿ ಕುಣಿದಾಡಿದ

ಬಗೆಯನ್ನೂ ಜನ ಇನ್ನೂ ಕತೆ ಮಾಡಿಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸರಿ. ಮೀಸೆ ಮಾಮಾ ನಂತೆ ನಾನು ಮೀಸೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ವೇಲ್ವುಟಿಯೆ ಹರಿದು ಬಿಡುವ ಫಜೀಶಿಯೆಂದು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಡಾಯಿತು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸೂಜಿತುದಿಯ ಮೀಸೆ, ಡಬ್ಬಣಕಾಟಿಯ ಮೀಸೆ, ಜೊಂಡುಮೀಸೆ, ಪಚ್ಚಿಮೀಸೆ, ಹಲ್ಲಿಯ ಮೀಸೆ, ಹಾವಿನ ಅಂಕುಡೊಂಕುಮೀಸೆ, ನೊಣದಮೀಸೆ, ಕುದುರೆನಾಲಿನ ಮೀಸೆ, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಮೀಸೆ, ಶಿವಧನುಸ್ಸಿನ ಮೀಸೆ, ಜೋಕಾಲಿಯಮೀಸೆ, ತಗಣಿಮೀಸೆ, ಗೆದ್ದಲಿಮೀಸೆ, ಗುಡ್ಡಲಿಮೀಸೆ, ರಂಟೆಯಮೀಸೆ, ಕುಡಗೋಲಿನ ಮೀಸೆ, ಮೀಸೆಕುಸಿನ ಮೀಸೆ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ನೋಡಿದೆ. ನನಗೊಂದೂ ಪ್ರಕಾರದ ಮೀಸೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಸದ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯದ ನೆಲೆಯನ್ನಿನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುದೈವದಿಂದಲೋ ದುದೈವದಿಂದಲೋ ನಮ್ಮ ತಿರ್ಥರೂಪರು ವೈಕುಂಠವಾಸಿಗಳಾದರು. ಸರಿ. ಇನ್ನೇನು ಲೈಸನ್ನೇ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ಅಂದಿನಿಂದ ಮೀಸೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಟ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಮೀಸೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳೆಂದರೆ ಮಾನವಕುಲದ ಮೀಸೆಯ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಸುವರ್ಣ ಪುಟವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಇದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾರರು.

ಕಾಂಪ್ಲಿ ಮೆಂಟರಿ

ಮುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಂಪನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಬರಲಿದೆ ಎಂದು ಅದರ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜರು ನಮ್ಮೂರ ಬಸ್ಸು ಸ್ಟಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೊಂದೇ ತಡ, ಊರವರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನೇ ನೋಡಿದರು-ತಿಕ್ಕಿಟು ಇಲ್ಲದಲೆ. ಸಾಲ್ವ ಜವಾನನು ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗಲೂ ಸಹ ಇಷ್ಟು ಜನರು ಸೇರಿದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ. ಮುಖ್ಯ ಕುಪ್ಪಂಣನ ಪುಣ್ಯ. ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜರನು ಇವನ ಪಾಲಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಬಂದಿದ್ದ. ದಿವಾಳಿಗೆ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ರುಮಾಲ ದವರಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಬೆಳಗಿನ ಗಾಡಿಗೆ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಅದೇ ಹೋಟೆಲ ಕುಪ್ಪಂಣ ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಚಿ ಬಾವಗನಂತಾಗಿ ಊರ ಗೌಡನ ಮಗನೊಡನೆ ಪೋಟಿ ಹೂಡುವಂತಾದ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ. ಅದೆಷ್ಟು ಜನರೋ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಮ್ಯಾನೇಜರನನ್ನು ಈ ಹೋಟೆಲಲ್ಲಿ ಮೇಯಿಸುವವರು ! ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವನಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಫಿ !

ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಯ ಹಿಂದೆ ಎಂಟೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು ಭವ್ಯವಾದ ಬಟ್ಟೆಬಯಲ ದಿವ್ಯತಂಬೂ. ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಕಾಶದ ಹೊದಿಕೆ. ಮೀನ ಬಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತಹ ಚಂದಿಗಳು ಮ್ಯಾನೇಜರನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸ್ಟೇಜಿನ ಗೋಡೆಗಳು. 'ಕುಲೀನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳ' 'ಗಲಾಟೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಪೋಲೀಸರ ತಾಬೇಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು,' 'ಸುದರ್ಭಾನುಸಾರ ತಿಕ್ಕಿಟಿನ ದರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ನಮ್ಮದು,' 'ಒನ್ನಮೇರ್ ಎಂದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಿದಾರರ ಇಷ್ಟ,' 'ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವರು' 'ಹೊಸ ಹೊಸ ಡ್ರೆಸ್ಸುಗಳು-ಅದ್ಭುತ ಸೀನರಿಗಳು' 'ಹನುಮಂತಪ್ಪನವರು ನಕಲಿ ಪಾರ್ಥಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ' 'ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಪಿಯಾನ ಇದೆ,' 'ಬೀಡಿ ಚುಟ್ಟು ವಗೈರಾ ಸೇದಬಾರದು'

ಮುಂತಾದ ಮಾಮೂಲು ಪರಾಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂಣ ಬಂಣದ ನೋಟಿಸುಗಳು ಅಚ್ಚಾಗಿ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟವು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ — ಇರಲೇ ಬೇಕಲ್ಲ ಪುಟ್ಟ ವಿಧವೆ ?

ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಕಲಾಭಿಮಾನಿ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಯಾರೋ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಟ್ಟಂತಿತ್ತು. ಸಾಲ ಕೊಡುವ ಸೊಸಾಯಿಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಅವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಯೆಂಬ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿರಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಕು. ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕಂಪನಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಾಲಕರೇ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ತಿಕ್ಕಿಟನ್ನು (ಇಡೀ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ) ಕೊಟ್ಟು ಮುಲಾಜೆಯ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನಂತೂ ದೂಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಬರುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿ ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ (ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಇಡೀ ಹೆಂಡತಿ) ಎಲ್ಲರಕಿಂತಲೂ ಮುನ್ನೆಯೇ ಹೊಲಿಗೆಗೇರಿ ಕಂಪನಿಯ ತಂಬೂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತೆವು. ಊರವ್ಯಥೆ ಮುಂದೆ ಕೋಣ ಕಡಿಯುವಾಗ ಬಾರಿಸುವ ಜೋಡು ತಪ್ಪಟೆಗಳನ್ನು ಉರಿಗೆ ಕಾಸಿ ಕಾಸಿ ಜಗ್ಗಡಿ ನಕ ನಕ್ಕ ಎಂಬ ಗತ್ತು ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ್ಣತ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಕಾಯಂ ಹಾನಿ ಯಾದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಭವ್ಯ ತಂಬೂದಲ್ಲಿ ತೂರಿದೆವು. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಸಾಲು ಬೆಂಚುಗಳು ಮಾತ್ರ (ಕುರ್ಚಿಗಳು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ) ತುಂಬಿದ್ದವು. ಪರವಾ ಇಲ್ಲ, ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಸಾದಿಕ ಕಂಪನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಹಣ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಆ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಿತು, ಆ ಮುಂದಿನ ಬೆಂಚಿಗಳನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದವರು ಮರ್ಯಾದಸ್ತರೆಂದು—ಪೋಲೀಸ್, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟು ಹೆಲ್ಪಿ, ಯೂನಿಯನ್ನು, ಸಾಲಕೊಟ್ಟ ಸೆಟ್ಟರು, ಕಿರಾಣಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಉದ್ದರಿ ಕೊಟ್ಟವರು, ಕೊನೆಗೆ ಸಾಹುಕಾರ ಕುಪ್ಪಂಣ-ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಿಟು ಕೊಳ್ಳುವ ದರಿದ್ರರಾರು ? ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾಲ್ಕಾಣೆಯ ಸ್ಥಳವೇ ಕೊಂಚ ಮೇಲು. ಅದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದಾಣೆ ಬಾಬದಾರರೇ. ಮುಂದೆ ಕುಳಿತ ಮರ್ಯಾದಸ್ತರ ಆಳುಗಳು ಹಲವರು, ಉಳಿದವರು ಸ್ವೇಚ್ಛ ಕಟ್ಟು

ವಾಗೆ ಮಂಣು ಕಡಿದವರು, ಬೊಂಬುಗಳಗಳನ್ನು ಹೊಳಿದವರು, ಮತ್ತಿತರ ಉರ್ಮೇದುವಾರೀ ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಕುಲಹೀನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರಿಸಿದ್ದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪಂಣನ ಹೆಂಗಸು ಮಾತ್ರ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

‘ನಾನು ಕಳಿಸಿದ ಕುರ್ಚಿಗಳು ಎಲ್ಲೆ ?’ ಎಂದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿ ತಿದ್ದಿ ಮ್ಯಾನೇಜರನನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿತು ಅವನ ಬುಡದಲ್ಲಿ. ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಸಡದೆ ಕಟ್ಟಲು ಒಳಗೆ ಒಯ್ದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಾತನ್ನು ನಗುವಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಡಿಯನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಕಡ್ಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಾಗಿ ಕೈ ಸೌಜ್ಞ ಮಾಡಿದ. ಕೊಟ್ಟ. ಎತ್ತಲೋ ನೋಡುತ್ತ ಎನನ್ನೋ ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕಡ್ಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕಿಟಕಿ ಹಾಕಿ ಬಂಜದ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದ. ಪಾಪ! ಮೂವತ್ತು ವರುಷದ ಅಭ್ಯಾಸ; ಅವನಿಗಿನ್ನೂ ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು.

ಕಡೆಗೂ ನನ್ನ ಕುರ್ಚಿಗಳೆರಡೂ ದೊರೆತವು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಳಿತೆವು. ತುಸು ಸಮಯದನಂತರ ಪಡದೆಯ ತೂತಿನಲ್ಲಿ ಹಣೆ ಇಕ್ಕಿ ನೋಡಿ ಮಾಲ ಕರು ಹಣಕೊಟ್ಟು ಬಂದವಗೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ಎಂದು ಸಿಂಹಾಸನೋಕನ ಮಾಡಿದರು. ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸಿಂಹಾಸನ ಲೋಕನವು ಗ್ರಾಮಸಿಂಹಾಸನೋಕನವಾಗಿರಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಆದರೂ ಎದೆ ಗುಂದುವುದು. ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಯ ಕಸುಬಲ್ಲವಲ್ಲ? ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಅದೇಕೋ ಕರೆದರು. ಬಣ್ಣದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಎದ್ದೆ. ಅದರೆ ಕೂಡಲೆ ನೆನಪಾಯಿತು, ಕುರ್ಚಿ. ನನ್ನೆ ಅವಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕೂಡುವರೆಂಬ ಭಯದಕಿಂತಲೂ ನನ್ನ ಇದ್ದೊಂದೇ ಕುರ್ಚಿಯೂ ಹೋದರೆ? ಕಂಕುಳಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಸ್ಮಿರದ ಕೆಂಪು ಶಾಲನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಒಳ ನಡದೆ, ನನ್ನೆರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾಲಕರು ನಿಮ್ಮ ಟೈಯನ್ನು ಕೊಂಚ ಕೊಡಿರಿ, ಅಳಿಯನ ಪಾರ್ಟು ಮಾಡುವ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು, ನನ್ನ ಕತ್ತಿಗೆ ಕೈಹಾಕೇಬಿಟ್ಟರು. ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಿಟ್ಟುಗಬೇಕೋ ನಗುತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಎನ್ನಬೇಕೋ ಎಂದು ನಾನಿನ್ನೂ ಮೀನ ಮೇಷ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವರ ಜಗ್ಗಾಟ

ದಿಂದ ಟೈಯು ಉರಲು ಬಿದ್ದಿತು. ಕೂಡಲೆ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟು ಪಾರಾಗಿ ಹೊರಬಂದೆ.

ಕಳೆದ ಕರುವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸಂತಸವಾಯಿತು. “ಅತ್ತೆಯ ಪಾರ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಪಾಂಡುರಂಗ ನಿಮ್ಮ ಶಾಲನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದ ” ಎಂದು ಅವಳು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು. ಅತ್ತೆಗೇಕೆ ಬೇಕಂತೆ ಆ ಕೆಂಪು ಶಾಲು ಎಂದು ಹುಬ್ಬೇ ರಿಸಿದೆ. “ ವಿಧವೆ ಪಾರ್ಟಿಗೆ ಕೆಂಪು ಸೀರೆ ಇಲ್ಲವಂತೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಆ ಶಾಲನ್ನೇ ಉಡುತ್ತಾನಂತೆ. ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾನೇಳಿ, ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಅಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ” ಎಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ಸಂತೈಸಿದಳು.

ಸದ್ಯ ನೊದಲನೆಯ ಯಾವುದಲ್ಲೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಗಂಟೆಯು ಆಯಿತು. ಗಲ್ಲಿ ಮೀಸೆಯ ಸ್ಥೂಲ ಕಾಯದವನೊಬ್ಬ ಏನನ್ನೋ ಕಳೆದು ಕೊಂಡವನಂತೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದ. ಸನಿಯು ಬಂದಾಗ ಕೇಳಿದೆ.

“ ಇನ್ನೂ ಏಕಯ್ಯಾ ತಡ ? ”

“ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಡ್ರೆಸ್ಸು ದೊರೆತಿಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಪಡದೆ ಎತ್ತಿ ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕು ? ” ಎಂದವನೇ ತನ್ನ ಹುಡುಕುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಚರಣಾರ ವಿಂದದ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದ. ನೋಡಬೇಕಿತ್ತು ನೀವು ಅವನ ಮುಖವನ್ನು- ಅಮೇರಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಕೊಲಂಬಸ್ಸಿನಂತೆ, ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಅಗಸನಂತೆ, ಎಲುವನ್ನು ಕಂಡ ನಾಯಿಯಂತೆ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಂಡ ನಮ್ಮವರಂತೆ ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದ. ಇಡೀ ಅವನ ಮುಖವೇ ಬಾಯಿ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಅರಡಿ ಎತ್ತರ ಮೂರಡಿ ದಪ್ಪದ ಆ ಗಲ್ಲಿ ಮೀಸೆಯ ವಜೆಯಾಳು ನನ್ನ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ ನನಗೇಕೋ ಬಹು ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು.

“ ಏನಯ್ಯಾ ಬೇಕು ನಿನಗೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ ಪೋಲೀಸ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ ಪಾರ್ಟಿ ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನದು; ನಿಮ್ಮ ಬೂಟ ಕಾಲಚೀಲ ಬೇಕು ” ಎಂದವನೇ ಲೇಸುಗಳನ್ನು ಸಹ ಬಿಚ್ಚಿದಲೇ ಬೂಟನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಸುರುಮಾಡಿದ. ರಾಜ್ಯವು ಯಾವದಾದರೂ, ಪೋಲೀಸ ಜುಲಂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ! ಕಾಲು ಮುರಿದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ನಾನೇ ಬೂಟು ಕಾಲಚೀಲಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಆ ಪೋಲೀಸ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ.

ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾಡುಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಭರತನಂತೆ ಅನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಣುಮುಣಿಗೆ ತೇಲಿದನು, ನನ್ನ ಬೂಟುಹೊತ್ತು ಆ ಮೀಸಿವಾರಿ.

ಉದ್ದಕ್ರಾಸಿನ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ನನ್ನ ಕಡೆ ಬರಹತ್ತಿದ. ಏನಪ್ಪಾ ಬಂದಿ ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಮುನ್ನೆಯೇ ನನ್ನ ಕನ್ನಡಕಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ 'ಕೊಂಚ ಕೊಡಿ ಸಾರ್, ನಾನು ಡಾಕ್ಟರ್ ಪಾರ್ಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದ. ನನ್ನ ಕಂಠನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಾನು ನಾಟಕ ನೋಡುವ ದೆಂತು. ಅದರೆ ಒಂದೇ ಧೈರ್ಯ. ಬಿದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ನನ್ನ ಅವಳು ಹೇಳ ಬಹುದಲ್ಲ ನನಗೆ—ವೇಷ ಬಂದಿತ್ತು, ವೇಷ ಹೋಯಿತು, ಪಡದೆ ಬಿದ್ದಿತು, ಪಡದೆ ಎದ್ದಿತು ಎಂಬುದನ್ನು. ನಾನಿನ್ನೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನನ್ನ ಕನ್ನಡಕಗಳು ಆ ಡಾಕ್ಟರನ ಕೈಸೇರಿದವು. 'ಕೊಂಚ ಕೊಡಿ ಸಾರ್' ಎರಡನೇ ಬೆಲ್ಲಾಯಿತು. ಯಜಮಾನರು ಬೈಯುತ್ತಾರೆ' ಎಂದವನೇ ಸಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು. ಮುಂದೆನಾಯಿತೋ ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ, ನನಗಂತೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರನೆಯ ಗಂಟೆಯೂ ಆಯಿತು. ಸದ್ಯ ಕಂಪನಿಯ ಕಲಾಕೋವಿದರು ನನ್ನ ಮೂಗು ಕಿವಿಗಳಿಗೂ ಗಂಟು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

ಸೂತ್ರಧಾರನು ಹಾಡುವಾಗ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ವರ್ಗದಿಂದ ಕೂಗು ಕೇಳ ಬಂದಿತು. 'ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪಂದು ನೋಡಲೆ ಆ ತಸರು ರುಮಾಲ' ಎಂದಾರೋ ಅಂದರು. ರಸಿಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ತಂತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆಲ್ಲ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಹೊಸ ಹೊಸ ವೇಷಗಳು ಬಂದಿವೆ ಯೆಂದು. ನಾಟಕವು ಆರಂಭವಾದ ಅರ್ಧಗಂಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ನನ್ನ ಅವಳು ಕಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಆದರೆ ನಾನು ಹೊರಡುವದಾದರೂ ಹೇಗೆ—ಕಡ್ಡಿವೆಟ್ಟಿಗೆ, ಪೈ, ಶಾಲು, ಕಾಲು, ಕಂಠು ಎಲ್ಲವೂ ನಟ ನಟೀ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಪೂರ್ತಿ ಪರಾಧೀನನಾದ ಮೇಲೆ ? ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಗುತ್ತ ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಗೂ ಕಂಠು ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತು ನಾಟಕ ವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

ಕಡೆಯ ದೃಶ್ಯವಿರುವಾಗಲೇ ಕಂಪನಿಯ ಮಾಲಕರು ದೀರ್ಘ ಭಾಷಣ ವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ರಸಿಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವೃಂದದ ಆಭಾರವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಾಳನ

ನಾಟಕವು ಪೌರಾಣಿಕ-ರಾಮಾಂಜನೇಯ ಯುದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಇಂದಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಾಳೆಯೂ ಬರಬೇಕೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಗೊಂಡರು.

ಮನೆ ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸರಸ್ವತಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ನಾಟಕ ಕಂಪನಿಗೆ ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪಾಸನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿ ಕೆಳಗಿನಂತೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದೆ.

“ ಅಂಜನೇಯನ ಬಾಲಕ್ಕೆ ಸೀರೆ ಬೇಕಾಗಹುದು. ನನ್ನ ಅವಳಿಗೆ ಇರುವದು ಒಂದೇ ಸೀರೆ. ಕಾರಣ ಕ್ಷಮಿಸಿ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬರಲಾರೆ. ನನ್ನ ಕಡ್ಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಕನ್ನಡಕ, ಶಾಲು, ಟೈ, ಬೂಟು ಮುಂತಾದ ಸೆಕೆಂಡ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಡ್ರೆಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕಲಾಕೋವಿದರಿಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ”

ಪತ್ರವನ್ನೊಯಿದ ಆಳು ಕೂಡಲೆ ಮರಳಿ ಬಂದ. ಏನೋ ಬಂದಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ನಾಟಕ ಕಂಪನಿ ಆಗಲೆ ಮುಂದಿನ ಊರಿಗೆ ಹೋಯಿತಂತೆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದ.

ಏಕತಂತ್ರ ಜಗತ್ತು

ಕ್ರೌಢ್ಯ ತಮಿಳರ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕನ್ನಡಿಗರು ಸೇರಿದರೆ ಅದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಬ್ಬ. ಕನ್ನಡಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಡಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರೂ ಹೊರಗೆ ದೊರೆತರೆ ಕೊಂಚ ಹಿಗ್ಗು, ಹಿತ ಚಿಂತನೆ.

ಆದಿತ್ಯವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಳೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ಮದ್ರಾಸಿನ ಬೀಚೆಗೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಬಂದಾರು— ಬಸ್ಸಿಗೆ ತಿಕ್ಕೇಟು ಮಾತ್ರ, ದೊರೆಯಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ. *ಒತ್ತಾಯದ ಸಂಗೀತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಸಿ ಉಸುಗಿನ ಬಳಿ ತಿರುಗುವಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರು, ಅಲ್ಪ ಪರಿಚಯದ ಗೆಳೆಯ ರೊಬ್ಬರು. ಅವರೂ ಕನ್ನಡಿಗರೇ ! ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡಿಗರು. ಅವರ ಮನೆ ಮಾತು—ಅಲ್ಲ, ರೂಮು ಮಾತು—ಕನ್ನಡನೇ. ಅವರ ಊರು ಸಾಕ್ಷಾತ್.....ರು. ಮೈ ಚಳಿ ಬಿಡುವಂತೆ ಕೈ ಕುಲುಕಿದ್ದಾಯಿತು. ಹರಟೆಗೆ ಕುಳಿತೆವು.

“ ಈ ಪ್ರಾಂತದ ಭೂತ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ಬಡಕೊಂಡಿದೆಯಲ್ಲ ? ” ಎಂದು ಖಡ್ಗ ಪ್ರಹಾರದಿಂದಲೇ ಸಂಭಾಷಣೆ ಸುರುವಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು. ಇರಬಹುದು ಪಾಪ, ದೊಡ್ಡ ಮುಖಂಡರಾಗುವ ಅಲೆ ! ನಾನೂ ಜನಮೇಜಯರಾಯನಂತೆ ಹೋಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಹೋಗಿ ಭಾಷಣವಾದೀತೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಕೊಂಚ ಅಡ್ಡಗಾಲು ಕೊಟ್ಟೆ.

“ ಭಾಷಾವಾರ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಬೇಡುವದು ಅನುಚಿತವೆಂದೇ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ? ”

“ ಬರಿ ಅನುಚಿತವಲ್ಲ; ಶುದ್ಧ ಮೂರ್ಖತನ ” ಎಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳಿ ಉಸುಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂರಂಗುಳ ಕುಸಿಬಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು. “ ಪ್ರಾಂತೀಯತೆ, ಜಾತೀಯತೆ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಕೊಡಲಿಯಂತೆ ”

“ ಈ ಎರಡೂ ‘ಯತೆ’ಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಡಿ. ನಾವು ಇಂದು ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಾನ, ಲಿಂಗಸ್ತಾನ, ಕುರಬಸ್ತಾನ,

ಬೇಡಸ್ತಾನಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಜಾತೀಯತೆಗೂ ಪ್ರಾಂತೀಯತೆಗೂ, ನನಗೂ ನಿಮಗೂ ಇದ್ದಷ್ಟು ಭೇದವಿದೆ.....” ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತು ತುಂಡರಿಸಿದರು.

“ ತಲೆ ಇವರ ತಲೆ. ಪ್ರಾಂತವಂತೆ ಪ್ರಾಂತ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ. ಅಗಷ್ಟ ಹದಿನೈದು ಬಂದರೇನು ಮೂವತ್ತೈದು ಬಂದರೇನು ? ಇವರ ಹಣೆಯಬರಹವೇ ಇಷ್ಟು ”

“ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ, ಮದರಾಸ ಪ್ರಾಂತ ಎಂಸು ಪ್ರಾಂತಗಳೆಲ್ಲವೇ ಈಗ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ ಇವೆಯಲ್ಲ, ಸಾಲದೇ ಇದು ?”

“ ಯಾವ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ವಾದದ್ದು ? ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಹಿತ್ತಲು, ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಅಂಗಳ ಎಂದು ಮಂದಿಮನೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹೋದ ಈಸ್ವಾ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಬಿಳಿನೆಟ್ಟರು ಮಾಡಿದುದೇ ನಿಮಗೆ ನೇದವೇ ? ಪ್ರಾಂತಗಳಂತೂ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಅಡಳಿತ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ, ಅವನ್ನು ಕಿಟ್ಟುವಾಗ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೋಡ ಬೇಕಾದುದು ಅಯಾಜನರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಚರಿತ್ರೆ ಅಲ್ಲವೇ ? ಇದಕ್ಕೇಕೆ ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಷೇಪಣೆಯೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ?” ಎಂದು ಗೆಳೆಯರ ಮುಖ ನೋಡಿದೆ.

“ಟ್ರೊಮನ್ನರ ಏಕತಂತ್ರ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?” ಎಂದು ಕೇಳಿ ಮಾತಿನ ಸರಣಿಯನ್ನು ಅತ್ತ ತಿರುವಿದರು.

“ ಟ್ರೊಮನ್ನರದೇ ಆಗಬೇಕೆಂದಲ್ಲ; ಯಾರದಾದರೂ ಸರಿಯೇ. ಏಕ ತಂತ್ರ ಜಗತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದದ್ದು.”

“ ಸ್ವಾಮಿ, ಏಕತಂತ್ರ ಜಗತ್ತು, ಜಗತ್ತಿನ ಪೋಲೀಸು, ಜಗತ್ತಿನ ಕೋರ್ಟ್ ಎಂದು ಕೇಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನೀವು ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳು, ಕೇರಳ, ಕನ್ನಡ—ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೈ ಕನ್ನಡ, ಹೈ ಕನ್ನಡ—ಎಂದು ಕಾಡುತ್ತೀರಲ್ಲ ಇದು ಪ್ರಾಂತೀಯತೆಯ ಭೂತವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಿ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡಿಗರು, ನೀವು ಬಳ್ಳಾರಿ ಕನ್ನಡಿ ಗರು, ಅವರು ಹೈದರಾಬಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಧಾರವಾಡದ

ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಂಬ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವ ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದೆ....
....ಇತ್ತಾದಿ—ಇತ್ತಾದಿ. ”

“ಗೋಕುಲಾಸ್ಕಮಿಗೂ ಇಮಾಂ ಸಾಬಿಗೂ ತಳಕಿ ಹಾಕಿದಿರಿ ತಾವು.
ಇದೆಲ್ಲ ಹೇಳುವ ಬದಲು ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬಹುದಿತ್ತು ” ಎಂದೆ.

“ ಎನೆಂದು ? ”

“ ಆನೆಯು ಎಮ್ಮೆಯಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಿರುವದರಿಂದ ಪ್ರಾಂತೀ
ಯತೆ ತಪ್ಪು. ”

“ ಅಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನೇ ನಾನು ? ಹಾಳಾಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಪ್ರಾಂತಗಳು
ಹೊಳೆಬೀಳಲಿ. ನೀವು ಮನೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲ, ದೊರೆಯಿತೇ ? ” ಎಂದು
ಹಿತಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿಸರು.

“ ಎಲ್ಲಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ ಮನೆ ? ಸದ್ಯ ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವಜ
ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಅವರಿಗೆ ‘ ನೈಟ್ ಡ್ಯಾಟಿ ’ ಇರುವದರಿಂದ ಪಾಳೆಯ ಮೇಲೆ
ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಲಗಲು ಸ್ಥಳ ದೊರೆತಿದೆ. ”

“ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವಿದೆ, ಬಾಡಿಗೆಗೆ.... ”
ಮೂಗೆಳೆದರು.

“ ನನಗೆ ಕೊಡಿ ಸ್ವಾಮಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಕರೆಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ
ಪುನರ್ಮಿಲನದ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತೆ ನಿಮಗೆ ” ಎಂದು ಕೊಂಚ ‘ ತಾಜಾ ’
ಮಾಡಿದೆ.

“ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇನು ಪಾಪ, ನೀವೂ ಕನ್ನಡಿಗರು
ಅಂತೀರಾ ” ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತ ಮಾತು ಜಗ್ಗಿದರು.

“ ನಿಮ್ಮಾಣೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸ್ವಾಮಿ ನಾವು, ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು
ತಾಲೂಕುಗಳನ್ನು ಕೇಳರೇ ಕೊಟ್ಟರಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ? ಆ ಆರು
ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು. ”

“ ಉಳಿದವು ? ”

“ ಉಳಿದ ಮೂರು ಕುತ್ತಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ನಿ. ತಮ್ಮ ಊರಾವುದು ? ”
ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೇಳಿದೆ.

“ನಮ್ಮದು.....ರು. ಮನೆ ನಿಮಗೆ ಕೊಡೋಕೇನು ಅಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ ಬಿಡಿ. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ನಾವು ಕೊಡೋದು. ಅದರೆ..... ರಿನ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೇ ಕೊಡೋದು. ನಿಮ್ಮದು ಬಳ್ಳಾರಿ ಅಂತೀರಲ್ಲ ?”

“ನನ್ನ ದುರ್ಬೈವ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆ ಇದ್ದದ್ದು.”
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು.

“ ಬರ್ರೇನೆ ” ಎಂದು ಅಡಿದಂತೆ ಮಾಡದೆ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟರು.

“ ಟ್ರೂಮನ್ನರ ಏಕತಂತ್ರ ಜಗತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರೆ ಜೆನ್ನಾಗಿತ್ತು, ನೀವು ” ಎಂದು ಕೂಗಿದೆ.

‘ಕ್ಯಾ’ನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಹೆಂಗಳೆಯರನ್ನು ಹಿಂದೆ ದೂಡಿ ಓಡಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಉತ್ತರವಿತ್ತರು:

“ ಹೋಗಬೇಕು, ಸಂಕುಚಿತ ಪ್ರಾಂತೀಯತೆ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ.....”
ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಕಂಡಕ್ಕರನು ‘ರೈಟ್’ ಕೊಟ್ಟ. ಮಳೆಯೂ ನಿಂತಿತು.

ವಿಶೇಷಸಂಚಿಕೆ:

‘ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳಿಸಿರಿ’ ಎಂಬುದೊಂದು ಮೇಹರ್ಬಾನಿ ಪತ್ರವು ಒಟ್ಟು ನೋಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸಂಪಾದಕರಿಂದ ಬಂದಿತು; ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು ತಿನ್ನುವಿಗೆ, ಈ ಮಹಾಶಯರ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳವರೆಗಂತೂ ನಡೆಯುವದಲ್ಲ ಎಂದು. ಇವರ ಮಾಮೂಲು ಸಂಚಿಕೆ ಹೊರಡುವದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ; ಇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿರುವದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ ! ನಮ್ಮ ಸಂಪಾದಕ ಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಬರೆಹಗಾರರೇ ಇಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ; ಬರೀ ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಯಾರಾರು ಯಾವಾವ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದುಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕವಿವರ್ಯರಾದ ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ‘ಜಪಾನ ಹಡಗು ಪಡೆ’ಯ ಮೇಲೆ, ವಿಕೀಕರಣದ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ‘ನಟಿ ನರ್ಗಿಸ’ಳ ಮೇಲೆ (!), ಕಾಮ್ರೇಡ ಕುಳಕುಂದರು ‘ದೈವಭಕ್ತಿಗಿಂತ ಬೇರಿಲ್ಲ’ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ, ಉಡುಪು ಬಾಲ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಜಿತಕಾಮೇಂದ್ರರು ‘ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ’ದ ಬಗ್ಗೆ, ಪ್ರೋಲೀಸ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ ಫಕ್ರೂಸಾಹೇಬರು ‘ಪ್ರಾಣಿವಯಿ’ಯ ಮೇಲೆ, ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತರೊಬ್ಬರು ‘ಹೊಲಿಗೆಕಲೆ’ಯ ಬಗ್ಗೆ, ತೆಲುಗು ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಔಷಧಿಯ ಹೆಸರೇ ಎಂಬೊಬ್ಬ ಖಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಕಡುಗಲಿಗಳೊಬ್ಬರು ‘ಅಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿರಿಮೆ’ಯ ಬಗ್ಗೆ, ಕುಶಲ ಕವಿಗಳಾದ ಕಣವಿ ಅವರು ‘ಕೋಳಿ ನೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೆ ವಿಹಿತಮಿನ್ನುಗಳು’ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು, ಮೂರು ರೈಲುಗಳು ಸೇರುವ ಗುಂತಕಲ್ಲನ್ನು ಸಹ ನೋಡದ ಗೌಡರು ‘ಅಮೇರಿಕೆಯ ಮೂಲಶಿಕ್ಷಣದ’ ಮೇಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೊಬ್ಬರು ‘ಹರಿಗೆ ಅಸ್ವತ್ರಿ ಏಕೆ ಬೇಕು?’ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು, ಭಾವಜೀವಿ

(ಭಾವನ ಮೇಲೆಯೇ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ) ಗಳಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಭಾವವೈದುನರೊಬ್ಬರು ' ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಕಷ್ಟಸಂಕಷ್ಟಗಳು ' ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ, ಮಾನ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು 'ಕಸೂತಿ'ಯನ್ನುಕುರಿತು, ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ಮಹಿಳಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿನಿಯವರು 'ಕಂಬಳಿ ಕೈಗಾರಿಗೆ' ಯ ಮೇಲೆ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಗೆಗಾರನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ತಿಂಮನು 'ಅಳುವಿ'ನ ಬಗ್ಗೆ, ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀಯುತ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಸಂಪಾದಕರ ಕೋರಿಕೆಯ ರೂಪದ ಅಚ್ಚು ಅಥವಾ ಬೇರಿನ್ನಾವಾದರೂ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಿರಿ ಎಂಬ ವಿ. ಸು. ಒಂದು ಇದ್ದಿತು, ತಿಂಮನ ಸುದೈವ ದಿಂದ. ಹಾಗಾದರೆ ' ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ವಿಷಯವೇ ಇರಲಿ!

ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಯಾವಾವಾಗ ಹೊರಡಬೇಕು-ಅಲ್ಲ-ಹೊರಡುತ್ತವೆ ಎಂಬದನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಹತ್ತಿದ ತಿಂಮ. ನಲವತ್ತೇಳರಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಗುಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿರುವದು ಅಗತ್ಯ ಹದಿನೈದರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಚಿಕೆ. ದಸರೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನವೆ ಹುಟ್ಟಿರುವದು ವೈಸೂರಿಗರ 'ದಸರಾ ಸಂಚಿಕೆ,' ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಾಮೂಲು ' ದೀಪಾವಳಿ ಸಂಚಿಕೆ ' ; ಕಳ್ಳವೇಟೆ ಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದವನ್ನುಕೊಂಡು ತಯಾರಿಸಿದ ' ಬಾಪುಜಿ ಸಂಚಿಕೆ ; ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗ ದರೂ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದರೆ 'ಅರವತ್ತು ತುಂಬಿದವರ ಸಂಚಿಕೆ ; ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತೆ ಆದರೆ 'ಅರವತ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಕಡಿಮೆಯಾದವರ ಸಂಚಿಕೆ ; ' ಪೋಷಕ ಪ್ರಧಾನಪೋಷಕ ವರ್ಗದ ಹಣವೆಂಬ ಬಾಲಸಂಜೀವಿನಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಕಂಠಲ್ಲಿ ಜೀವಹಿಡಿದು ಪತ್ರಿಕೆಯು ಲಿವರ ಅದ ಮಗುವಿ ನಂತೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಬದುಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ' ಪ್ರಥಮ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆ ' ಅದೆಂದೋ ಏಕೋ ಹೇಗೋ ಸತ್ತವರ ಶ್ರಾದ್ಧ ಇಂದಾದರೆ 'ಶ್ರಾದ್ಧ ಸಂಚಿಕೆ,' ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಮಗಳು ಆದರೆ ' ಮಗಳ ಸಂಚಿಕೆ ; ' ಊರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನವಾದರೆ 'ಸಮ್ಮೇಲನ ಸಂಚಿಕೆ,' ಎತ್ತಿನ ಜಾತ್ರೆ ಯಾದರೆ ' ವೃಷಭ ಸಂಚಿಕೆ,' ಏನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ಸಂಚಿಕೆ' ಹೀಗೆಯೇ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಏನಾದರೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಹಂಚಿಕೆ.

“ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಕತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪುಣ್ಯಕಟ್ಟೆ ಕೊಳ್ಳು ” ಎಂದೊಬ್ಬ ತಂದೆ ಬಹುವಾಗಿ ಕಾಡಿದರು ತಿಮ್ಮನನ್ನು.

“ ಎಷ್ಟು ಪುಟಗಳು ಇದೆ ? ” ತಿಮ್ಮ ಕೇಳಿದ.

“ ಅದೇನು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ದೊಡ್ಡದಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕತೆ ಅದು. ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮಿಕ್ಕಬಹುದು. ”

“ ಆಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಎಷ್ಟಾದರೇನು ? ಚಿಕ್ಕವನು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕ ಕತೆಯೇ ಅದು. ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳು ತಡೆಯಿರಿ. ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಸುಗ್ಗಿ ಬರಲಿ. ಎಲ್ಲ ಕಸಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಗತ ಕೊಡುವ ಮುನಿಸಿಪಾಲ್ಟಿ ಅದು. ” ಎಂದನಂತೆ ತಿಮ್ಮ.

ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಾರದಂತಹ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬರೆಯುವವರಿದ್ದರೆ ಅವರು ಏಳು ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಏನೂ ಬರೆಯದೆ ಕಳೆಯತಕ್ಕದ್ದು. ಎಂಟನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ಆ ಗಳನ್ನು ಆರಂಭ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮಳೆ ಬಂದು ಜನರು ಸೇರದೆ ಆಗದಿದ್ದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಭಾವಣವು ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕು ? ಕೊಟ್ಟ ಅಳತೆಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ತಕ್ಕಷ್ಟೆ ಮಿತಕಾವು ಇರಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಾನುಲಿ ಭಾವಣಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಲ್ಲಿ ಎಡೆ ಇದೆ ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳೇ ಹೊರಡದಿದ್ದರೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಬಾಲಗೋಮಾಲರೆಂದೂ ಕಂದಸರಸ್ವತಿಗಳೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಮೊದ್ಡುಮುಖ ಬೇರೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ? ಮಗಳು ಎತ್ತರ.ಜಿಗಿತದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಪಡೆದುದು, ಅಜ್ಜಿಯು ಸಂಗೀತ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದುದು, ಭಾವನು ಭರತ ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಲೆ ಎನಿಸಿ ಕೊಂಡುದು, ಅಳಿಯನು ‘ಅವಲಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುವ ಜೂಜಿ’ ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜೀರ್ಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿದುದು, ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು ನಿದ್ರೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿದುದು, ತಾಯಿಯು ಸೋಡಾವುಡಿ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದುಬಾರೆ ಉಪ್ಪು ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಳೆ ಬೇಯಿಸಿದುದು, ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳು ರೇಡಿಯೋದ ಮುಂದೆ (ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ) ಹಾಡಿದುದು, ಅಜ್ಜನು ಅಡಿಕೆಯನ್ನು

ಕಡಿದುದು, ಸ್ವತಃ ತಾನು ರೈಲ್ವೆ ಗೈಡನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದುದು ಈ ಜಗ
ತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನವ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ
ವಿಶೇಷಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ ?

ತಿಮ್ಮನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸಯೋಚನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಯಾರ
ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ ? ಸಂಪಾದಕರ ಸಂಪಾದನೆ
ಯಂತೂ ಕಂಡಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಲೇಖಕರಿಗಾಗುವ ಲಾಭವು ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿ
ಯದು? ಇನ್ನು ಓದುಗರಿಗಾಗುವ ಜ್ಞಾನೋದಯ! ಆ ಮಾತಿಗಂತೂ ಅಸ್ಪ
ದವೇ ಇಲ್ಲ. ಧನ್ಯ ಏಜಂಟ, ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ.

ಕಂಟ್ರೋಲ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ

ಮನೆ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇನೆ? ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜಾತಿಗಳಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಕಾವುರವಿರಲು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದೊಂದು, ಬಾಡಿಗೆ ಬರಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದನ್ನೊಂದು. ಈ ಎರಡನೆ ಜಾತಿಯ ಸಾಲ್ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕ್ಸಿ ಮಾಡಿದ ಭೂಪರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ. ಒಳಗೋಡೆಗಳು (ಗೋಡೆಗೆಂಟು ಗೋಡುಗಳು) ಅಟ್ಟಿಯ ಎರಡುಮನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ. ಕಡೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ ಕೆಮ್ಮಿದರೆ ಮೊದಲ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ಉದುರುವದು ನಿತ್ಯದ ಅನುಭವ. ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನಿದ್ರೆ ಹಗಲೇ, ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೆಲೆಯೇ. ಬೆಳ್ಳಂ ಬೆಳಗೂ ಲೋಯ್ ಲೋಯ್ಯೆಂದು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚದೆ ಮಗುವಿನ ಕೆಮ್ಮು. ಆದರೆ ಆ ಮಗು ಯಾರ ಮನೆಯದು ಎಂದು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವದು ಹೇಗೆ? ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಹದಿನೈದು ರಾತ್ರಿಗಳು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಎದ್ದು ಸೆಂಟ್ರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಕಡೆಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ, ಆ ಮಗು ಯಾವ ಮನೆಯದೆಂದು. ಒಬ್ಬ ಸಿ. ಐ. ಡಿ. ಅಧಿಕಾರಿಯ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದೆ. ಈ ಬಾಲಜೋರನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು. ಬಹು ನೂತನ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೇಸಿನ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸಿದರು, ಈ ಜಾಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಪ್ರತಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಲೆಂಬ ರಂಧ್ರ ಕೊಂಡು ಧ್ವನಿವಾಹಕ ಯಂತ್ರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಐದೇ ನಿಮಿಷ ದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನಲ್ಲ! ಮುಗಿಲು ನಡುಗುವಂತೆ ಬಂದಿತು, “ಲೋಯ್ ಲೋಯ್.” ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿ ಆಗಿ ನೋಡಿದೆವು. ಕೂಡಲೆ ಓಡಿದೆವು ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಿಡಿಯಿರಿ ಹಿಡಿಯಿರಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ. ಆ ಮಗುವಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಬೈದು ಮನೆ ಬಿಡಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. “ತೆಗೆಯಿರಿ ಬಾಗಿಲು” ಎಂದು ಆ ಮನೆಮುಂದೆಯೇ ಹೋಗಿ ನಿಂತೆವು. ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಿತು ನನ್ನದೇ ಮನೆ! ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ

ಚಿರಂಜೀವ, ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚದೆ ಲೋಯ್ ಲೋಯ್ ಮಾತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತ ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಡಾಕ್ಟರ ಮಳಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಾಜರಾದೆ. ಎರಡೇ ತಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರ ಮನುಷ್ಯ ಬಂದು ಕದತೆರೆದು ಕಸ ಬಳೆದು ನೀರು ಚೆಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರು ತಿರುವಿ ಮಾಯವಾದ. ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಂಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗೋಡೆಗೆ ಅತು ಗೊರಕೆಹೊಡೆದೆ. ಕನಸೂ ಬಿದ್ದಿತು. ಡಾಕ್ಟರು ಔಷಧಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೂ ಮಗುವಿನ ಕೆಮ್ಮು ಗುಣವಾದಂತೆಯೂ ತೋರಿತು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹುಸಿ ನಗು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸುರುವಾಯಿತು. ಲೋಯ್ ಲೋಯ್. ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಡಾಕ್ಟರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರು. ನಾನು ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕಿ ಆ ಊ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನೆಯೇ ಅಪ್ಪಣೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು.

“ ಈ ಕೆಮ್ಮಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಇಲ್ಲವಯ್ಯಾ. ಇದೂ ಎಪ್ಪತ್ತಿನ ಕೆಮ್ಮು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಹಳೇ ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಹೋಗು ” ಎಂದರು.

ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಡಾಕ್ಟರರೂ ಸಹ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿದ ರಲ್ಲಾ ಎಂದು. ವೈದ್ಯರ ವಸೆಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದೆ. ಸದ್ಯ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ, ವೈದ್ಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅದರೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಕೋತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಾಬಿಯಂತಿದ್ದರು. ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. “ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅವರ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಡಿಯೆಪ್ಪಾ ದಮ್ಮಯ್ಯಾ, ಅವರು ನಶ್ಯದ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ” ಎಂದು ಹೊಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಹುಷಾರಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಲೋಯ್ ಲೋಯ್ ಸುರುವಾಯಿತು. “ ಇದಕ್ಕೇನಾ ನೀವು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದದ್ದು ? ಇದಕ್ಕಲ್ಲಿದೆ ಔಷಧಿ! ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ಜೋಯಿಸರನ್ನು ಕೇಳಿರಿ ” ಎಂದವರೇ ಸಿಡಿಪಡಿಸಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಶ್ಯಹೀನ ವೈದ್ಯರ ಶೈಶೋಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಳಜಾರಿಬಿಟ್ಟರು.

ಯಾರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರೂ ಭಟ್ಟರಿಗಂತೂ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ ? ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅವಸರ ಅವರಿಗೆ. ಕುಚೇಲನಂತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರಕು ಚಾಪೆ ಹಾಕಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಮಂತ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜಪಿಸೇಬಿಟ್ಟರು. “ ಇದು ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಇದು ಎಪ್ಪತ್ತಿನ ಕೆಮ್ಮು. ಇದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಇಲ್ಲ, ಇದು ಗುಣವಾಗುವ ರೋಗವೂ ಅಲ್ಲ, ಇದು ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ದುಷ್ಟರ್ಮ, ಕಾಟ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ

ಮಂತ್ರ ಬಲವೇ ಮದ್ದು. ಮಗುವಿನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಂತ್ರ(ತಾಯಿತ) ಬರೆದು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ನಾನೇ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನಿ. ಎಷ್ಟತ್ತು ಊರುಗಳ ಹೆಸರು, ಎಷ್ಟತ್ತು ನದಿಗಳ ಹೆಸರು, ಎಷ್ಟತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಳ ಹೆಸರು, ಎಷ್ಟತ್ತು ಗವಿಗಳ ಹೆಸರು, ಎಷ್ಟತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ನಟಿಯರ ಹೆಸರು, ಎಷ್ಟತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಹೆಸರು. ಎಷ್ಟತ್ತು ಕಾಡುವೃಗಗಳ ಹೆಸರು ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರ ಮಾಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಮಗುವಿನ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಎಷ್ಟತ್ತೆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಮ್ಮು ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಮುಖ ನೋಡಿದರು. ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಆಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದು ತಲೆ ತೂಗಿದೆ. “ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಾಮ್ರದ ತಗಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ನೀವೇ ತಂದು ಕೊಡಿ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧವಿದೆ.” ಎಂದು ಅವಸರಪಡಿಸಿದರು. ನಾನೇ ಧನ್ಯ ಎಂದವನೇ ಮಗುವನ್ನು ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ನೇರವಾಗಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ಸಾಗಿದೆ. ಎದುರಿಗೇ ಇದ್ದವು ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನ ಹಾಳೆಗಳು. ಒಂದು ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ತಗಡಿನ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ “ಒಂದೇ ಆಣೆ ಸ್ವಾಮಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದವನೇ ಕೈಯೊಡ್ಡಿದ. ಆಣೆ ಕೊಟ್ಟೆ. “ಇದು ಸರಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪರ್ಮಿಟ್ ಎಲ್ಲಿದೆ” ಎಂದು ತಕರಾರು ಹೂಡಿದ. ಆಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತಹಶೀಲದಾರರ ಪರ್ಮಿಟ್ ಬೇಕೆಂದು ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿಗೆ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಬಡ್ಡಿದತ್ತು. ತಂದರಾಯಿತು, ಇದಕ್ಕೇಕೆ ಯೋಚನೆ ಎಂದು ಕಚೇರಿಯ ಕಡೆ ಕಾಲ್ತೆಗೆದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಚಿರ ಪರಿಚಿತರೇ! ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಮುಖ ಜೋಲು ಹಾಕಿ ಪೇಚಾಡ ಹತ್ತಿದರು. “ನಿನ್ನೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತೆ ನೀವು? ಇವತ್ತೇ ಸರಕಾರದಿಂದ ಹುಕುಂ ಬಂದಿದೆ.”

“ಎನೆಂದು?” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದೆ.

“ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ಕಲೆಕ್ಟರರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ ಎಂದು. ಇವತ್ತಿನಿಂದ ನಾವು ಕೊಡುವಂತಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಕುಲಿಕಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು.

ಬಿಸಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆಯೇ ಕಲೆಕ್ಟರರ ಆಫೀಸಿನ ಅಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸುಸ್ವಾಗತ. ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದವರೇ. ಸಿ. ಐ. ಡಿ. ಅಧಿಕಾರಿಯು ಧ್ವನಿವಾಹಕ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತಂದಾಗಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆಯೂ ಹೇಳಿದೆ.

“ಅಯ್ಯೋ, ಇಷ್ಟೇನೆ ? ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಯೋಚನೆ ? ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಬರೆದುಕೊಡಿ, ನಾಳೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ ಪರ್ಮಿಟ್.” ಎಂದು ಬಿಳಿಕಾಗದವೊಂದನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆಲ್ಲ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ಮನೆಗೆಬಂದು ನಾಳೆನ ಹಾದಿಕಾಯುತ್ತ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಕುಳಿತೆ. ಅಕೋ ಇಕೋ ಇಂದು ಅಂದು ಎಂದು ಹಿಂದು ಮುಂದು ಅಡ್ಡಾಡುವವರೊಳಗಾಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಮೇಲಿನವರನ್ನಾ ದರೂ ಕಂಡು ಬಿಡೋಣವೆಂದು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ ಹಾದಿ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಜೆ ಜವಾನನು ಅಡ್ಡಬಂದು ನನ್ನ ಸಹಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅಂತೂ ಪರ್ಮಿಟ್ ದೊರೆಯಿ ತಲ್ಲವೆಂದು ಲಕೋಟಿ ಹಿರಿದು ನೋಡಿದರೆ. ನನ್ನ ಅರ್ಜಿ ನನಗೇ ವಾಪಸ್! ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಜಿ ಅದರ ಫಾರ್ಮಿನ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸ ಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳು ಏಕವ್ಯಾ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅದೂ ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು! ನನ್ನ ದಂತಹ ಹೆಸರಿನವರಿನ್ನೊಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರಂತೆ; ನೊದಲು ಅವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ, ಈ ಲಕೋಟಿ. ಆಯಿತು, ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಫಾರ್ಮನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಟ್ಟಾಯಿತು. ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟೆ. ಕೆಮ್ಮಿನ ಪುಣ್ಯ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿ ಸವೆದಂತಿಲ್ಲ.

“ತಾವ್ರದ ತಗಡಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರರಿಂದ ಐದೇ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕಲೆಕ್ಟರರು ಅರ್ಜಿ ಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಿವಿಲ್ ಸಪ್ಲೈಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ; ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪರ್ಮಿಟ್ ನೇರವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟರು. ದೊಡ್ಡೋರ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಳಂಬವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಸಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಳಂಬವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಿವಿಲ್

ಸಪ್ಲೈಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು; ಪರ್ಮಿಟ್ಸ್ ಅಲ್ಲ—ಉತ್ತರ: “ನೀವು ಬೇಡಿರುವ ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ಭೂಸಾಗುವಳಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಮಿಟ್ಸ್ ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ವಿಷಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ತಗಡು ಬೇಕಾಗಿರುವುದು “ಯಂತ್ರ” ಕ್ಯಾಾಗಿ ಎಂದು ನೀವು ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಆಫ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ಸ್ ಕಮೋಡಿಟೀಸ್ ಅವರ ಕಡೆ ರವಾನೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡುವಿರಾಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಉತ್ತರವು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾಗದವನ್ನು ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಕೊಂಡು, ಮರುದಿನವೇ ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಆಫ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ಸ್ ಕಮೋಡಿಟೀಸ್ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದಿಟ್ಟು ಅದರ ಮರುದಿನವೇ ರವಾನೆಮಾಡಿದೆ. ಎಂಟೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿತು ಪರ್ಮಿಟ್ಸ್, ಉತ್ತರ “ನೀವು ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ಯಂತ್ರಕ್ಯಾಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ಮತಿನರಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮಂಧಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಮಸಿನರೀಸ್ ಅವರ ಕಡೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿರಿ” ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಬಂದಿದ್ದಿತು ಅದರಲ್ಲಿ. ಆಯಿತು, ಸುಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್ ಆಫ್ ಮಸಿನರೀಸ್ ಅವರಿಗೂ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಅವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವ ಮೂಹೂರ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿ.ತೆರೆದು ಕುಳಿತೆ. ವಿಕಂಬವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಉತ್ತರ “ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಬೇನ್ನೇನನ್ನೂ ಇಡುತ್ತಾರಾದ ಕಾರಣ ಇದು ಮಸಿನರೀಸ್ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರದೆ ‘ಸ್ಟೇರ್ ಪಾಟ್ಸ್’ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವದಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಅಫೀಸರ್-ಇನ್-ಚಾರ್ಜ್ ಆಫ್ ಸ್ಟೇರ್ ಪಾಟ್ಸ್ ಅವರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವರೇ ನಿಮಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ಸ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ “ಎಂದಿದ್ದಿತು ಅದರಲ್ಲಿ” ಅವರ ಇಚ್ಛೆ, ಅವರು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟೆ. ಕೂಡಲೆ ಸುರುವಾಯಿತು “ಲೋಯ್ ಲೋಯ್.” ಅಳದೆ ಕುಳಿತರೆ ಅಮ್ಮನೂ ಅನ್ನು ಇಕ್ಕುವದಿಲ್ಲವೆಂಬದು ನೆನಪಾಗಿ ಅವರಿಗೂ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಒಂದೇ

ವಾರದೊಳಗಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಉತ್ತರವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡೆ. “ಕೂಸಿನ ಕೆಮ್ಮಿಗೂ ಸ್ಪೇರ್ ಪಾರ್ಟ್‌ಗೂ ಅದುವ ಸಮ್ಮುಧವೂ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ಬೇಡಿದಂತೆ ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿಗೆ ಪರ್ಮಿಟ್ಯು ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೆಂಜ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೇ ಕಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಲೋದಿಗೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ ” ಎಂದಿದ್ದಿತು ಅದರಲ್ಲಿ. ನೀನೆ ಗತಿ ಎಂದು ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೆಂಜ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೇ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು ಪುನಃ ಎರಡಾಣೆ ಅವರ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ ತರ್ಪಣಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗಿನ್ನೊಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದೆ. ದೊಡ್ಡೋರ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತೆಯೇ ? ಒಂದೇ ವಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಮರುತ್ತರ ಬಂದೇ ಬಿಚ್ಚಿತು ಅವರಿಂದ “ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಖಾತೆಗಳು ಬೆಳೆದಿರುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಯಾವ ಖಾತೆಯು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತಕರಾರು ಬಂದಿದೆ ಈ ಸಂಶಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಕಾರದ ಉತ್ತರವು ಬಂದಕೂಡಲೇ ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಜಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಲಾಗುವದು ” ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಿತು ಅದರಲ್ಲಿ.

ಅಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲೆ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ತಿಳಿದವರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು: ವ್ಯವಸಾಯ ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಇದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಂತೆ. ವಿಲಾಯಿತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಈ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಎರಡೇ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಅದರೂ ನನ್ನ ದುರ್ದೈವ ! ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ತಾಪ ಉಂಟಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ದೂರು ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯು ವಿಶೇಷ ಸುದ್ದಿ ! ಈ ವಿಚಾರಣೆ ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೂ ನನಗೆ ಯಂತ್ರ ಬರೆಸಲು ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಲೋಯ್ ಲೋಯ್ ತಪ್ಪು ವಂತಿಲ್ಲ.

ಜಿಲ್ಲೆ ತರಲು ಸೆಟ್ಟಿಯ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಸೆಟ್ಟರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು: “ ಯಂತ್ರ ಬರೆಸಲು ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ಬೇಡಿದಿರಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಏಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ? ” “ಇನ್ನೂ ಪರ್ಮಿಟ್ಯು ದೊರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಸೆಟ್ಟರೆ ? ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. “ಅದಕ್ಕೇಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪರ್ಮಿಟ್ಯು ?” ಒಂದಾಣೆ ತಗಡಿಗೆ ? ಮೇಲೆ ಎರಡಾಣೆ

ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿ, ನಾನೇ ತಗಡು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿ ಕೈಯೊಡ್ಡಿದರು ಸೆಟ್ಟರು.

ಒಂದಾಣೆ ತಗಡಿಗೆ, ಎರಡಾಣೆ ಕಂಟ್ರೋಲ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದು ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನೊಂದಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಚಿರಂಜೀವ ಗೊರಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ.

“ ಇದೇನೆ ಲೋಯ್ ಲೋಯ್ ಮಾಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ ? ” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದೆ ಮನೆ ಅವಳನ್ನು.

“ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಇರುತ್ತೆ ಆ ಕೆಮ್ಮು ? ಎಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳು ಅಯಿತು, ಕೆಮ್ಮು ತಾನೇ ಹೋಯಿತು. ” ಎಂದು ಹುಸಿನಗು ನಕ್ಕಳು.

ಕೂಡಲೇ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಲು ಹಿಂದಿರುಗಿದೆ “ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಪುನಃ ಹೊರಟಿರಿ ? ” ಎಂದು ಅಡ್ಡಬಂದಳು.

“ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಕಳ್ಳ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಈ ತಾಮ್ರದ ತಗಡನ್ನು ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಒನಾವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಓಡಿದೆ.

ತಿಮ್ಮ ಗರ್ವಭಂಗ

ತಿಮ್ಮನ ತಲೆ ! ಹಾಳ. ತಿಮ್ಮನ ತಲೆ ಹೊರಬಂದುದೇ ತಡ, ರವರವ ಬಿದ್ದವು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಎಸೆದರು ಎಂದು ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದ ತಿಮ್ಮ. ನಗನಗುತ್ತ ಇದ್ದೊಂದು ತಲೆ ಬಾಗಿವ. ಲವ್! ತಲೆ ಕೆದರಿ ಕೈನವರಿ ನೋಡಿದ. ಮೊದೊಂದು ಹರಳು ತಲೆಗೆ ಬಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ದೂರ ಸಿಡಿಯಿತು. ಹಲ್ಲು ಕೆಸಿದರು ಹರಳು ಎಸೆದವರು; ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮುಖ ನೋಡಿದರು—ತಿಮ್ಮ ಹೇಗೆ ಅಳುತ್ತಾನೋ ನೋಡ ಬೇಕೆಂದು. ಪಾಪ ! ಹರಳಿನ ಮದ್ದೆವ !! ತಿಮ್ಮ ನಕ್ಕ. ಹರಳು ಅತ್ತಿತು !!!

“ ಎನೋ ತಿಮ್ಮಾ. ಹೇಗೆ ತಲೆ ? ಹರಳು ಬಡಿದು ನೋವಾಯಿ ತೇನೋ ನಿಸ್ಸ ತಲೆಗೆ ? ” ಎಂದರು ಅವರಿವರು.

“ ತಲೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಕು. ತಲೆನೋವು ಬೇಡ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ನನ್ನೊಡೆಯಾ ? ಹರಳು ಬಗೆಯುವ ಕೈಗೇನು. ತಲೆ ಇರಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೂ ಇಲ್ಲ. ”

“ ಅಲ್ಲವೋ, ಹೇಗೆದೆ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ? ”

“ ಲೇತನಾ ಅಕ್ಕಿ ಸ್ವಾವಿ. ಸರಕಾರಿ ಕಸ. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹರಳಿಲ್ಲದ ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಎಲ್ಲಿವೆ ? ”

ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಿಂತವರೆಲ್ಲ ಮೊಳೆಂದು ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು. ಬೇರೇನು ಬೇಕು ? ತಿಮ್ಮನ ತಲೆಯು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿ ಧರಾ ಎಂದು ತೇಗಿತು. ಹರಳೆಸೆದ ಕೈಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು; ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಯಿತು.

• ಹನಿ ಹನಿ ಕೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ—ಕೋತಿಗೆ ಕಿರಿಟಿ ಇಟ್ಟರೆ ಕೊಳ್ಳ ’ ಎಂದಂತೆ ತಿಮ್ಮನ ತಲೆಗೆ ವಿಸರೀತ ಗರ್ವ ಬಂದಿತು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಸ್ವಾಗತ

ದಿಂದ, ಒಂದೇ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ವ ಎಂದು ತಿರುಗಿತು ತಿಂಮನ ತಲೆಯ ತಲೆ; ಬೆನ್ನ ಕಡೆ ಮುಖವಾಯಿತು.

ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳು ಕುಟ್ಮೋಲ ಇಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಆದವು. ದಿನಗಳು ಉರುಳಿ ತಿಂಗಳಗಳು ತಂಗಳಾದವು. ಕೈಲಾಸ ದಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಿಂಮನ ತಲೆಗೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಭೂಲೋಕದ ನೆನಪಾಯಿತು. ತನ್ನ ತಲೆಯ ವರ್ಚಸ್ಸು, ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೇಗಿದೆಯೋ ನೋಡಬೇಕು ಎಂಬ ಚಪಲ ಸುರುವಾಯಿತು, ತಿಂಮನ ತಲೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ಕಾಲಿಲ್ಲದ ತಿಂಮನ ತಲೆಯು ಕೈಲಾಸದ ಮಾಲಕನ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಉರುಳುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಬುಕ್ಕಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ. ಸಾಲಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು ಸಹಸ್ರಾರು ಪತ್ರಿಕೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಗಳು ಕುಂಟುತ್ತ ಓಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕೂಡವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ಗೊರಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವೋಸಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವಾಸಿಹೋಗಿ ಮೂಸುವವರಲ್ಲದೆ ಮುಸುಗುತ್ತಿದ್ದವು, ವಾರ್ಷಿಕ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಸತ್ತುಬಿದ್ದು ನೂರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಆರಾಣ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ! ಒಟ್ಟಾರೆ ನೋಡುವಂತಿದ್ದಿತು (ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ !) ಜಾತಿಗೆಟ್ಟ, ಬಿಳಿ ಕಾಗದದ ಸಂತೆ !!

ತಿಂಮನ ತಲೆ ದೂರ ನಿಂತು ನೋಡಿತು, ಯಾರಾರ ರವಗಳು ಇವೆಯೋ ಈ ಸಂಶಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದು. ಗದುಗಿನ ' ಗರ್ವನೆ ' ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಿತು, ಚೆಕ್ಕ ಧ್ವನಿಯಿಂದ. ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿರುವ ' ರಂಜನೆ ' ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದಾದ ' ವಂಚನೆ, ' ಹುಬ್ಬಳಿಯು ' ಹೊಲಸು, ' ಧಾರವಾಡದ ' ದೊಡ್ಡ ಬೆಲೆ, ' ಬೆಳಗಾವಿಯು ' ಬಾರಕೋಲು, ' ಒಕ್ಕಾ ರಿಯು ' ಬೈ, ' ಪುಣೆಯ ' ಪುಕ್ಕಟಾ ' ಮರಾಠಿನ ' ಅತಿಮಾತು, ' ಬೆಂಗಳೂರಿನ ' ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಪುಟಗಳು, ' ಮೈಸೂರಿನ ' ಮಹಾಸವ್ವಮಿ, ' ಬಿಜಾಪುರದ ' ಬರಗಾಲ, ' ರಾಮದುರ್ಗದ ' ದುರಂತ, ' ಉಡುಪಿಯ ' ಇಡ್ನಲಿ, ' ಹರಿ ಹರದ ' ಹಾಳು ಕತೆಗಳು, ' ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ' ಕೇಳುತ್ತಿಗಳು, ' ಪಾವನ ಗೇರಿಯ ' ಹಣ-ನೋಣ, ' ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ' ಚೇಳು, ' ಗಜೇಂದ್ರಗಡದ ' ಗಠಾರ' ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲರೂ (ಬರೆದವರು) ಓದಲೇಬೇಕಾದ ತ್ರೈವಾರ್ಷಿಕ, ದ್ವಿವಾರ್ಷಿಕ, ವಾರಿಕ, ದೈನಿಕ, ಗಳಿಗೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಗುಡ್ಡದಂತೆ

ನಿರ್ದವು. ಕೊಳ್ಳುವ ದೊಡ್ಡ ವಡ್ಡ ವಯಾಳು ದಣಿಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ. ಕೊಳ್ಳುವವರ ಅಪ್ಪನಂತೆ ತಿಮ್ಮನ ಮೊಟ್ಟನೆ ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಅದೆಷ್ಟು ಇದೆಷ್ಟು ಎಂದು. ಕಿಸಕ್ಕೆ ಹಣ ಇಕ್ಕೆ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕೆ ಉಸ್ಸೆಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಪೂಜಾರಿ ಹೇಸರ ಏಜಂಟೆ ಓಡಿಯೆ ಬಂದ. ನೋಣವನ್ನು ಕಂಡ ಜೇಡನಂತೆ, ಜನರನ್ನು ಕಂಡ ಭಾಷಣಕಾರನಂತೆ. ಅಧಿಕಾರದ ರುಚಿಕಂಡ ದೇ. ಭ. ನಂತೆ. ಒಂದನೂರಾ ನಾಲ್ಕತ್ತೆಂಟು ಪುಟಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಕಾಲಾಣಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹನ್ನೆರಡೇ ಅಣೆಗೆ ಮೂರಾರು ಪುಟಗಳವರೆಗೂ ಮಾರಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಮ್ಮನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಏಜಂಟೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವಂತ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಅಚ್ಚಾದ ಉಜ್ವಲ ಬಡಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ !

ಒಳ ಒಳಗೇ ನಗುತ್ತ ತಿಮ್ಮನ ಕೇಳಿದ, “ತಿಮ್ಮನ ತಲೆ ಇದೆ ಏನೋ ಏಜಂಟೆ ? ” ಎಂದು.

“ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ. ನಿಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದಾಗ ಹಣ ಕೊಡಿರಿ ” ಎಂದವನೇ ಕಾರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದಿರಿಸಿದ.

“ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು ? ”

“ ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪ-ಅಲ್ಪಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಹಳ ಸ್ವಾಮಿ, ಒಂದೇ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ” ಏಜಂಟೆ ಗಂಟೇಬಿದ್ದ

“ ಬೇಡ ಬೇಡೋ, ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ”

ತಿಮ್ಮನ ಕಾರು ಟುಕ್ ಎಂದು. ಹಟಮಾರಿ ಏಜಂಟೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿದ. ಮುಂದಿನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಮಲಗಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನೇ ಹೊಡಿದ.

“ ನಿನ್ನದೇನು ಕಾಟವೋ, ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ತಿಮ್ಮನ ತಲೆ ” ಮುಸಿ ನಗುತ್ತ ತಿಮ್ಮನ ಹೇಳಿದ.

“ ತಾವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಒಯ್ಯಲೇ ಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ, ಕಾಸಿನ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಸಾಕು. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಈ ತಿಮ್ಮನ ತಲೆಯ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ”

ನೇಕಾರ ಗೋಳು

6
 'ಪ್ರೀತಿಗೊಂದು ಕಾಲವಾದರೆ ಸೊಸೆಗೆ ಅನುಗಾಲ, ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಮಗನಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಬಾಳಿಗಾಲ' ಎಂಬಂತಾಯಿತು. ತಿಮ್ಮನ ಗತಿ, ಬೆಂಪು ಕರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿ ಬಾರ ಮುಖಂಡರೇ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಭಾಷಣದ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಾರವರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿಗೊಂಡು ಬಾರಿನ 'ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒಗ್ಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು, ಪುರಜನರೂ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. 'ಇದೇನೋ ತಿಮ್ಮನ, ಮುರುವು ತಿರುವು ?' ಎಂದಾರೋ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಇಷ್ಟೇ ಸರಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಕಂಪು ಅಕ್ಕಿ ಬಿಳಿ ಗೋದಿ ತಿಂದರೆ ಅಗುವದೇ ಹೀಗೆ' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿ ತಿಮ್ಮನ ಗಳ ಗಳ ನಕ್ಕು, ಮೂರ್ಖ ಮುಖಂಡರು ಬಾರ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಲ್ಲದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ದೊಡ್ಡ ಯೋಚನೆಯಾಯಿತು. ತಿಮ್ಮನಿಗೆ, ಹಾಗೆಯೇ ತಿಂದರಂತೂ ಅರ್ಜಿ ರೋಗ ಗ್ಯಾರಂಟಿ, ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಕರಿಮ ತಿನ್ನಲು ಡಾಲ್ಫಾ ಇದೆ—ಅದರೂ ಕಂಪು ಕೆಡುವ ಅಂಜಿಕೆ ಇದೆ, ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಕುರುಡಾದವರಿಗೆ ಈ ಸಲಹೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಾದ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ತಿಮ್ಮನಿಗೆ ಹಿಡಿಯಿತು ಒಂದು ಬಾರಿ ಭಾಷಣದ ಕುಚ್ಚು.

ಸ್ಲೇಗು, ಕಾಲರಾ, ಬರಗಾಲ ಬಂದೇ ಬರಬೇಕು ಬಾರಿಂದ ಮೇಲೆ, ತಿಮ್ಮನ ಬಾರಿನ ವಾಳೆ ಬಂದಿತು. ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿದರು—ನೇಕಾರ ಗೋಳು ಕೇಳುವ ನೆಪದಿಂದ, ನೇಕಾರಲೆಂದರೇನು? ದುಡ್ಡು ತಿನ್ನುವ ಮೂಳೆಗಳು ! ವಾಪ, ಅಮೆನ್ನು ಬಲ್ಲವ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವ ಭಂಡ ತನ್ನವನ್ನು ? ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದವನೇ ತಿಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ಬಂದ, ನೇಕಾರ ಪರವಾಗಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು. ತಾನು ತ ಕೆಡುವದೇ ಇಲ್ಲ, ತಾನು ಬಲ್ಲ ಸತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ! ಅಂತೂ ಸುರುವಾಯಿತು (ಮುಂದೆ ಮಾನ್ಯನಾಗಲಿರುವ) ತಿಮ್ಮನ ಭಾಷಣ, ಮಾಮೂಲಿಸಂತೆ ಕೆಮ್ಮುವುದು, ಕೇಕರಿಸುವುದು, ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು, ಬೆವರಿ ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸುತ್ತಲೂ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾರನ್ನೋ ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಂತೆ

ಮಾಡಿ. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕೆಮ್ಮಿ, ಎಂಟಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿ ಕೊಂಡು ಭಾಷಣವನ್ನು ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದ.

“ ಮಾನ್ಯರಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳೇ, ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಕಾರಣ ಮಾನ್ಯರಾದ ವರೇ, ಮತ್ತು ಮಾಮೂಲಾಗಿ ಭಾಷಣ ಕೇಳುವ ನಮ್ಮೂರಿನ ಭಕ್ತ ಬಕರಾದಿಗಳೇ,

ನೀವು ಏನು ತಿಳಿದಿರಿ ನಮ್ಮೂರ ನೇಕಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಂದ್ರೆ? ಪ್ರತಿ ಯೊಬ್ಬನೂ ಪುರುಷನೇ ಅಗಲಿ ಪುರುಷಕೇ ಅಗಲಿ-ನಮ್ಮೂರ ನೇಕಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲೇ ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು. ಇವರ ಸ್ಥಿತಿ ಅಂದ್ರೆ, ಈಗ ಇಷ್ಟು ಹೀಗೆ ಆಗೇವು, ಯಾಕುತಂತುತಂದ್ರೆ ಇವರು ಈ ಊರಾಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಕಮ್ಮಿ ಅಂದ್ರೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ. (ಸಭೆ ಯಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಕೂಗಿದರು—ಎರಡು ಸಾವಿರ ಅಲ್ಲ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಜನರು) ಹೂಂ, ಹುಂಗೆ ಆದ್ರಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ. ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಭಾಳಾ ಫಕುರೂನೂ—ಅಲ್ಲ ಫರುಕೂನೂ—ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಕಡಿಮೆ ಅಂದ್ರೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕೈವುಗ್ಗಗಳು ಅವೆ. (ಪ್ರಸಕ್ತ ಒಂದು ವನಿ-ಮೂರು ಸಾವಿರ ಅಲ್ಲ, ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಅವೆ) ಹೂಂ, ಹುಂಗೆ ಮಾಡ್ರಿ, ಎಂಟು ಸಾವಿರ. ಈ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಮಗ್ಗಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಇಲ್ಲಾ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ನೂಲು ಇಲ್ಲಾ. ಆತೊ ಇಲ್ಲೊ, ಈ ಎಂಟುಸಾವಿರ ಜನರು ಅಂದ್ರೆ ಏನು ತಿಳಿದ್ರಿ? ಅಗದಿ ಕಡಿಮೆ ಕಡಿಮೆ ಅಂದ್ರೆ, ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಅಂದ್ರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಂಬತ್ತು ನೂರುತೂ ಆಗೇ ಆಗ್ತದೆ; ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಬಾತ್ರೆಯಿಂದ ಅಣೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಎದಿ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ನೀವು ತೋರಿಸಿದವರ ಪಾದ ಬಡಿದು ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಈ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಅಂದ್ರೆ ನೋಡ್ರಿ, ಒಂದು ಡಿವ್ವಿಜನ್ನೇ ಆತು. ಅತಿಲ್ಲೊ? ಒಂದು ಡಿವ್ವಿಜನ್ನು ಅಂದ್ರೆ ನೋಡ್ರಿ, ಕೂರಿಯಾ ಯುದ್ಧಾನೆ ಗೆಲ್ಲೋವಪ್ಪ ಜನ ಆತು. ಅದ್ರೆ ಟ್ರೂಮನ್ನು ಸಾಹೇಬರೇ—ಕೇಳಿದೋ ಇಲ್ಲೊ, To err is Truman—ಅವರೇ ಹೇಳ್ತಾರೆ, ಏನು ಹೇಳ್ತಾರೆ ಅಂತ ತಿಳಿದಿರಿ? ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕೂರಿಯಾ ಪ್ರಕರಣವಾಗೆ ಅಟಂಬಾಂಬು ಹಾಕೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಏನಾತು ಅಂದ್ರಿ,

ಮನಸ್ಸು ನೈತಿಕ ಬಲ ಮಹತ್ವದ್ದಿದೆ. ಇವತ್ತು ಟ್ವೆಂಟಿ ಹರಾಡ ಬಹುದು. ಬಹುದೇನು ? ಹರಾಡೇ ಹರಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪನ್ನೂ ಬಹಳ ಪರಾಕ್ರಮ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯ. ಅದು ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾನೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇನು ತಲೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಬಿಡ್ಡಿ. ನಮ್ಮ ನೆಹ್ರೂನ ಮುಂದೆ. ನೆಹ್ರೂ ಅಂದ್ರೆ ಏನು ತಿಳಿದಿರಿ ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಂತಿ ಮೊತ ಇದ್ದಾನವನು. ಅವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾತ್ಮನೇ. ಅನ್ನಿ. ಯಾಕಂತಂತಂತಂದ್ರೆ ಅವನು ಬರೀ ಮಾಮೂಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಕಲ್ಲು; ಗಾಂಧೀ ಅವರಕಿಂತ ಬಂದು ಗುದ್ದುಮಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ನೋಡ್ವಿ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕಾಂತಿ ಕಾಂತಿ ಅಂದು ಕಾಂತಿ ಗಾಗಿ ಸತ್ತರು, ಮಡಿದರು, ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು, ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟರು. ಕಿರ್ತಿ ಶೇಷರಾದರು. ಕೈಲಾಸವಾಸಿಗಳಾದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ನೆಹ್ರೂವರು ಕಾಂತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನೆಹ್ರೂ ಅವರ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಬ್ಯಾರೆ ಏನೂ ಬ್ಯಾಡ, ಇದೊಂದೇ ಉದಾಹರಣೆ ಸಾಕು. ಈಗ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಎದುರಿಗೆ ಏನು ಕೂತಾರಲ್ಲ, ಕಂಠು ಮುಚೆಗೊಂಡು, ಗಾದೀ ಮ್ಯಾಲೆ, ಮಾಲಿ ಹಾಕೊಂಡು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೂತಾರಲ್ಲ, ಇವರನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನೆಹ್ರೂರೇ ಅರಿಸ್ಕಾರೆ. ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ನೆಹ್ರೂ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವರು ಅಂಬೋದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಅತು. ಇವರಾದರೂ ಏನು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ, ಯಾಕಂದ್ರೆ ನೋಡ್ವಿ. ಇವರನ್ನ ಆ ನೆಹ್ರೂನೇ ಅರಿಸ್ಕಾರೆ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ಇವರೂನು ಮಹಾತ್ಮರೆ ಅಂದಂತಾತು. ಈ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಏನು ಅಂತ ಮಾಡಿರಿ ? ಬಂದು ಸಾವಿರದ ಒಂಬತ್ತು ನೂರ ಮೂವತ್ತೆರಡರಾಗೆ ಇವರು ಅಂಡರ್ ಗ್ರೌಂಡ್ ಅಂದ್ರೆ ನೆಲದಾಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. (ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಲ್ಪಿ ನಲವತ್ತೆರಡು ಎಂದೊಂದು ವಸಿ) ಹೂಂ. ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ವಿ, ನಲವತ್ತೆರಡು; ಹತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತು ಕಡಿಮೆ. ಇವರು ನಲವತ್ತೆರಡರಾಗೆ ಮೀಸಿ ಬೋಳಿಸಿ, ಹೆಂಗಸರ ಸೀರಿ ಉಟ್ಟು, ಕೈಯಾಗೆ ಮುಟ್ಟು ದೇರ ಬಳಿ ತೊಟ್ಟು, ಹೊಲದಾಗೆ ಕಳೆವು ತಗಲಿದ್ದು, ಪೋಲೀಸರ ಕಂಠು ತಪ್ಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನೋಡ್ವಿ, ಇವರು ಹೆಂಣು ಸೋಗು ಹಾಕಿದ್ದೆ ಇವರನ್ನ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡು ಮಾಡಿತು. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಲಘುಗ ಪೋಲೀಸರು ಇವರ ಬೆನ್ನೇ ಹತ್ತಿದರು ಸೀರಿ ಕಂಡು, ಇವರು ಬಳಿತೊಟ್ಟು ಸೀರಿ ಉಟ್ಟಿದ್ದು ಏನೂ ವ್ಯರ್ಥ ಆಗ

ಲಿಲ್ಲ ಅನ್ರಿ. ಯಾಕಂತದ್ದೆ. ಈಗ ಅವರಿವರು ಏಕೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾ ಗೆಲ್ಲ ಇವರನ್ನು ಅಂತಾರೆ ' ನೀವೇನು, ಕೈಯಾಗ ಬಳಿ ತೊಟ್ಟೀರೇನು ? ಕೇಂದ್ರವರನ್ನು ಕೇಳಿ, ನೀವೇನು ಹೆಂಗಸರೇನು?' ಅಂತ. ಇದರಿಂದ ಈ ಮಹಾನ್ಮುಖವರಿಗೆ ಏಷ್ಯ ಇದು ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಆಗ ವೇಷ ಹಾಕಿದ್ದು ಈಗ ನಿಜಾನೇ ಆಗಿದೆ ಅನ್ರಿ. ಇವರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲತನದ ಬಗ್ಗೆ ಏಷ್ಯ ಅನ್ನೆ ಅದೆ ಅನ್ನೋದು ಆಗಲೆ ಸಾಬೀತು ಆತು, ಇವರು ನಲವತ್ತೆ ರಡನಿಗೆ ಹೊಲದಾಗೆ ಕಳೆವು ತಗೀತಿದ್ದಾಗೆ ತಿಳಿತು ಅನ್ರಿ. ಈಗಿನ ಜನಾ ಏನ್ರಿ. ಬರ್ಲಿ ಟೀಕಾ ಮಾಡ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೇನು ತಿಳಿತಿದೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶವಾಗೆ ಒಕ್ಕಲತನ ಬೆಳೆಬೇಕು, ಗಿಡವಾಗೆ ರೊಟ್ಟಿಗಳೇ ಬೆಳೆಬೇಕು. ಬಳ್ಳಿಗುಳಾಗೇ ಚಿಟ್ಟೆ ಚಿಗುರಬೇಕು. ಮರಗುಳಾಗೆ ಮುದ್ದಿಕಾಯಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಬಾವಿ ಗುಳಾಗೆ ಆಮ್ರಾನೆ ಸಿಗಬೇಕು ಅಂತ ಕೂಡಾ ಬಯಸೋ ಮಹಾತ್ಮರು ಇವರು. ಈ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಂದರೆ, ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ದೇಶ- ಅಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇಶ-ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಾದೆ ಒಕ್ಕಲತನದಾಗೆ. ರಸಿಯಾ ದಾಗೆ ನೋಡ್ತಿ, ವಿಮಾನವಾಗಿಂದ ಗೋದಿ ಬಿತ್ತತಾರೆ. ನಾವೂ ಹೀಂಗೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೇರಿಕದೊಳಗೆ ಸಿಮೆಂಟು ಟಾರು ರಸ್ತೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಪಲ್ಲೆ ಕಾಯಿ ಬೆಳಿತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಜನರು ಬಹಳ ಧಡ್ಡರು ಇದ್ದಾರೆ. ಮದ್ರಾಸಿ ನಾಗೆ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕಚಪಚ ತುಳಿತಾರಂತೆ ಕಾಲಿಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ನೋಡ್ತಿ ನೆಲನಡುಗಿ ಅಸ್ಸಾಂದೊಳಗೆ ಭೂಕಂಪ ಆಗಿತ್ತು. ಅದ ಕಾರಣ ಜನರು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಬಾರದು. ಯಾರದೂ ನಿರ್ವಾಕ್ಷಣ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಅನಬೇಕು, ನೆಹ್ರೂ ಆಗಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಏನು ನೆಹ್ರೂ ಬಿಡಿರಿ, ನನ ಗೇನು ಅವರು ಅಮ್ಮ ಪಾಸ್ ಅನಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ನೋಡ್ತಿ, ಅದನ್ನೆಲಾ ಈಗ ಹೇಳಬಾರದು. ಯಾವ ನೆಹ್ರೂ, ಯಾವ ಗಾಂಧೀರಿ? ಅಂತೂ ಕಾಲ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದೆ. ಆದಕಾರಣ ನೀವೆಲ್ಲ ನೇಕಾರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. "

ತಿಮ್ಮ ಭಾವಣ ಮುಗಿಸಿ ಕುಳಿತ. ಅದೇಕೋ ಯಾರೂ ಕೈತಟ್ಟಿ ಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದ, ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ. ತಾನೇ ಕೈತಟ್ಟಿ ಮನೆಯ ಹಾದಿಹಿಡಿದ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಲಿಲ್ಲ ಅನ್ರಿ. ಯಾಕಂತುದ್ರೆ. ಈಗ ಅವರಿವರು ಏಕೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾ ಗೆಲ್ಲ ಇವರನ್ನು ಅಂತಾರೆ ' ನೀವೇನು, ಕೈಯಾಗ ಬಳಿ ತೊಟ್ಟೀರೇನು ? ಕೇಂದ್ರದವರನ್ನು ಕೇಳಿ. ನೀವೇನು ಹಂಗಸರೇನು?' ಅಂತ. ಇದರಿಂದ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಇದು ಅಗೋದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ಆಗ ವೇಷ ಹಾಕಿವು ಈಗ ನಿಜಾನೇ ಆಗ್ತದೆ ಅನ್ರಿ. ಇವರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲತನದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಸ್ಥಿ ಅದೆ ಅನ್ನೋದು ಆಗಲೆ ಸಾಬೀತು ಆತು, ಇವರು ನಲವತ್ತಿ ರಡರಾಗೆ ಹೊಲದಾಗೆ ಕಳೆವು ತಗ್ಗಿತ್ತಿದ್ದಾಗೆ ತಿಳಿತು ಅನ್ರಿ. ಈಗಿನ ಜನಾ ಏನ್ರಿ. ಬರೀ ಟೀಕಾ ಮಾಡ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೇನು ತಿಳಿತಿದೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶವಾಗಿ ಒಕ್ಕಲತನ ಬೆಳೆಬೇಕು, ಗಿಡವಾಗೆ ರೊಟ್ಟಿಗಳೇ ಬೆಳೆಬೇಕು. ಬಳ್ಳಿಗುಳಾಗೇ ಚೆಟ್ಟಿ ಚಿಗುರಬೇಕು. ಮರಗುಳಾಗೆ ಮುದ್ದಿಕಾಯಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಬಾವಿ ಗುಳಾಗೆ ಅಮ್ರಾನೆ ಸಿಗಬೇಕು ಅಂತ ಕೂಡಾ ಬಯಸೋ ಮಹಾತ್ಮರು ಇವರು. ಈ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಂದರೆ. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ದೇಶ- ಅಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ದೇಶ-ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಾದೆ ಒಕ್ಕಲತನದಾಗೆ. ರಸಿಯಾ ದಾಗೆ ನೋಡ್ತಿ, ವಿಮಾನವಾಗಿಂದ ಗೋದಿ ಬಿತ್ತತಾರೆ. ನಾವೂ ಹೀಂಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕವೀರಿಕೆದೋಗಗೆ ಸಿಮೆಂಟು ಓರು ರಸ್ತೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಪಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಬೆಳೆತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಜನರು ಬಹಳ ಭಡ್ಡರು ಇದ್ದಾರೆ. ಮದ್ರಾಸಿ ನಾಗೆ ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕಚಪಚ ತುಳಿತಾರಂತೆ ಕಾಲಿಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ನೋಡ್ತಿ ನೆಲನಡುಗಿ ಅಸ್ಸಂದೋಗಗೆ ಭೂಕಂಪ ಆಗಿತ್ತು. ಅದ ಕಾರಣ ಜನರು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಬಾರದು. ಯಾರದೂ ನಿರ್ವಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಇಲ್ಲದೆ ಅನಬೇಕು, ನೆಹ್ರೂ ಆಗಲೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ಏನು ನೆಹ್ರೂ ಬಿಡಿರಿ, ನನ ಗೇನು ಅವರು ಅಷ್ಟು ಪಾಸ್ ಅನಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದ್ರೆ ನೋಡ್ತಿ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಹೇಳಬಾರದು. ಯಾವ ನೆಹ್ರೂ, ಯಾವ ಗಾಂಧೀರಿ? ಅಂತೂ ಕಾಲ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕಾರಣ ನೀವೆಲ್ಲ ನೇಕಾರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. "

ತಿಮ್ಮ ಭಾವಣ ಮುಗಿಸಿ ಕುಳಿತ. ಅದೇಕೋ ಯಾರೂ ಕೈತಟ್ಟಿ ಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದ, ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ. ತಾನೇ ಕೈತಟ್ಟಿ ಮನೆಯ ಹಾದಿಹಿಡಿದ.

